

vergadering **C235**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 11 mei 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van opleidingen voor veiligheidsberoepen – 2521 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het externe meldpunt grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs – 2099 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de adviezen van de Vlor en de SERV met betrekking tot het voorontwerp van decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs – 2522 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanpak van grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs – 2538 (2022-2023)	8
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over capaciteitstekorten in het buitengewoon onderwijs – 2356 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende leerlingenaantallen in het buitengewoon onderwijs – 2381 (2022-2023)	22
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitdagingen voor het onderwijs in de Vlaamse Rand – 2303 (2022-2023)	29
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toenemende druk op de graduaatsopleidingen – 2475 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende druk binnen de graduaatsopleidingen wegens een te geringe financiering ten opzichte van de stijgende studentenaantallen – 2524 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van de graduaatsopleidingen – 2526 (2022-2023)	34

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de problemen in de B-stroom – 2479 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nijpende capaciteitstekort in de B-stroom van het secundair onderwijs – 2499 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de overgang van lager onderwijs naar de eerste graad B-stroom in het secundair onderwijs op basis van leeftijd – 2506 (2022-2023)

43

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het herstellen van het vertrouwen in de klassenraad – 2489 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het 'vermoeden van deskundigheid' voor leerkrachten – 2532 (2022-2023)

53

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sectorale proeven voor studenten in elektrotechnische richtingen en de herwaardering van het tso en bso – 2513 (2022-2023)

58

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van opleidingen voor veiligheidsberoepen – 2521 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik heb een vraag over de veiligheidsberoepen in het secundair onderwijs. Ik geef daarbij twee woorden achtergrond. In 2009 heb ik zelf die veiligheidsopleidingen opgericht, naar aanleiding van het rapport 'Integrale veiligheid in België', een rapport van de KU Leuven dat eigenlijk aantoonde dat er nog een aantal leemtes waren. Dat is ook het startjaar geweest van de opleiding Integrale veiligheid en Veiligheidsberoepen. Daar zijn vele jaren aan voorafgegaan. Ook een deel van mijn haar is daar grijs van geworden, zelfs wat van uitgevallen, collega Schryvers, in het federaal overleg over hoe die opleidingen eruit moesten zien. Want dat waren natuurlijk opleidingen die voorbereiden op politie en brandweer, en de Federale Overheidsdienst (FOD) Binnenlandse Zaken legde aan die opleidingen voorwaarden op.

De deal was eigenlijk, als ik het kort samenvat, dat Vlaanderen het onderwijs voorziet. Het gebeurt dus in de gebouwen georganiseerd door Vlaanderen, door Vlaamse leerkrachten, Vlaanderen betaalt de opleiding. Het federale niveau bepaalt een aantal voorwaarden voor elke opleiding en geeft middelen voor specifieke onderdelen die daarin zitten. Het gaat dan, in het kader van Integrale veiligheid, bijvoorbeeld over het hele systeem van brandwacht en het oefenen van 'flashovers' in de provinciale brandweerscholen. Dat is een dure aangelegenheid met pakken en materiaal, en de federale overheid zou dat betalen. Dat was de samenwerking die sommige collega's hier altijd bepleiten. Dat was dan afgeklopt. En dan begon eigenlijk de miserie. Federaal begon men zaken uit die opleiding te halen die wat duur waren, waardoor de opleiding minder body kreeg.

Dat verhaal zet zich nu verder en dat is eigenlijk zeer jammer, want het gaat over de opleidingen Integrale veiligheid, Veiligheidsberoepen en Defensie en Veiligheid, voornamelijk in de derde graad van het secundair onderwijs. Daarbij komt bijvoorbeeld ook dat wie start, een uittreksel uit het strafregister moet hebben, niet ouder dan zes maanden, en er zijn nog allerlei andere voorwaarden. Waarom? Omdat het ook gaat over het bekwaamheidsattest voor bewakingsagent. Selor zit daar ook nog eens tussen.

Als we kijken naar die veiligheidsopleidingen, collega's, zien we dat dat opleidingen zijn die wel wat leerlingen trekken. We zien een stijgende evolutie tussen 2011 en 2019 en dan een lichte daling tussen 2019 en 2021: in het schooljaar 2011-2012 waren er 134 leerlingen in het derde leerjaar van de derde graad, in het schooljaar 2018-2019 ging het al over driehonderd leerlingen, in het laatste schooljaar waren er 291 leerlingen. Dat zijn geen onbelangrijke aantallen, temeer ook omdat die aansluiten op knelpuntberoepen. Dat vind ik toch niet onbelangrijk op dagen als vandaag.

Die onderhandelingen heb ik net al geschetst. In de realiteit stellen we vandaag gewoon vast, zowel de scholen als de opleidingen, dat de federale overheid jaar na jaar minder geld geeft, onderdelen schrapt, die opleiding dus ook minder interessant maakt en bijgevolg de aantrekking richting die knelpuntberoepen op die manier ook verkleint. Er is het verlies van leerlingen, maar ook het niet uitbetalen van middelen voor zaken die al gebeurd zijn, heel concreet voornamelijk in de provinciale brandweerscholen. In Oost-Vlaanderen wordt de opleiding Veiligheidsberoepen

georganiseerd door vijf scholen. Om het behoud hiervan te verzekeren, heeft de provincie Oost-Vlaanderen vorig jaar bijna 900.000 euro aan opleidingsonderdelen geprefinancierd in de provinciale politieschool en de provinciale brandweerschool. Die zijn nodig om die opleidingen te kunnen organiseren, in afwachting van dat federaal geld. Tot op heden heeft de provincie voor vorig schooljaar van het federale niveau nog altijd niks ontvangen. Als die federale centen niet komen, dan wordt er gestopt met de prefinanciering van dat onderdeel met bijna 1 miljoen euro, want het is niet zo dat er geld voor het rapen ligt. Maar, beste collega's, beste minister, dat wil dan ook zeggen dat die opleidingen de facto leeg worden, dat die niet verder kunnen blijven bestaan, of dat je die opleiding doet, maar – en dat is de reden waarom je ze doet – er geen certificaat meer voor krijgt.

Minister, mijn vraag is dus eigenlijk heel eenvoudig.

Bent u op de hoogte van de bedreiging voor onze opleidingen Maatschappelijke veiligheid die zich voordoet omdat men federaal zijn verplichtingen niet nakomt?

Zult u er bij uw federale collega op aandringen om alsnog en asap de nodige middelen, beloofde middelen, te voorzien om het voortbestaan van de specifieke, geregementeerde opleidingsonderdelen te behouden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ken de bezorgdheden van de provinciale veiligheidsinstituten, en meer concreet over de vragen die er binnen de brandweerscholen leven over de grote personele en budgettaire inspanningen die hun inbreng in de opleidingen secundair onderwijs vergt. Het gaat dan meer bepaald over de opleidingsonderdelen Brandweer in het zevende jaar tso Integrale veiligheid en in de opleiding Defensie en Veiligheid in de derde graad van het tso. Zoals u het schetst, worden die veiligheidsopleidingen op vraag van de federale overheid sinds het schooljaar 2009-2010 in het secundair onderwijs aangeboden in de vorm van het zevende jaar tso Integrale veiligheid en in het zevende jaar bso Veiligheidsberoepen. Regelmatig moest er aan die opleiding Integrale veiligheid gesleuteld worden, vanwege de vermindering van het aantal opleidingsuren dat aan het brandweerluik besteed kon worden. Hetzelfde doet zich nu voor binnen de nieuwe opleiding Defensie en Veiligheid in de derde graad van het tso, die ook tot stand kwam op vraag van de federale overheid.

Op vraag van de brandweerscholen en de federale overheid werd het programma in samenwerking met mijn administratie al na één schooljaar bijgesteld, omdat de brandweerscholen de engagementen die initieel waren afgesproken niet konden aanhouden. Dat komt door de grote populariteit van de opleiding, het grote aantal ingeschreven leerlingen, maar ook door het uitblijven van de beloofde financiering vanwege de federale overheid. De dure module Individuele bescherming van de brevetopleiding brandweer werd dus geschrapt. Een aantal uren ervan werden vervangen door een alternatief programma, waarbij meer uren binnen de schoolmuren werden voorzien. Bovendien werd door de FOD Binnenlandse Zaken ingezet op het aanreiken van lesmateriaal en 'train the trainer'-vormingen voor leerkrachten, om zo de druk op de brandweerscholen te verlagen.

Ik heb alle begrip voor de brandweerscholen die kwaliteit willen bieden, maar die dit natuurlijk enkel kunnen als ze voldoende mankracht en middelen krijgen. Ik heb er ook alle begrip voor dat het voor hen een zoektocht is naar een evenwicht tussen de gewone werking en de samenwerking met de scholen. Daarom wil ik de Federale Regering uitdrukkelijk vragen om hun engagementen na te komen, om ook een duit in het zakje te doen, zoals afgesproken. Om ons deel van de afspraken na te komen, zijn we heel loyaal geweest. Ik verwacht dat de federale overheid boter bij de vis verschaft voor de opleidingen die ze zelf gevraagd heeft, en de engagementen daaromtrent nakomt.

Ondertussen is er een schrijven vertrokken van drie betrokken provincies, waar er van minister Verlinden ook een antwoord op is gekomen met de boodschap dat ze bezig is met het aanpassen van het regelgevend kader om subsidies te kunnen toekennen. Daar zijn ze nu dus mee bezig, na zoveel jaren. Het zou dan gaan om zowel basissubsidies als eventuele bijkomende subsidies. Daarom wil ik uitdrukkelijk vragen dat dat tegen volgend schooljaar rond zou zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister, ik wil u en de administratie in de eerste plaats bedanken. De vraag kwam inderdaad van het federale niveau. Defensie en Veiligheid, collega's, ik denk dat ik hier geen tekeningen bij moet maken, dat is een knelpuntberoep. Als we kijken naar politiezones die amper rond geraken met hun interventiekorps, als ik kijk naar de brandweer die moet smeken en zoeken naar mensen, zowel beroepslui als vrijwilligers. Als ik kijk naar private bewakingsfirma's die naar werknemers zoeken. We hebben hier te maken met een sector die naar werknemers zoekt, er zijn leerlingen die opgeleid willen worden, en daarnaast zijn er scholen in het secundair onderwijs die deze opleiding willen aanbieden. Want die opleiding trekt een bepaald profiel leerlingen aan, en het is ook wel – ik kan er zelf van getuigen – een heel fijne en interessante opleiding. We hebben ook de provincies en veiligheidsinstituten die voor de provinciale politie-scholen en brandweerscholen hun logistieke inspanningen leveren. Dit zijn dus echt mooie voorbeelden van samenwerking om tot iets te komen. Dan stel je vast dat de partner die het minst moet bijdragen – want de inspanningen van Vlaanderen en de scholen zijn groter – zijn verplichtingen niet nakomt, nota bene om knelpuntberoepen van het federale niveau op te lossen. Moet er nog zand zijn?

U zegt dat u van minister Verlinden het antwoord hebt gekregen dat ze nu pas het regelgevend kader gaat aanpassen. Ze doet dat nu, in 2023, voor een opleiding die sinds 2009 bestaat. Collega's, minister, ik kan dan maar één ding doen, en dat is ervoor zorgen dat we voldoende trammelant verkopen. De inschrijvingen in het secundair onderwijs zijn nu bezig. We moeten nu die garanties geven aan die scholen. We moeten nu zeggen aan die leerlingen dat het fijn is dat ze kiezen voor een knelpuntberoep, dat wij ervoor gaan zorgen dat die opleiding er is, en dat die opleiding niet uitgekleeft wordt. Dat is nog een oproep die ik wil doen, minister, als u zich in uw schrijven nog eens naar het federale niveau richt, dat u ervoor pleit dat deze opleiding niet nog verder uitgekleeft wordt. Een opleiding tot brandwacht, steward of veiligheidsagent waarbij je niet mag blussen, geen brandpak draagt, geen adembescherming hebt of niet in een voetbalstadion komt, laat ons een kat een kat noemen, dat is leren zwemmen zonder zwembad. Dat heeft weinig nut.

Ik wil uw oproep zeker ondersteunen. U mag met de groeten van de N-VA – en ik hoop ook van het Vlaams Parlement – uw federale collega nog verder aanmoedigen om daar snel werk van te maken.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Dank u, collega Daniëls, voor de zeer terechte vraag. Ik heb ook nog geweten dat die opleidingen werden ingericht door de provincie Vlaams-Brabant in het Provinciaal Instituut voor Vorming en Opleiding (PIVO) Relegem. Wij vonden die uitbouw van provinciale sites om brandweerlui op te leiden en die ook een schietstand hadden een zeer nuttige investering. Dat vinden wij een van de nuttigste investeringen die de provincie tot hiertoe heeft gedaan.

Mijnheer Daniëls, u hebt het over een schrijven van drie provincies. Kunt u of de minister mij verduidelijken hoe het komt dat daar maar drie provincies bij betrokken zijn? Ik dacht dat er in elke provincie zo'n politie- en brandweerschool was?

Jullie geven aan dat dit niet kan, dat dit onaanvaardbaar is. Dat is volgens mij tekenend voor de federale puinhoop, voor een federale overheid die altijd maar minder geld heeft, waardoor zich dan allerlei neveneffecten voordoen. Wij pleiten er uiteraard voor dat al die zaken naar Vlaanderen komen.

Ik had graag wat uitleg: hoe komt het dat dat maar bij drie provincies problematisch zou zijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het gaat in concreto over dé provinciale veiligheidsinstituten. Ik veronderstel dat ze dat allemaal gezamenlijk hebben gedaan. Ik ben verward omdat de problematiek mij ter ore is gekomen in het kader van het overleg met de provinciale vertegenwoordigers. Vandaar de verwarring. De brief is gegaan namens dé provinciale veiligheidsinstituten. Ik veronderstel dus allemaal.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het advies en de conclusie van mijn vraag zijn duidelijk. Ik herhaal ze nog eens voor diegenen die hier aanwezig zijn en goede contacten hebben met de federale partijen: als je federale veiligheidsberoepen als knelpuntberoep ziet en Vlaanderen alle inspanningen doet – die scholen doen alle inspanningen –, dan is het maar logisch en billijk dat de federale overheid haar engagementen nakomt. Die engagementen bestaan uit twee zaken: ervoor zorgen dat de onderdelen die bepaald zijn voor die opleidingen, kunnen worden voortgezet, en ervoor zorgen dat de middelen er zijn. Ik hoop dus dat het Subsidiebesluit niet inhoudt dat er nog meer wordt geschrapt in die opleidingen zodat men minder moet bijdragen. Daar is niemand bij gebaat.

Minister, ik zal te gepasten tijde deze vraag opnieuw tot u richten, in de hoop dat u dan bevrijdend nieuws kunt brengen, dat u een brief hebt gekregen waarin staat dat men alle achterstanden inloopt en dat men in de toekomst gegarandeerd zal bijdragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het externe meldpunt grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs
– 2099 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de adviezen van de Vlor en de SERV met betrekking tot het voorontwerp van decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs
– 2522 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de aanpak van grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs
– 2538 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Een jaar geleden bracht het VRT-programma Pano een reportage over het jarenlange misbruik en pesterijen bij meer dan dertig doctoraatsstudenten. De reportage bracht het debat over de nood aan een extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs in een versnelling.

Op 4 mei berichtte Apache over de verdubbeling van het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag in een jaar tijd bij de UGent, van 62 naar maar liefst 132 meldingen. Ook in Antwerpen en Brussel zijn de meldingen fors gestegen. Sinds vorige week kwam er ook nog een geval aan de VUB naar boven. De universiteiten wijzen deze stijging in eerste plaats toe aan de grotere maatschappelijke aandacht die er sinds de Panoreportage voor de problematiek is. Ze wijzen ook op de genomen initiatieven om de drempel naar het melden van grensoverschrijdend gedrag te verlagen. De KU Leuven heeft gesteld dat zij hun cijfers in de loop van de maand vrijgeven.

In de vele getuigenissen die sinds de Panoreportage naar boven kwamen, kwam naar voren dat de slachtoffers zich vaak onvoldoende gehoord voelden, en dat er weinig actie werd ondernomen vanuit de universiteit. Dat toont aan dat er dringend nood is aan een generiek kader, van hoe hogeronderwijsinstellingen dienen om te gaan met grensoverschrijdend gedrag, zowel binnen de instelling, maar ook de nood aan een extern meldpunt. Regelingen uitgewerkt per instelling blijken immers onvoldoende uitgewerkt, toegepast of zelfs gekend.

Dit voorjaar kwam de Vlaamse Regering met het voorontwerp van decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs. In dit voorontwerp van decreet wordt een wettelijk kader geboden voor de ontwikkeling en implementatie van een beleid rond grensoverschrijdend gedrag. Het verankert het statuut voor vertrouwenspersoon voor studenten en het verplicht binnen elke instelling een centraal register van meldingen bij te houden. Het voorontwerp van decreet hoopt op deze manier dat de instellingen betere en efficiëntere procedures zullen uitwerken in hun reglementen en dat melders en slachtoffers beter ondersteund worden.

Het is goed dat dit verankerd wordt in een decreet, maar laten we vooral niet te vroeg juichen. Want wat in het decreet staat is niet nieuw. Wie spreekt met het hoger onderwijs, weet dat de meeste instellingen dit allemaal hebben: een register, een vertrouwenspersoon, dat zijn geen nieuwe dingen voor studenten. De vraag is of ze dit toepassen en of het decreet ervoor zorgt dat het nu wel toegepast gaat worden. Het is mooi dat er een register per instelling komt, maar registreren is niet genoeg. Wat gaat er vervolgens met de meldingen gebeuren? Was dat nu net niet de dubbele doelstelling van een extern meldpunt? Enerzijds is er een meldpunt voor wie geen vertrouwen heeft in het intern meldpunt van de instelling of in IDEWE. Anderzijds heb je de controlefunctie: wat is er gebeurd met de meldingen intern? Volgen de instellingen die meldingen goed op? Wat als een instelling goed registreert, maar iemand de vlucht vooruit neemt en er bijvoorbeeld voor kiest om in een andere instelling te werken – want dat gebeurt –, wat gebeurt er dan met die klacht?

Nergens in het voorontwerp, noch in de memorie, is iets terug te vinden over het beloofde externe meldpunt, dat volgens ons precies zal tegemoetkomen aan wat er vandaag spaak loopt. Nochtans werd in de beleids- en begrotingstoelichting van 2023 beloofd dat dit er kwam. Ik kan u verzekeren dat dit alarmbellen heeft doen afgaan bij heel wat mensen, personeel en studenten. In de debatten in dit Vlaams Parlement werd al verwezen naar het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI), dat zou fungeren als extern, onafhankelijk, algemeen meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag. Als tijdshorizon hebt u aangegeven dat samen met de hogeronderwijsinstellingen begin volgend academiejaar is vooropgesteld als datum van inwerkingtreding. Dus dan denk ik er dat nu wel snel 'gedeliverd' moet worden.

Waarom wordt in het voorontwerp van decreet, noch in de memorie verwezen naar het externe meldpunt?

Hoe zullen het interne en externe meldpunt zich toch tot elkaar verhouden? Ook de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) geeft aan dat er nood is aan duidelijkheid over de opdracht van het centrale meldpunt en de onderlinge samenwerking en communicatie tussen het centrale meldpunt en de interne meldpunten op instellingsniveau. Zullen zij betrokken worden bij de uitrol van het externe meldpunt?

Welke stappen dienen nog te worden ondernomen om tot een extern meldpunt te komen? Welke knopen dienen nog te worden doorgehakt?

De Vlaamse Regering heeft gekozen voor een extern meldpunt op Vlaams niveau, beleids- en domeinoverschrijdend met het VMRI en met één frontoffice. Hierdoor hangt u als minister af van andere beleidsdomeinen. Zal dat geen vertraging opleveren? Is de vooropgestelde tijdschijf voor de start van het extern meldpunt nog steeds begin volgend academiejaar?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we worden inderdaad in Vlaanderen geconfronteerd met een aantal situaties waarbij studenten grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik van docenten en professoren aanhangig hadden gemaakt binnen de instellingen, en waarbij ze niet het gevoel hadden dat dat op een goede manier werd aangepakt.

Nu, dit is een heel korte samenvatting van zeer diverse situaties, van zeer diverse meldingen, en ook van soms expliciete vragen van betrokken studenten om er niets mee te doen, waarbij je je vragen kunt stellen waarom ze dat zeggen. Maar dat zijn situaties die we ook op andere plaatsen in het onderwijs soms meemaken rond mishandeling in de thuissituatie, waarbij leerlingen dat melden maar niet willen dat er iets mee wordt gedaan.

Waarom leerlingen dat erbij zeggen, of het überhaupt niet melden, heeft allerlei grondslagen. Maar als men dan toch over is gegaan tot het melden, dan verwacht men dat daar iets mee gebeurt. Daar schortte het toch in een aantal instellingen aan: omdat de opvolging stokte, omdat de opvolging op zich liet wachten, of omdat er helemaal niets mee gebeurde, of omdat het ergens in allerlei vergaderingen verdween. Daardoor kregen de betrokken studenten, of de betrokken melders dan inderdaad het gevoel dat ze niet au sérieux werden genomen. Zeker voor een slachtoffer is dat dubbel zo erg. Dan ben je de drempel over om iets te melden, want dan krijg je eigenlijk het gevoel dat men het niet au sérieux neemt. Dus, collega's, dat is de reden waarom er wordt gewerkt aan een extern meldpunt in het kader van grensoverschrijdend gedrag binnen het hoger onderwijs.

Ik geef voor de volledigheid nog even aan – voor wie haar nog kent – dat collega Celis van onze partij – ze was lid van de N-VA-fractie tijdens de vorige legislatuur, nu is ze burgemeester van Geel – toen al heel veel op die nagel heeft geklopt, zonder dat die dan enigszins in het hout werd gedreven. Het is geen verzachtende omstandigheid, maar ik geef gewoon mee dat het geen nieuw gegeven is.

Maar, minister, u hebt aangegeven dat u inderdaad werkt aan dat extern meldpunt, om een kader te voorzien waarin dat kan gebeuren. Er werd dus een voorontwerp van decreet ontwikkeld door u, waarvoor dank. Daarin is er aandacht voor de centrale registratie van meldingen van grensoverschrijdend gedrag binnen de instellingen, en voor het statuut van de vertrouwenspersoon. Qua timing voor de ontwikkeling van het extern meldpunt wordt de start van volgend academiejaar vooropgesteld. Of deze timing wordt gehaald, hangt deels af van de andere

beleidsdomeinen waarmee wordt samengewerkt om een gemeenschappelijke frontoffice te ontwikkelen.

Om verder te werken werd advies gevraagd aan de Vlor, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) en de Vlaamse Toezichtscommissie voor de verwerking van persoonsgegevens. Dat laatste is niet meer dan logisch denk ik, collega's: dat als je inderdaad een register gaat aanleggen rond dergelijke gevoelige aangelegenheden, daar toch even naar wordt gekeken.

In het advies van de Vlor lezen we dat ze vrij positief staan tegenover het ontwerp-decreet van uw hand. Ze stellen dat het decreet zorgt voor een gelijkwaardige bescherming tegenover grensoverschrijdend gedrag in alle instellingen van het hoger onderwijs. Dat is toch iets, collega's, dat we hier naar voren hebben geschoven.

Toch hebben ze enkele concrete vragen om bepalingen te verduidelijken. Ik geef u de grote vragen mee. Ten eerste, is er een voldoende ruime en duidelijke definitie van grensoverschrijdend gedrag? Die twee woorden roepen bij mij wel vragen op. Is het wel duidelijk genoeg als de definitie 'voldoende ruim' is? Maar ik denk dat ze wel een terecht punt hebben over wat grensoverschrijdend gedrag is. Machtsmisbruik is grensoverschrijdend, dat heeft natuurlijk wel een impact, maar valt dat er ook onder of niet?

Ten tweede, gebeurt het aanstellen van meerdere vertrouwenspersonen per instelling met een variatie in profielen, onder andere zelfstandig academisch personeel en onderwijspersoneel? Ze willen meer duidelijkheid over het extern meldpunt dat in Vlaanderen wordt opgericht en hebben bijkomende vragen voor verdere verduidelijking voor enkele artikels in het decreet, waaronder de ingewijde artikels 2, 3, 7 en 8. Daarnaast zitten ze nog met vragen over hoe het extern meldpunt op Vlaams niveau zich zal verhouden ten opzichte van de interne meldpunten in instellingen hoger onderwijs. Wie rapporteert aan wie?

Ik neem aan dat u kennis hebt genomen van het advies van de SERV. Welke punten neemt u nog mee om daar verder aan te werken?

Het voorontwerp van decreet zal ook geagendeerd worden op een vergadering van het Vlaams onderhandelingscomité, want dat bestaat ook nog naast alle andere overlegorganen. Is dat ondertussen al gebeurd en welke punten zijn er daar naar boven gekomen?

Zullen de Vlor en de andere instellingen ook worden betrokken bij de uitrol van dat centraal meldpunt? Met andere woorden: wie zit er allemaal mee aan de tafel?

Mijn volgende vraag is denk ik voor mij, voor de fractie, maar ook voor studenten de voornaamste vraag. Hoe zit het met de ontwikkeling van een centraal meldpunt en één frontoffice voor de verschillende beleidsdomeinen? Wat is de timing ervan? Hoe ziet de uitrol eruit?

Ten slotte, hoe verhoudt het centraal meldpunt, dat op Vlaams niveau beleidsdomeinoverschrijdend tot stand zal komen, zich tot de interne meldpunten in de hogeronderwijsinstellingen.

Gisteren hadden we ook nog de Ombudsdienst in de commissie Welzijn, die ook klachten krijgt. Dus ook daar is het voor studenten belangrijk om te weten waar ze moeten zijn, wat ze kunnen melden, en wie wat aan wie laat weten.

Alvast bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, collega's, ik heb een vraag over hetzelfde thema, vragen die in dezelfde richting gaan, namelijk over hoe we grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs aanpakken, en de verdere stappen die we zetten naar aanleiding van eerdere besprekingen in dit parlement, naar aanleiding van een overleg met de betrokken actoren en eerdere engagementen ter zake.

Het thema van grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs is de voorbije periode al regelmatig aan bod gekomen, naar aanleiding van meldingen en zeer ernstige feiten die naar boven kwamen. Ook vanuit onze partij, vanuit cd&v, hebben we al meermaals de oproep gedaan om één extern meldpunt op te richten los van de universiteiten en hogescholen. De redenen daarvoor zijn natuurlijk evident. We moeten enerzijds de drempels voor slachtoffers verkleinen en hun beter de weg wijzen. We weten dat dat intern voor sommigen van hen veel moeilijker kan zijn dan wanneer ze dat extern kunnen melden. Ten tweede is het toch wel belangrijk dat we zicht krijgen op de problematiek om die krachtadig te kunnen aanpakken. Ik denk dat dat alleen maar kan wanneer er een extern meldpunt is, en dan kunnen betere, gepaste maatregelen genomen worden.

In het begin van dit jaar kwam naar voren dat er geen apart meldpunt zou komen voor het hoger onderwijs, maar wel een algemeen meldpunt voor feiten uit verschillende sectoren. Er was sprake van een inbedding bij het Vlaams Mensenrechteninstituut, minister, maar ondertussen weet ik eigenlijk niet meer goed – daarover wordt heen en weer gesproken – of dat ondertussen definitief is, of er al meer zekerheid is over waar dat ene externe meldpunt georganiseerd zal worden.

Tijdens de commissievergadering van 9 februari stelde u dat er een doorverwijzingskader zou worden uitgewerkt in het geval er extra ondersteuning bij melders nodig zou zijn. Psychologische begeleiding en slachtofferhulp zouden worden voorzien door het Agentschap Justitie en Handhaving.

Minister, u stelde ook dat het externe meldpunt de interne meldpunten niet in de weg mag staan. U haalde aan dat kennis bij het VMRI over het hoger onderwijsveld van belang is, om op een goede manier te kunnen omgaan met de meldingen die daarover binnen zouden komen. Ik denk dat dat natuurlijk altijd een conditio sine qua non is, waar dat extern meldpunt ook gesitueerd zal worden.

Minister, begin mei – heel recent dus, enkele weken geleden – konden we van u een melding lezen dat er binnen elke hogeschool en universiteit een centraal register komt van alle meldingen die te maken hebben met grensoverschrijdend gedrag. Dat kwam er naar aanleiding van het voorontwerp. Dat moet ervoor zorgen dat, wanneer er bijvoorbeeld een melding wordt gedaan binnen één faculteit, de hele instelling daarvan op de hoogte is. Dat klinkt misschien een beetje raar, maar ik bedoel maar dat het ook gecentraliseerd wordt binnen één hogeronderwijsinstelling.

Daarnaast krijgen vertrouwenspersonen een duidelijk statuut en zal worden verduidelijkt op welke manier ze met vertrouwelijke informatie moeten omgaan. U verwees ook nog eens naar het centraal extern meldpunt.

Ten eerste, welke stappen werden er ondertussen nog ondernomen om te komen tot een operationeel extern meldpunt voor meldingen in verband met grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs? Een heel belangrijke vraag: waar zal dat dan gesitueerd zijn, is daar duidelijkheid over? En wanneer zal dit operationeel zijn? U hebt altijd gesteld dat dit er tegen het begin van volgend academiejaar zou komen.

Ten tweede, hoe wordt ervoor gezorgd dat meldingen van grensoverschrijdend gedrag vanuit het hoger onderwijs worden behandeld met de nodige kennis over de werking en de systematiek van die sector? Dat is een bekommernis waar u zelf eerder ook naar hebt verwezen.

Ten derde, op welke manier zullen meldingen die binnenkomen in het extern meldpunt, opgenomen worden met de betreffende hogeronderwijsinstellingen? Ik sluit me daarmee aan bij de vragen van de collega's. Hoe gebeurt de uitwisseling, wat is de verhouding tussen het externe meldpunt en de interne meldpunten?

Ten vierde, op welke manier wordt er concreet werk gemaakt van centrale registers binnen de hogeronderwijsinstellingen? Hoe ondersteunt Vlaanderen de instellingen daarin?

Ten vijfde, kunt u meer toelichting geven bij het statuut van de vertrouwenspersonen?

En ten zesde, vorige week lazen we in de pers dat het aantal meldingen pijlsnel de hoogte is ingegaan. Ik weet niet of daar momenteel exacte cijfers over gegeven kunnen worden, over het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag dat in 2022 werd gedaan bij de meldpunten bij de verschillende hogeronderwijsinstellingen. Wat mij daarbij zeker interesseert, is of het ging over grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van studenten, ten aanzien van docenten, andere medewerkers of nog andere personen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb vorig jaar een akkoord bereikt met het hogeronderwijsveld. Dat ging niet zonder slag of stoot, maar ik was blij dat we uiteindelijk tot een vergelijk kwamen. We spraken af dat er een extern onafhankelijk meldpunt op Vlaams niveau zou komen, dat er intern een centraal register binnen elke hogeronderwijsinstelling zou komen waarin meldingen van grensoverschrijdend gedrag zouden worden geregistreerd en dat we een beschermend kader voor vertrouwenspersonen ten aanzien van studenten zouden uitwerken. Het voorontwerp van decreet dat ik afgelopen vrijdag 4 mei 2023 voor de tweede keer door de Vlaamse Regering liet goedkeuren, behandelt het tweede en het derde element. Ik ga niet in op alle details vermits het voorontwerp van decreet na de Raad van State en de definitieve goedkeuring in de schoot van de Vlaamse Regering natuurlijk naar deze commissie zal komen.

In de nota aan de Vlaamse regering is uitgebreid ingegaan op de adviezen van de Vlaamse Onderwijsraad, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, de Vlaamse Toezichtscommissie en de Gegevensbeschermingsautoriteit. Er wordt ook ingegaan op de bemerkingen gemaakt in het Vlaams Onderhandelingscomité. Binnenkort zal ik het ontwerp van decreet indienen in het Vlaams Parlement, na de finale goedkeuring door de Vlaamse Regering.

Ik ga wel in op enkele belangrijke punten.

Wij hebben het centraal register thans zo ingevuld dat hierin zowel meldingen over grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van studenten als ten aanzien van doctorandi en werknemers kunnen worden opgenomen.

Het doel is om binnen elke instelling alle meldingen die plaatsvonden binnen de instelling, te verzamelen op één plek, in dit geval een digitale plek. Dat moet de instelling in staat stellen om personen ten aanzien van wie er eerdere meldingen zijn gebeurd accurater te kunnen opvolgen en ten aanzien van deze personen gepaste maatregelen uit te werken en toe te passen. Het centrale register is voor de instellingen dus ook een tool om te monitoren of de procedures gevolgd zijn,

alsook om de kwaliteit van de opvolging te bewaken. Niet alleen de rechten van de melder, maar ook van diegene waartegen een melding gebeurt of een klacht wordt geformuleerd, moeten hierbij natuurlijk gerespecteerd worden.

Met dit decreet zal het onderscheid duidelijker worden tussen een ombudspersoon en een vertrouwenspersoon. De ombudspersoon buigt zich over meldingen met betrekking tot de onderwijsloopbaan van studenten, bijvoorbeeld als het gaat om de betwisting van een examen. Bij de vertrouwenspersoon kun je terecht voor meldingen met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag.

Het interne meldpunt binnen de instelling wordt bevolkt door de vertrouwenspersonen voor studenten en deze voor werknemers, alsook door de preventieadviseur. Deze mensen werken binnen het beroepsgeheim.

Wat we verder nog extra realiseren met dit ontwerp van decreet is dat een vertrouwenspersoon, die in principe zonder de toestemming van de melder geen melding kan doen bij een tuchtinstantie, dat nu onder bepaalde omstandigheden wel zal kunnen doen. De getuigenissen van de afgelopen periode hebben ons geleerd dat dit zinvol zou kunnen zijn.

Een vertrouwenspersoon zal zelf een melding kunnen doen bij de tuchtinstantie van de eigen instelling wanneer er over een bepaalde persoon al meerdere meldingen werden gedaan en wanneer de anonimiteit van de melders gegarandeerd kan blijven. Ook wanneer er een acuut risico is voor de melder, derden of de hogeronderwijsinstelling, is de vertrouwenspersoon verplicht om een initiatief te nemen, met inachtneming van de regels van het beroepsgeheim zoals ze vermeld staan in het Strafwetboek.

Het externe, onafhankelijke meldpunt op Vlaams niveau wordt voorbereid door mijn collega-ministers Somers en Demir, vanuit hun respectievelijke bevoegdheden Gelijke Kansen en Justitie, en dit vanuit de ratio dat we één centraal meldpunt willen. We willen verhinderen dat er verschillende externe meldpunten komen, waardoor men door de bomen het bos niet meer zou zien. Zij nemen daartoe het initiatief. Ik heb er vertrouwen in dat zij ervoor zullen zorgen dat er binnen het externe meldpunt voldoende kennis over het onderwijs- en het hogeronderwijsveld aanwezig is om op een goede manier met de meldingen over grensoverschrijdend gedrag die binnen zouden komen, te kunnen omgaan.

Het blijft het streven van de Vlaamse Regering om de nieuwe regelingen in het toekomstige decreet met betrekking tot het externe meldpunt volgend academiejaar te laten ingaan. Ik besef dat dit kort dag is voor de instellingen en verwacht dan ook niet dat alles meteen volledig geregeld en gerealiseerd zal zijn bij de start van het volgende academiejaar. Het is echter niet zo dat de instellingen volledig van nul moeten starten. Er is al veel gerealiseerd dat nu verankerd wordt in de regelgeving en waarop de instellingen kunnen voortbouwen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Het is goed dat u de memorie voor ons nog eens helemaal samenvat, maar zover waren we eigenlijk wel al mee. Op mijn eerste vraag over waarom in het voorontwerp van decreet, noch in de memorie naar dat extern meldpunt wordt verwezen ... (*Opmerkingen van minister Ben Weyts*)

Daar hebt u niet op geantwoord. U zegt dat Somers en Demir ermee bezig zijn, maar waarom staat er gewoon zelfs geen verwijzing in? Dat was eigenlijk onze vraag, want dat zorgt ervoor dat mensen toch nog ongerust blijven en zich afvragen of dat er überhaupt komt. Dat was eigenlijk onze belangrijkste vraag, en vooral hoe de interne meldpunten en de externe meldpunten zich tot elkaar gaan verhouden, want de Vlor heeft toch aangegeven dat er nood is aan duidelijkheid.

Bovendien is er in dit voorontwerp volgens ons ook nog een leemte. Het is op zich goed dat welzijnswerk er bij een formele klacht wel voor zorgt dat het slachtoffer wordt afgeschermd en niet meer in contact kan komen met de persoon waartegen de klacht is ingediend, maar in een universitaire context werkt dat eigenlijk onvoldoende, want als student raak je in dat geval acuut geïsoleerd, wanneer het bijvoorbeeld gaat over klachten over je promotor. Je zult maar bezig zijn met het schrijven van een doctoraat en ineens niet meer in contact kunnen komen met je promotor. Dan val je eigenlijk zonder begeleiding en valt dat onderzoek stil. Nu hangt het van decaan tot decaan af hoe ermee zal worden omgegaan. De ene universiteit laat betijen, de andere gaat aan paniekvoetbal doen. Volgens ons moet daar een duidelijker kader voor zijn, met minstens aanbevelingen, zoals bijvoorbeeld wanneer je promotor wegvalt. Dan moet iemand anders van de Doctoraatsbegeleidingscommissie (DBC), die sowieso samengesteld moet zijn, die rol kunnen overnemen, al was het maar tijdelijk. Voor ons zou het goed zijn dat er een kader is, met minstens aanbevelingen over hoe daarmee moet worden omgegaan. Ik hoop dus dat u daar nu oren naar hebt om dat alsnog op te nemen.

Voor nu heb ik nog een aantal bijkomende vragen.

Zullen de instellingen moeten rapporteren over welke meldingen en aantallen er jaarlijks door de comités voor preventie en bescherming op het werk (CPBW's) worden geregistreerd? Die CPBW's zouden, gezien die welzijnswet, slagkrachtiger moeten kunnen optreden dan ze nu doen.

Krijgt het externe meldpunt daar zicht op? Worden er registers samengelegd over de instellingen heen, bijvoorbeeld voor klachten over eenzelfde persoon in verschillende instellingen? Want dat hebben we ook al gezien, bijvoorbeeld bij een geval in het hoger kunstonderwijs (hko), waarbij iemand gewoon verhuisde van het ene land naar het andere, maar de nieuwe instelling nergens van wist.

Daarnaast spreekt het decreet niet over tuchtprocedures en instanties in het hoger onderwijs. Komt daar ook een uniform kader voor? Dat is ook een vraag van de SERV.

Is er vervolgens ook voldoende slagkracht van het externe meldpunt binnen het VMRI bij ernstige casussen, aangezien dat dat niet in rechte kan optreden? Dat doet ons een beetje vrezen dat het externe meldpunt een tandeloze tijger zou kunnen worden.

Het VMRI-decreet bepaalt dat het mensenrechteninstituut prioriteiten kan stellen. We mogen verwachten dat, gezien de vele klachten die de Genderkamer al ontving, er sterke argumenten zijn om het thema van extern grensoverschrijdend gedrag als een speerpunt mee te nemen.

Ten slotte vragen wij ook uw aandacht voor de specifieke context van het hoger kunstonderwijs. Daarover wordt altijd gezegd dat het toch wel een setting is waar er een veel informelere context bestaat, maar wij denken dat ook in die context een striktere scheiding goed zou zijn.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, een paar zaken zijn in dezen belangrijk.

Ten eerste, dit thema gaat niet meer van de agenda. Dat is een goede zaak.

Ten tweede, alle personen die verantwoordelijkheid dragen in instellingen van hoger onderwijs die in kennis worden gesteld van grensoverschrijdend gedrag zullen zich anders opstellen. Ik heb vastgesteld dat een rector van een universiteit in Vlaanderen, die heel actief was op het moment dat dat naar boven kwam in zijn

instelling, een week van Twitter verdwenen was. Een morele vinger naar buiten toe, maar het intern niet zien: dat gaf toch aanleiding tot enige introspectie. Collega's, ik denk dat dat minstens al een goede zaak is, wat niet wegneemt dat daardoor studenten en doctoraatstudenten verschrikkelijke maanden en zelfs jaren hebben moeten doorstaan. Dat is voor mij een eerste belangrijke stap.

Ten derde, minister, het installeren van een extern en onafhankelijk meldpunt op Vlaams niveau wordt door uw collega's Somers en Demir uitgewerkt, terwijl u zult zorgen voor een centraal register binnen elke onderwijsinstelling. Daarbij wordt er geregistreerd en komt er het beschermende kader van de vertrouwenspersoon. Dat zijn twee belangrijke zaken, die inderdaad nodig zijn om überhaupt de link te kunnen leggen met het Vlaamse centrale meldpunt. Het register moet kunnen antwoorden op een vraag zoals 'Hoeveel keer komt die prof voor in meldingen?'. Dat is dan heel eenvoudig naar voren te brengen.

U haalde daarnet een belangrijk gegeven aan, en ik roep de instellingen op om het onderscheid goed duidelijk te maken tussen de Ombudsdienst, die gaat over de onderwijsloopbaan en studentenbetwistingen, en de vertrouwenspersoon en eventueel andere instanties, rond mentaal welzijn. In elk geval moet de student snel weten waar hij terecht kan als het niet goed loopt. Er is niets zo ambetant als je verhaal brengen bij iemand die dan zegt dat het heel erg is, maar dat je eigenlijk ergens anders moet zijn. Een tweede keer doe je dat niet. Ik zeg nu iets zeer operationeels. Ik mag mij daar eigenlijk niet mee moeien. Mijn excuses dat ik het toch doe. Maar dat lijkt mij voor studenten iets belangrijks, zoals ook het werken onder beroepsgeheim.

Minister, u zei nog iets wat ik zeer belangrijk vind: de vertrouwenspersoon kan toch nog, zonder de toestemming van de melder, iets teweegbrengen binnen een tuchtinstantie. Dat is een belangrijke stap. Dat is in de vorige casussen een aantal keren misgelopen – of niet goed gelopen, dat laat ik in het midden, maar het had in elk geval niet het beoogde effect.

We moeten er ook voor zorgen dat de instroom en de doorstroom van de informatie goed loopt, maar daarbij moeten – zoals u ook hebt aangegeven – alle rechten van iedereen worden gewaarborgd, zowel van de melder als van diegene waarover het gaat. Dat is belangrijk voor het evenwicht, want iemand die wordt aangeklaagd kan, als het onterecht is, ook een slachtoffer worden. Daar moeten we ook beducht voor zijn.

Minister, is het advies van de Raad van State al binnen? Ik vraag dat omdat we vandaag zien dat adviezen van de Raad van State soms langer op zich laten wachten. De termijn om het rond te krijgen tegen het volgende academiejaar hangt daar nauw mee samen. Wat is de timing? Welke timing houden ministers Somers en Demir aan?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik zou ook graag nog op enkele zaken willen ingaan. Als het gaat over die centrale registers, denk ik dat het goed is dat die stap wordt gezet, want tot vandaag bleven wellicht veel te veel meldingen soms intern binnen één faculteit. Dat maakt het moeilijker voor mensen die een melding willen doen, maar daardoor kreeg men ook weinig zicht op de totaliteit van de problematiek, wat het moeilijker maakt om er een goed beleid rond te maken. Dus dat is een goede stap.

Ik vind het ook belangrijk dat die vertrouwenspersonen melding zullen kunnen doen bij de tuchtinstantie, en dan vraag ik me af wat het woord 'kunnen' hier betekent. Zal er een soort afspraak, leidraad of toepassing komen binnen de verschillende instellingen over wanneer dat dan gebeurt? Want je moet toch wel zien

dat daar dezelfde aanpak kan ontstaan en dat dat niet aan de ene instelling wel systematisch gebeurt, en aan de andere niet. Ik heb natuurlijk alle vertrouwen in onze instellingen, maar je voelt wel dat er een nood is aan een meer eenvormig kader rond wanneer je dat doet.

Die vertrouwenspersonen zijn inderdaad belangrijk. Dan over het doorverwijzingskader – ik heb er in mijn vraag naar verwezen –: u hebt in een vorig antwoord gesteld dat er een doorverwijzingskader zou worden uitgewerkt, in het geval dat de melders ondersteuning nodig zouden hebben. U verwees dan ook naar psychologische begeleiding en slachtofferhulp, die voorzien zouden worden vanuit het agentschap Justitie en Handhaving. Zijn daar al verdere stappen gezet? De problematiek op de radar krijgen en houden, is van groot belang, maar we moeten er natuurlijk ook zijn voor melders en slachtoffers. Zijn daar al verdere stappen in gezet?

Over de rapportering vanuit al de interne meldpunten: ik vind dat daarin heel wat belangrijk elementen naar voren komen, naar het beleid in algemeenheid toe, maar ook naar bepaalde personen, zoals de collega's ook al hebben gezegd. Hoe zal dat gebeuren?

En tot slot, wat toch wel een grote bekommernis is, last but not least: dat extern meldpunt. We hebben er zo hard op gedrukt en het is vooropgesteld tegen het volgende academiejaar. U zegt dat u er nog goede hoop in hebt en dat dat zal lukken, maar dat het nu bij minister Somers en Minister Demir zit. Het is wel echt nodig dat dit er komt en dat mensen die een melding willen doen, maar dat niet intern durven, dat wel extern kunnen. We zijn half mei, dus ik vrees dat de timing ondertussen toch wel heel erg in het gedrang komt. Ik vind het een verantwoordelijkheid van iedereen die erbij betrokken is. Het kan wel zijn dat het nu bij minister Somers en Demir zit, maar als het gaat over alle beleidsdomeinen, dan begrijp ik wel dat u zegt dat het niet alleen van Onderwijs is, maar die problematiek binnen het hoger onderwijs is wel heel erg aanwezig en we hebben dat extern meldpunt al zo vaak naar voren geschoven, dus het mag eigenlijk niet vertraagd worden vanuit het idee dat er een groter algemeen meldpunt komt dat nog verder uitgewerkt moeten worden. Hoe zult u bij uw collega's aandringen om ervoor te zorgen dat dat meldpunt er volgend jaar is?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel voor de antwoorden en voor de vragen.

Het is een thema waar ik zelf ook al langer mee bezig ben. Ik kijk ook uit naar de besprekingen, hier in de commissie, wanneer het decreet er echt komt te liggen, hopelijk binnen een paar weken.

Ik wil doorgaan op wat mevrouw Schryvers zegt over dat externe meldpunt. Dat is voor ons ook heel erg belangrijk. Ik weet dat het hier niet het voorwerp is, maar het ene kan niet zonder het andere gezien worden. Ik kan me voorstellen dat er vandaag mensen aan het wachten zijn op dat externe meldpunt om te kunnen melden. Dat is ondertussen al ongeveer een jaar geleden aangekondigd. Het wordt wel tijd dat dat er echt komt en er niet nog eens vertraging komt, want op die manier vrees ik dat we heel wat cases gaan missen en we mensen heel erg ongelukkig maken.

Ik zou hier heel lang rond kunnen tussenkomen, op basis van de adviezen, maar ik stel voor dat ik daarmee wacht tot de beslissing van het decreet zelf.

Er zijn toch een paar fundamentele zaken die ik in deze setting al wilde vragen.

Een eerste vraag gaat over de controle ter zake. Minister, u zegt dat de universiteiten en hogescholen dat moeten opzetten. Die zullen dat allicht doen, de

meesten hebben het al gedaan. Maar we hebben de voorbije jaren toch gezien dat een aantal van hen daar niet op een goede manier mee bezig zijn geweest. We hebben gezien dat procedures soms ter plekke werden uitgevonden, dat ze kaduuk waren, dat slachtoffers, of melders, soms heel lang moesten wachten tot er een melding terugkwam over wat er nu zou gebeuren. Dat is allemaal heel erg.

Ik zou u ten eerste dus willen vragen: zit er op een of andere manier ook een externe controle op de werking van die interne meldpunten? Ik denk dat vertrouwen in dezen goed is, maar controle nog veel beter.

Mijn tweede vraag gaat over de samenstelling en de werking van die tuchtcommissie. Op basis van wat ik in het voorontwerp heb gelezen, heb ik begrepen dat er vandaag geen duidelijk uniform kader is. Ik denk dat het nodig is om daar wel een kader rond op te stellen: wie mag erin zitten, wat is de werking, hoe vaak en aan wie moeten ze rapporteren en dergelijke meer. Dat blijft vandaag heel erg flou. Ik denk dat het goed is om daar ook mee aan de slag te gaan.

De bemerkingen van collega Daniëls over gegevensbescherming deel ik. Ik denk dat het belangrijk is om daar aandacht voor te hebben. Ik ga niet herhalen wat hij erover gezegd heeft, maar ik denk dat het belangrijk is. Ook de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens heeft daar opmerkingen over gemaakt.

En dan heb ik nog een laatste vraag die me ook wel fundamenteel lijkt. Er was pas een casus aan de VUB, waar een hele ploeg doctoraatsstudenten ontslag heeft genomen. We stellen vandaag vast dat als een student, doctoraatsstudent of werknemer aan een universiteit of hogeschool geconfronteerd wordt met grensoverschrijdend gedrag en daar melding van doet, er soms een nieuwe situatie ontstaat waarbij het werk of het onderzoek stopt, of het doctoraatsonderzoek de facto eindigt. Dat zou toch niet zo mogen zijn. Het zou toch nooit zo mogen zijn dat een klager of melder het grootste slachtoffer wordt van zijn klacht. Ik denk dat we dat probleem vandaag niet kunnen oplossen. Maar ik denk dat het belangrijk is dat universiteiten of hogescholen daarmee aan de slag gaan en ervoor zorgen dat melders of klagers gerehabiliteerd worden en hun onderzoek of werk wel echt kunnen verderzetten.

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, vanaf volgend academiejaar zal dat decreet in werking treden. Maar de Vlaamse Onderwijsraad acht het blijkbaar niet haalbaar om de implementatie van alle decretale bepalingen op heel korte termijn klaar te krijgen. De Vlor verwijst bijvoorbeeld ook naar de aanstelling en opleiding van vertrouwenspersonen. De periode zou te kort zijn om hen volwaardig op te leiden. Er is ook onduidelijkheid over de manier waarop de integratie van gedragscodes in het onderwijs en examenreglementen dient te gebeuren.

In de nota las ik in uw reactie dat de datum toch behouden zal worden, maar zullen die vertrouwenspersonen volgens u tijdig en volwaardig opgeleid kunnen worden? En wat met die gedragscodes, hoe kunt u op dat vlak de bezorgdheden wegnemen, minister?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil nog enkele elementen aanbrengen. Wat het extern meldpunt betreft: vermits je één extern meldpunt nodig hebt dat transversaal over alle bevoegdheidsdomeinen heen werkt, is het uitwerken daarvan vanzelfsprekend van in het begin toegekend aan ministers Somers en Demir, en die zijn daar effectief mee bezig.

Maar dat belet niet dat ik intussen wat het hoger onderwijs en het eigen beleidsdomein betreft, natuurlijk alles regel wat al geregeld kan worden. Vanzelfsprekend kan ik nog niet de verhoudingen tussen intern en extern meldpunt vastleggen, of uitspraken daarover doen in het ene decreet, terwijl dat net geregeld moet worden in het andere decreet, maar er is wel een engagement dat we ook als Vlaamse Regering in dit kader zijn aangegaan, met betrekking tot de oprichting van dat extern meldpunt. Het is ook op grond daarvan trouwens dat de sociale partners hun protocollen van akkoord hebben gegeven.

Wat de andere punctuele vragen over het hoger kunstonderwijs nog betreft: dat behandelen we ook niet apart. Dat ressorteert onder het hoger onderwijs en dus ook onder deze regelgeving wat tucht en de vraag naar een uniform kader betreft. Op dat vlak moet je natuurlijk rekenschap geven aan het feit dat onderwijsinstellingen verschillen, net bijvoorbeeld als het gaat over kunstonderwijs, dus dan is het de vraag of het zinvol is, maar ik neem dit wel op in het overleg met het hoger onderwijs.

We werken ook los daarvan – maar er is wel een zeker verband – aan een nieuwe evaluatie van de regeling voor vastbenoemden, met ook aandacht voor gedragscompetenties in plaats van de louter kwantitatieve benadering, bijvoorbeeld op grond van publicaties.

Voor de controle op interne meldpunten moet elke instelling natuurlijk een procedure uitwerken, inclusief timing. Dat moet ze ook doen samen met de studentenvertegenwoordigers en vertegenwoordigers van het personeel. Als die procedure vervolgens niet wordt gevolgd, kan erop worden toegezien door de regeringscommissarissen. Dat is net de taak van regeringscommissarissen, om erop toe te zien dat decretale regelingen wel degelijk worden opgevolgd.

Doctorandi wisselen van promotors, dat werd ook aangehaald. Ik denk dat we ook hebben ingeschreven dat studenten altijd het recht hebben om een waarnemer te hebben bij elke beoordeling, dus bij elk beoordelingsmoment. Dat is ook opgenomen.

Wat de timing in globo betreft, zitten we nu al aan de tweede goedkeuring. Die is bezorgd aan de Raad van State. Daar verwacht ik normaal gezien begin volgende maand al antwoord van. Maar we weten inderdaad dat er nog steeds heel wat ontwerpen liggen. In dezen gaat het om een ontwerp van decreet, dus dan ben je wel gebonden aan het advies, en ben je enigszins overgeleverd, wat anders is in geval van een besluit, dan kun je na het vertrek rond de termijn zelf schakelen.

Maar ik denk trouwens dat het advies in dezen ook absoluut nodig is. Er is bijvoorbeeld wel discussie over beroepsgeheim en over het delen van beroepsgeheim, wat misschien niet zo evident is, maar wat we in dezen wel hebben geregeld. Er zijn trouwens ook nog aanscherpingen die we hebben gedaan, zeg maar de verstrenging, in het kader van de tweede goedkeuring zijn we nog een stap verder gegaan. Ik weet dat dat niet zonder discussie is, maar ik denk dat we echt proberen om zo ver mogelijk te gaan in het beschermen van de rechten van zowel diegenen die melding doen als de vertrouwenspersonen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister, collega's, voor alle verdere opmerkingen, aanbevelingen en bezorgdheden. Ik wil er zelf nog twee uiten.

U hebt gezegd dat er een waarnemer komt die bij elk overlegmoment aanwezig moet zijn wanneer er een klacht komt. Ik zie dat niet werken. Ik denk dat we veel beter voorzien dat er, op een moment dat er geen contact mag zijn tussen de student en de promotor, iemand anders van de doctoraatsbegeleidingscommissie

die rol overneemt en copromotor wordt. Zo wordt de continuïteit van dat onderzoek van die student verzekerd. Collega Danen merkte terecht op dat de student anders twee keer het slachtoffer dreigt te worden.

Ik wil mij graag aansluiten bij de bezorgdheden van de collega's over de timing. Wanneer wilt u daarmee naar het parlement komen? Maak vooral haast, want u zegt dat de universiteiten niet klaar zullen zijn bij het begin van het academiejaar, maar het is toch belangrijk dat ze hier zo snel mogelijk aan kunnen beginnen. Zodanig dat ook nieuwe studenten, wanneer ze zich volgend academiejaar inschrijven, gerust kunnen zijn dat er een extern en intern meldpunt bestaat, en dat ze daar ook van op de hoogte gebracht kunnen worden. Ik had dus graag wat vooruitgang gehad.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik ga het toch nog eens zeggen. Ik verwijs naar collega Celis in de vorige legislatuur, die daar toen ook al aandacht voor gevraagd heeft.

Maak vaart, ja, maar ik maak mij wel zorgen over instellingen in het hoger onderwijs die wel of niet rechtstreeks vertegenwoordigd worden in de Vlaamse Onderwijsraad, en zeggen dat ze die planning niet kunnen halen omdat ze nog nergens staan. Dat staat in schel contrast met de uitlatingen die ze op andere vlakken doen dat alles al klaar zou zijn, maar dat er intern wat is misgelopen. Daar moet duidelijkheid in komen. Ofwel hebben ze nog niks hierrond, en dan maak ik mij dubbele zorgen omdat dat wil zeggen dat ze in het verleden gezegd hebben dat ze iets hadden waar het misliep, maar dat er nog niks is. Ofwel is er wel al iets, en kunnen ze daar verder vorm aan geven. De instellingen die nu hard roepen dat ze dat nooit rond zullen krijgen, dat wil eigenlijk zeggen dat er vandaag nog niks is. Daar maak ik mij heel veel zorgen over.

Waar ik nog een oproep rond wil lanceren, en waar we in een bepaalde casus de wil in hebben zien afbollen, is de samenwerking met het parket. Ik weet dat we in het kader van de onderzoekscommissie Kinderopvang in de situatie terechtkwamen dat het parket dingen wist waar het agentschap nog niet van op de hoogte was. We hebben de situatie gehad in Leuven, waar het parket vroeg om niks te doen, omdat ze de betrokkenen niet wilden verontrusten. Het duurde toen een jaar voor men in die man zijn kast ging kijken op zoek naar belastend materiaal, zijnde die onderbroek. Sorry, dat ik het nu zo plastisch omschrijf, maar daar ging het over. Dat duurde een jaar. Daarom wil ik de oproep aan het parket doen om in zulke gevallen snel te ageren, en ons ook te informeren over hoe dat onderzoek loopt. Collega Krekels heeft zich daar toen terecht kwaad over gemaakt, want in dat jaar kunnen er meerdere slachtoffers vallen.

Ik wil ook een oproep doen wat betreft het centraal meldpunt, het register en de uitwisseling van informatie tussen de instellingen van het hoger onderwijs, al dan niet via het centraal meldpunt. Omdat we vandaag ook veel samenwerkingen zien tussen instellingen in het hoger onderwijs, tussen docenten die in verschillende instellingen werken en tussen doctoraatstudenten die in verschillende instellingen werken. Dat doctoraten, masterproeven en opleidingen gecontinueerd kunnen worden, lijkt mij een verantwoordelijkheid van de instelling. Als het niet meer lukt met een bepaalde begeleider vanwege een vertrouwensbreuk in het kader van grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik, dan moet de betreffende instelling, faculteit of het departement zorgen voor de continuering daarvan in het belang van het slachtoffer. Dat spreekt voor zich, maar ik neem aan dat de instellingen van het hoger onderwijs nu ook aan het meevolgen zijn, en dat men dat al lang heeft uitgewerkt. Als wij dat hier kunnen bedenken, collega's – ik ga er altijd van uit dat professoren veel slimmer zijn dan wij – dan hebben zij dat al lang

bedacht. Op zijn minst hebben zij een leerstoel aan hun eigen instelling die dat opvolgt.

Ik viel van mijn stoel toen ik het nieuws hoorde dat een prof aan een gerenommeerde Vlaamse instelling, die onderzoek doet naar burn-outs, haar medewerkers tot een burn-out drijft. Als ik dan op de radio hoor dat die feiten al van een jaar geleden dateren, maar dat men daar geen verklaringen over gaat afleggen omdat er nog altijd een gesprek met de betreffende prof moet gebeuren, dan maak ik mij zorgen, minister. Ik denk dus dat het centrale meldpunt van collega's Somers en Demir daar een gevolg aan kan geven, zodat de instellingen tenminste weten dat ze zulke gesprekken geen maanden kunnen uitstellen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Grensoverschrijdend gedrag is een belangrijke problematiek, en dat is ook zo in het hoger onderwijs. Helaas is dat de afgelopen periode meermaals gebleken. Het is een problematiek waar het beleid duidelijke stappen moet zetten, en duidelijk moet maken dat grensoverschrijdend gedrag niet kan. Als er mensen slachtoffer zijn van grensoverschrijdend gedrag, dan zijn we er ook voor hen.

Minister, u zet nu stappen met betrekking tot de interne meldpunten aan de hogeroponderwijsinstellingen en de vertrouwenspersonen. Dat zijn belangrijke stappen, maar er zijn natuurlijk heel wat zaken in die stappen die verdere opvolging vragen. Ik denk bijvoorbeeld aan hoe die meldingen verlopen richting de tuchtinstantie. U hebt gezegd dat die vertrouwenspersonen dat gaan kunnen melden, en die link gaan kunnen maken. De vraag is op welke manier dat goed gestroomlijnd zal kunnen worden, zodat er vanuit de tuchtinstanties wordt opgetreden wanneer die interne meldpunten over bepaalde personen meldingen krijgen.

Dan is er ook de bekommernis over de doorstroom van gegevens. We moeten ervoor zorgen dat mensen die zich in de ene instelling schuldig maken aan feiten, dat de volgende dag niet in een andere instelling kunnen doen.

Ik wil het ook hebben over het doorverwijzingskader voor ondersteuning van melders en slachtoffers. Als er slachtoffers zijn, moeten wij laten weten dat wij er voor hen zijn. Dan stopt het natuurlijk niet bij een melding of, als naar de tuchtinstantie wordt gegaan, het optreden tegen een dader. Dat betekent ook, waar nodig, het slachtoffer bijstaan en eventuele psychologische ondersteuning of andere hulpverlening bieden.

Ik heb een heel grote bekommernis over de operationalisering van dat extern meldpunt. We hebben altijd gezegd dat dat echt nodig is. Er zijn mensen die daarop wachten. Er zijn mensen die intern geen melding durven te doen, omdat de drempels zo hoog zijn. Ik heb het gevoel dat het nu maar blijft aanslepen zonder dat daar duidelijkheid over komt. We hadden het nieuwe academiejaar in het vooruitzicht gesteld. U zult zich herinneren dat ik toen al vroeg waarom dat zo lang moet wachten. Ik begin mij nu grote vragen te stellen bij de haalbaarheid daarvan. Ik denk dat het nodig is dat daar duidelijkheid in komt, en dat ministers Demir en Somers daar de nodige stappen in nemen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over capaciteitstekorten in het buitengewoon onderwijs
– 2356 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende leerlingenaantallen in het buitengewoon onderwijs
– 2381 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Deze vraag over de capaciteitstekorten in het buitengewoon onderwijs gaat al een tijdje mee, maar de problemen zijn ondertussen nog niet weggewerkt.

De laatste weken lazen we verschillende berichten in de pers over plaatstekort in het buitengewoon onderwijs. De tekorten doen zich overal in Vlaanderen voor. Op verschillende plaatsen moesten ouders de afgelopen weken kamperen aan de schoolpoort voor een plaats. Niet alle ouders konden hun kind inschrijven in de school van hun keuze. Veel kinderen kwamen op een wachtlijst terecht. Het gevolg daarvan is dat heel wat kinderen verder van huis school zullen moeten lopen en dus lang op de bus zullen zitten, of helemaal geen plaats zullen vinden in een school voor hun type.

De afgelopen jaren waren er een aantal initiatieven rond het wegwerken van het capaciteitstekort in het buitengewoon onderwijs. Eind 2021 werd de capaciteitsmonitor opgeleverd, die prognoses geeft met betrekking tot het plaatstekort tegen het schooljaar 2027-2028. Voor het eerst werd daar ook het buitengewoon onderwijs in opgenomen. Voor heel Vlaanderen voorspelt de monitor tegen 2027-2028 een tekort van 3500 plaatsen in het buitengewoon onderwijs. Minister, u investeerde bovendien, via verschillende subsidies, in extra capaciteit in het buitengewoon onderwijs.

We weten natuurlijk dat het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs de afgelopen jaren sterk is toegenomen, nadat het even was gedaald na de invoering van het M-decreet. Onrustwekkend is vooral dat steeds meer kinderen al op kleuterleeftijd worden doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs. Die vraag moeten we stellen: hoe komt het dat steeds meer kleuters al worden doorverwezen? Anderzijds spreekt het voor zich dat een meer inclusief onderwijssysteem, waar meer leerlingen met een ondersteuningsnood schoollopen in het gewoon onderwijs, de druk op het buitengewoon onderwijs doet afnemen. Er zijn dus voor het buitengewoon onderwijs, boven op de demografie, bepaalde factoren die het moeilijker maken om precieze voorspellingen te maken van leerlingenaantallen.

Minister, hebt u zicht op de huidige capaciteitstekorten in het buitengewoon onderwijs? Waar zijn de noden het hoogst? Ik bedoel: de locaties en het type.

Strookt de situatie vandaag met de prognoses in de capaciteitsmonitor?

Is er voor het buitengewoon onderwijs bijkomende monitoring nodig omdat de prognoses complexer zijn?

Verwacht u dat de invoering van het nieuwe Leersteundecreet een impact zal hebben op het aantal leerlingen dat naar het buitengewoon onderwijs wordt doorverwezen? Kunt u een wat ruimere duiding geven bij uw antwoord?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Ik wil eerst de secretaris bedanken voor al het werk dat hij heeft gedaan voor de heel interessante vierdaagse die we hebben gehad in Estland. Uiteindelijk was het niet evident om met zo'n bende ongeregeld op stap te gaan. *(Opmerkingen. Gelach)*

Het is een grapje, hoor!

Alle gekheid op een stokje, dit is een belangrijke vraag die, denk ik, de volgende dagen, weken en maanden actueel zal blijven.

We hebben hier en in de plenaire vergadering al een paar keer gedebatteerd over het Leersteundecreet, dat nu eindelijk van kracht is. We moeten het nu een kans geven en daarbij de vinger aan de pols houden.

Het blijft in de actualiteit, want op verscheidene plaatsen in Vlaanderen hebben de afgelopen dagen weer tientallen ouders gekampeerd om hun kind te kunnen inschrijven in het buitengewoon onderwijs. Dat was onder andere het geval in Aalst, Sint-Truiden, Kasterlee en Tienen, en we vergeten dan wellicht nog een aantal scholen die niet in de media zijn gekomen.

Deze week konden we in de krant het verhaal lezen van een Turkse kleuter die slechts twee halve dagen per week naar school mocht, in afwachting van een plek in het buitengewoon onderwijs. De school voor gewoon onderwijs oordeelt dat ze niet tegemoet kan komen aan de bijzondere noden van de jongen noch aan de veiligheid van de kleuter, de andere kinderen en de leerkracht. Enkel op de twee halve dagen per week dat er extra personeel kan worden ingeschakeld, kan de jongen naar school. Dat is hoe dan ook een schrijnende situatie.

Minister, ondertussen maakte u bekend dat u op korte termijn ruim zeshonderd extra plaatsen zult creëren in het buitengewoon onderwijs, onder meer door de opstart van nieuwe scholen.

Hoe groot het capaciteitstekort is, is echter onduidelijk, aangezien leerlingen op verschillende wachtlijsten komen te staan. Daarnaast kunnen leerlingen met een verslag ook kiezen voor een individueel aangepast curriculum in het gewoon onderwijs.

Het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs stijgt al vele jaren. Enkele maanden geleden stelde ik in deze commissie al een vraag om uitleg naar aanleiding van de oktobertelling van Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Katholiek Onderwijs Vlaanderen noemde toen vooral de toename van het aantal kleuters in het buitengewoon onderwijs, vooral van type 2 en 9, zorgwekkend en zei te willen onderzoeken wat de redenen daarvoor zijn.

Ik heb ondertussen een paar scholen voor bijzonder onderwijs in West-Vlaanderen bezocht, en ik kan die analyse en redenering alleen maar beamen. Een van de redenen voor die groei is volgens uw woordvoerder de betere diagnose. "Vroeger was er een onderdiagnose, dat is nu veel beter", aldus uw kabinet.

Minister, zult u werk maken van een centraal register zodat duidelijk is hoeveel leerlingen een plek zoeken in het buitengewoon onderwijs?

Op basis van welke argumenten oordeelt u dat het stijgende leerlingenaantal in het buitengewoon onderwijs te wijten is aan een betere diagnosticering?

Zult u nog meer inzetten op individuele trajecten voor leerlingen met een verslag in het gewoon onderwijs, waarbij zij dezelfde omkadering genereren in het gewoon onderwijs als ze zouden doen in het buitengewoon onderwijs? Dat blijft ons

stokpaardje: echt inzetten op dat inclusieve verhaal, met de nodige middelen en ondersteuning daartegenover. En dit los van het feit dat ik heel veel respect heb voor wat in het buitengewoon onderwijs wordt gepresteerd. Wat die mensen daar doen, is soms buitenaards.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De aanmeldingen en de inschrijvingen lopen momenteel in het buitengewoon onderwijs. Het is nog te vroeg om al een globaal zicht te kunnen schetsen op het huidige capaciteitstekort in het buitengewoon onderwijs. Niet alle scholen voor buitengewoon onderwijs melden op hetzelfde moment aan en het duurt natuurlijk ook even vooraleer de dubbele aanmeldingen uit de cijfers worden gefilterd. Die zijn er natuurlijk ook, gelukkig maar. Maar die vertekenen de cijfers wel.

Het is nog even te vroeg om een stabiel beeld te krijgen op de inschrijvings-aantallen in globo, maar als je kijkt naar de cijfers van Antwerpen – dat waren toch de meest opvallende –, zie je dat het aantal aanmeldende leerlingen die de vraag stelden om in te schrijven voor het buitengewoon onderwijs, in vier jaar bijna verdubbeld is. We gaan van 674 in 2020 naar 1015 in 2023, met uitschieters voor type 2-kleuters, waar we van 62 kleuters in 2020 naar 245 kleuters in 2023 gaan – dat is een verviervoudiging. Eenzelfde stijging zien we voor type 2 in het lager onderwijs, waar we van 82 naar 150 leerlingen gaan die aanmelden – een verdubbeling.

Ik begrijp de vraag om nu te sleutelen aan de aanmeldingssystemen, maar ik denk dat dat natuurlijk, zoals we al besproken hebben in de plenaire vergadering van eind maart, het capaciteitsprobleem niet oplost. Dat is het eerste wat we willen aanpakken: het creëren van die capaciteit, met capaciteitsmiddelen, met extra middelen voor die scholen die inspanningen doen om extra leerlingen in te schrijven, tijdelijke middelen voor de huur van locaties en zo verder. We hebben nu voor het eerst een specifiek capaciteitsbudget uitgetrokken en toegekend aan projecten voor het buitengewoon onderwijs. Dat is nu een budget van 40 miljoen euro. Voor Antwerpen heb ik ook niet gewacht tot de oplevering van de nieuw te bouwen school, maar hebben we gezorgd voor een noodschool, waardoor we voor kinderen nu al meer dan tweehonderd plaatsen extra kunnen creëren. Afgelopen schooljaar heb ik bij de begrotingsaanpassing ook de opening gemaakt om voor scholen die kinderen op de wachtlijst hadden een extra subsidie te voorzien, als ze meteen op korte termijn extra capaciteit creëerden in type 2, 3 of 9. Daarbij hebben we 5 miljoen euro extra geïnvesteerd in plaatsen, wat resulteerde in ook nog eens 330 extra plaatsen.

We deden ook een oproep naar de onderwijsverstrekkers om schoolbesturen te ondersteunen die bijkomende opleidingsvormen of types van het buitengewoon basis- (bubao) of secundair onderwijs (buso) willen oprichten. Dat was vrij succesvol, want we konden recent aan dertien nieuwe scholen het goede nieuws brengen dat ze vanaf 1 september van dit jaar kunnen starten, en er zijn ook nog eens twaalf bestaande scholen die een nieuw type of een nieuwe opleidingsvorm mogen inrichten. Dat maakt dat we sinds de start van deze legislatuur zo al voor bijna zesduizend leerlingen extra plaatsen hebben gecreëerd. We zijn vertrokken van 47.000 en zitten nu om en bij de 53.000 plaatsen.

Ook voor komend schooljaar is er een aanbod. Scholen die nood hebben aan bijkomende infrastructuur kunnen snel subsidies krijgen via het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) voor de plaatsing en de huur van tijdelijke modulaire units. Daarnaast zal ik via het programmadecreet nog een aanbod uitwerken om ook een bijkomende subsidie te voorzien voor scholen die de

inspanning leveren om nog kinderen in te schrijven, waardoor ze voor die bijkomende leerlingen dus meteen ook de nodige leerkrachten kunnen aanwerven.

Het buitengewoon onderwijs is voor heel wat leerlingen nog altijd de plaats waar zij de beste zorg krijgen. Ik voorzie dan ook alle mogelijkheden voor onderwijs-verstrekking om bijkomende capaciteit in dat buitengewoon onderwijs te creëren. Onderwijsverstrekkers die extra aanbod willen voorzien tegen september, vinden in mij steeds een bondgenoot. Ik challenge echt en vraag altijd om ervoor te zorgen, omdat we nog extra capaciteit kunnen genereren. Mijn kabinet zit ook regelmatig samen met initiatiefnemers om hen te duiden op het extra aanbod dat we op het vlak van ondersteuning kunnen bieden.

Maar we kijken ook vooruit, voor het eerst met een capaciteitsmonitor. Vroeger was de capaciteitsmonitor enkel gericht op het reguliere onderwijs. We trachten nu ook – dat is natuurlijk veel moeilijker, moeten we erkennen – een vooruitblik te doen wat betreft het buitengewoon onderwijs. Op de eerste plaats heb je het demografische gegeven, maar we trachten in die modellen nu ook andere zaken te verwerken voor de toekomst, en zelfs beleidskeuzes die we maken, bijvoorbeeld bij criteria voor toegang tot een verslag type 2. Dat is natuurlijk wel een complexe materie en enigszins een uitdaging.

Maar zoals gezegd stellen we een zeer sterke stijging van de vraag naar buitengewoon onderwijs vast. Een correcte diagnose is natuurlijk van belang. Op dit moment hebben we ook middelen uitgetrokken voor een professionaliseringsproject waarbij de centra voor leerlingebegeleiding (CLB's) onder andere werken aan een versterking van de handelingsgerichte diagnostiek.

Ik schetste ook de stijging specifiek voor type 2 en type 9, wat Antwerpen betreft. Vorige legislatuur werden de criteria voor toegang tot een verslag type 2 al bijgestuurd, waarbij men de IQ-grens aanpaste, waardoor meer leerlingen in aanmerking komen voor een verslag type 2.

Naast een bredere instroom worden we ook geconfronteerd met een moeilijke uitstroom in type 2. Er zitten heel veel leerlingen in onze buitengewoon onderwijs-scholen die ouder zijn dan 21 jaar. Vorig schooljaar waren dat 716 leerlingen, dat is 13 procent van de populatie type 2. Dat is toch wel vrij veel.

Het is dus belangrijk dat deze leerlingen zo snel mogelijk kunnen doorstromen, waardoor ze dus extra plaats kunnen creëren voor veel jongere leerlingen die nu op de wachtlijst staan. Het is natuurlijk ook in hun eigen belang dat ze kunnen deelnemen aan het volwassen leven en dat ze ook snel een persoonsvolgend budget vanuit Welzijn kunnen ontvangen en/of een werk- of verblijfplek kunnen vinden.

Type 9 is een nieuw aanbod sinds de start van het M-decreet, waarvoor we sindsdien echt wel een heel sterk stijgende vraag zien. Sinds de vorige regeerperiode is het ook mogelijk om type 9-onderwijs te volgen in een kleuterschool. Die nieuwigheden, in combinatie met het enigszins falen van het M-decreet, spelen natuurlijk ook mee in de groeiende vraag naar buitengewoon onderwijs.

Daarom is er ook het Leersteundecreet. In dat kader wordt ook een onderzoek vooropgesteld naar de toeleiding naar leersteun. In dat onderzoek zal er aandacht zijn voor de opmaak van de verslagen, zowel gemeenschappelijk curriculum als individueel aangepast curriculum (IAC), en OV4-verslagen (opleidingsvorm). Ik hoop dat dat onderzoek ook meer inzicht zal kunnen geven in de trajecten die in scholen en door CLB's worden gelopen vooraleer er wordt overgegaan tot de opmaak van een verslag.

Ik lanceerde ook recent nog een oproep voor een onderzoek naar type 9, waarbij we meer zicht willen krijgen op de toenemende oriëntering. Gelet op de recente

cijfers over de toenemende vraag naar type 2 heb ik ook begrip voor de vraag om ook te kijken of er geen verder onderzoek mogelijk is naar die toenemende oriëntering naar type 2, waarbij ik ook een initiatief zal nemen om een onderzoek uit te voeren.

Met het decreet Leersteun beogen we natuurlijk ook een versterking van het gewoon onderwijs en zetten we in op een versterking van de basiszorg en de gewone zorg. Dat maakt daar ook deel van uit. Vanaf de fase van uitbreiding van zorg wordt er door het leersteuncentrum ook betere leersteun georganiseerd in de scholen voor gewoon onderwijs, waarbij het natuurlijk ook de bedoeling is dat scholen voor gewoon onderwijs op die manier geleidelijk sterker worden in het begeleiden van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Leerlingen met een IAC-verslag of OV4-verslag hebben toegang tot buitengewoon onderwijs en hebben de keuze tussen een traject in een school voor gewoon of buitengewoon onderwijs. Er is ook de mogelijkheid om deeltijds les te volgen in beide contexten. Dat maken we ook mogelijk. De muren tussen gewoon en buitengewoon onderwijs worden dus wat meer permeabel.

Scholen voor buitengewoon onderwijs zullen ook actief moeten inzetten op de mogelijkheid tot terugkeer van buitengewoon naar gewoon onderwijs voor die leerlingen voor wie dat mogelijk is. Er is een groep leerlingen voor wie een korte periode in het buitengewoon onderwijs echt voldoende stimulansen biedt om daarna opnieuw aan de slag te kunnen in het gewoon onderwijs. De evolutie van het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs, maar ook de evolutie van het aantal leerlingen met leersteun in het gewoon onderwijs, zullen we monitoren.

Tot slot, wat betreft de vraag naar individuele trajecten: daar wordt momenteel al op ingezet door de individueel aangepaste curricula die mogelijk zijn in het gewoon onderwijs. Het werken op basis van IAC's wordt met het decreet Leersteun ook doorgetrokken naar het buitengewoon onderwijs, zodoende dat daar ook ter zake eenzelfde taal wordt gehanteerd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, de laatste zinnen van uw antwoord vond ik het interessantste. U zei dat we moeten proberen om het gewoon onderwijs sterker te maken zodat het kinderen met bijzondere noden beter zal kunnen begeleiden, in samenwerking met de leersteuncentra, en ook dat we actief moeten inzetten op terugkeer naar het gewoon onderwijs vanuit het buitengewoon onderwijs. Vandaag lukt dat niet zo goed. Het is van belang dat we daar echt op inzetten. Ik denk dat we vooral de vraag moeten stellen hoe het komt dat we steeds meer leerlingen in dat buitengewoon onderwijs zien. Dat is toch geen normale evolutie? En die situatie doet zich in het buitenland niet of nauwelijks voor. U zegt dat u dat gaat laten onderzoeken. Ik ben blij dat dat zal gebeuren, maar de vraag is wanneer dat onderzoek klaar zal zijn. De beleidsintenties die daaruit volgen, zullen we dan bevragen. Ik hoop dat we er vrij snel een zicht op kunnen krijgen, want ik denk dat die steeds stijgende aantallen voor niemand een goede zaak zijn.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Een aantal bijkomende vraagstellers willen naar het inclusievere gaan: als het kan regulier onderwijs, buitengewoon onderwijs als dat echt niet kan. Ik heb tijdens mijn bezoeken aan de scholen vastgesteld dat er heel wat scholen van het buitengewoon onderwijs zijn die heel wat inspanningen doen om kinderen die bij hen zitten, toch nog te laten overgaan naar het gewoon onderwijs. Dat gebeurt veelal in de derde graad. In de eerste en tweede graad secundair onderwijs zitten ze in het bijzonder onderwijs en in de derde graad hebben ze dan samenwerkingstrajecten om naar het gewoon onderwijs te gaan.

Jammer genoeg komen velen veel te vlug terug, omdat daar die omkadering ontbreekt. Het bijzonder onderwijs doet dus inspanningen om kinderen naar het gewoon onderwijs te brengen, maar door het gebrek aan voldoende middelen, ondersteuning en personeel zijn die vlug terug.

Omgekeerd gebeurt het ook, en dat is hetzelfde probleem: kinderen die geen plaats hebben in het bijzonder onderwijs en die naar het gewoon onderwijs gaan. Zij komen dan weer in school 1 terecht, en door het gebrek aan middelen en mogelijkheden om daar de nodige ondersteuning te bieden, worden ze als lastige leerlingen buitengegoid naar een tweede en derde school. Ik heb verhalen gehoord dat kinderen soms na drie of vier scholen in het gewoon onderwijs, in het buitengewoon onderwijs terechtkomen, al hun vertrouwen kwijt zijn en dat het dan veel werk vraagt om dat alles weer op te bouwen.

Mijn eerste concrete vraag is of u deze problematiek onderkent en wat u zult ondernemen om die problemen aan te pakken. Want als we dat niet doen, komen we in een situatie terecht waar we een bodemloos vat vullen. Dat vind ik niet terug in uw analyse, terwijl dat heel concrete problematieken zijn die ik tijdens mijn bezoeken aan scholen van het bijzonder onderwijs heb onderkend. Daar worden heel goede inspanningen geleverd, maar er wordt op de limieten gebotst.

U zegt ook dat het te vroeg is omdat er nog een dubbele aanmeldingen zijn en niet alle scholen aanmelden. Dat is terecht. Maar hebt u zicht op alle leerlingen die naar het buitengewoon onderwijs willen, maar daar geen plek vinden? Welke acties zult u ondernemen om daar zicht op te krijgen? Hoe werkt u daar samen met de scholen die echt wel die praktijkervaring hebben en echt wel weten waar die problematieken zitten? Dat sluit aan op mijn vorige betoog.

Ik heb nog een concrete vraag: gelijke omkadering voor kinderen met een verslag-type basisaanbod, type 3 en 9, ongeacht of ze in het gewoon of buitengewoon onderwijs zitten ... Ze hebben recht op die ondersteuning. Waarom voorziet u dat wel voor type 2,4 6 en 7, en niet voor de anderen? Daar wil ik graag een antwoord op.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Collega's, deze vraag sluit aan bij de vraag die ik op 29 maart 2023 heb gesteld in de plenaire vergadering. Er is nood aan correcte data. Ik verwijs graag naar de data die men al kan verzamelen met het Leerling Administratie en Registratie Systeem (LARS) binnen de CLB's.

Minister, ik herhaal graag mijn pleidooi om in het buitengewoon onderwijs toch niet onbezonnen om te gaan met het Inschrijvingsdecreet. We moeten er alles aan doen om de wachtlijsten voor het buitengewoon onderwijs te vermijden, maar zeker ook om het leerrecht van elk kind, of het nu schoolloopt in het gewoon of in het buitengewoon onderwijs, te kunnen garanderen.

Voorzitter, ik zou nog de link kunnen maken met de bussen, maar gezien de tijdsbeperking ga ik daar niet op in.

Minister, uw woordvoerder had het, met betrekking tot het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs, over een onderdiagnose in het verleden. Zoals in de plenaire vergadering verwijst u ook vandaag naar de extra leerlingen die er zijn gekomen door het M-decreet. Dat zijn twee aparte redenen, die naar mijn aanvoelen niet altijd even onderbouwd zijn. Daarom vind ik het wel een goed idee om extra onderzoek naar de redenen van het extra aanmelden in het buitengewoon onderwijs te vragen. De vraag naar de omkadering kan misschien ook worden meegenomen in het onderzoek: het verschil in de omkadering van het verslag type 2, 4, 6, 7 en dan type 9 en 3 en het basisaanbod. Dat is volgens mij niet echt

correct. Daar moeten we aan sleutelen. De oplossing is, wat mij betreft, het samenbrengen van het buitengewoon en het gewoon onderwijs. Dat is de toekomst, daar moeten we werk van maken. Misschien kunnen we daar op kortere termijn meerdere stappen in zetten.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik heb nog een klein vraagje over de toename van het aantal kleuters in het buitengewoon onderwijs. Ik zie de cijfers op de website en reken het snel even uit – ik kan fout zijn: 6 procent in het lager onderwijs, 5 procent in het secundair onderwijs, 1 procent in het kleuteronderwijs. Als er de laatste tijd een betere diagnosticering is, is het niet onlogisch dat dat cijfer zal stijgen. Minister, wat is uw verwachting? Hebt u daar zicht op? Men zegt dat men in het kleuteronderwijs zeker nog extra plaatsen zal moeten voorzien en er vooral voor zal moeten zorgen dat de diagnosticering in de centra voor ontwikkelingsstoornissen – ik heb u daar al eerder over aangesproken – vlotter kan verlopen. Het lijkt mij niet abnormaal dat het aantal kleuters zal toenemen, maar je moet het ook nog kunnen runnen. We zitten al met zo weinig kleuterleidsters. Als er dan nog kinderen tussen zitten van wie het bijna onmogelijk is om ze in een gewone klas te houden, lijkt het mij toch logisch dat men daar ook aandacht voor heeft.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voor onze fractie is elk kind een zo goed mogelijke plaats in het onderwijs geven altijd het uitgangspunt geweest, of dat nu het buitengewoon of het gewoon onderwijs is. Waar het kind het best tot leren kan komen, is voor ons de prioriteit. Wij geloven erin dat een sterk aanbod van buitengewoon onderwijs een meerwaarde is voor het Vlaamse onderwijslandschap. Wij denken dat de twee sporen die worden bewandeld, de juiste zijn: enerzijds het Leersteundecreet, dat zorgt voor extra ondersteuning, anderzijds volop investeren in capaciteit. We zien dat de noden op het terrein er zijn, dat er veel vraag is naar plaatsen in het buitengewoon onderwijs. Met die zesduizend plaatsen die al gerealiseerd zijn en met wat er nog op de planning staat, komen we maximaal tegemoet aan de noden die de ouders en leerlingen op het terrein laten zien.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De discussie die we al in het kader van het Leersteundecreet gevoerd hebben met betrekking tot de omkadering naargelang het type en het historisch gegeven daaromtrent, hoeven we niet te herhalen. Maar ik verwacht wel een grote impact van het Leersteundecreet, en van maatregelen die we nemen, op de stroom richting het buitengewoon onderwijs.

Daarbij zetten we ten eerste in op de versterking van de leerkrachten op het vlak van basiszorg en verhoogde zorg. Dat doen we niet alleen voor de nieuwe leerkrachten: er komt meer aandacht voor en we de versterken de kandidaat-leerkrachten in de lerarenopleiding. Maar ook voor de bestaande leerkrachten hebben we extra middelen uitgetrokken bij de pedagogische begeleidingsdiensten, om hen ook op dat vlak te versterken.

Ten tweede zorgen we voor professionalisering van de ondersteuning, waarbij we die honderden leersteuncentra clusteren tot een 44-tal. Daarbij ga je natuurlijk ook de expertise clusteren, en zorgen voor voldoende kritische massa. Maar we zorgen ook voor de professionalisering van de ondersteuners zelf, die daarnaast een statuut krijgen. Daarbij gaan we er toch van uit dat de gewone scholen daardoor beter gewapend zullen zijn om kinderen met specifieke noden beter te kunnen opvangen in het gewoon onderwijs. Ik denk we, in woord en daad, via die weg de inclusie wel degelijk versterken met dat Leersteundecreet. Daarnaast gaan we natuurlijk blijven monitoren. We zorgen voor een professionalisering van de

CLB's wat betreft de diagnose. Ik denk dat er ook een zekere responsabilisering zit in de hele mechaniek van het Leersteundecreet ter zake. Maar we gaan ook via onderzoek proberen te achterhalen, zowel wat type 9 als wat type 2 betreft, welke onderliggende methodieken daar spelen waardoor je die grote toestroom hebt.

We gaan dat ook proberen te plaatsen in een buitenlands perspectief, wat natuurlijk niet evident is. Onderwijssystemen verschillen totaal, en in sommige onderwijssystemen zal men gewag maken van geen probleem, terwijl kinderen daar veel meer gewoon thuiszitten. In sommige gevallen heb je zelfs geen buitengewoon onderwijs, maar dat wil dan niet zeggen dat het gewoon onderwijs daar volledig inclusief is, integendeel.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): We gaan de discussie van de vorige plenaire vergadering inderdaad niet herhalen.

Ik kijk uit naar de resultaten van het onderzoek. Maar, minister, ik wil wel meegeven dat de buitenlandse voorbeelden die ik bekeken en ook bezocht heb, alleszins wel veel inclusiever waren dan wat wij in Vlaanderen aan het doen zijn.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Ik hoor het in de commissie graag zeggen: dat ongeacht waar het zit, elk kind even belangrijk is en op de juiste plaats moet zitten, met de juiste ondersteuning, het liefst bij de vriendjes –want ook daar hebben ze recht op –, en het liefst zonder uren op de bus door te brengen. Maar ik stel nog altijd vast dat gelijke en correcte financiering wat dat betreft er niet is. Wordt dus vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de uitdagingen voor het onderwijs in de Vlaamse Rand
– 2303 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, dat is ons favoriete onderwerp: de Vlaamse Rand. Dat de scholen in de Vlaamse Rand voor heel wat uitdagingen staan, dat weten we al langer. Onderzoek bevestigt nu ook dat Brussel en de Vlaamse Rand steeds vaker voor dezelfde onderwijsuitdagingen staan, omdat ze gewoon dezelfde demografische evoluties volgen, die anders zijn dan de rest van het Vlaamse Gewest.

In het onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) 'Jongeren in de Rand' werd naar twee demografische kenmerken gekeken: leeftijd en nationaliteit of herkomst. Uit het onderzoek blijkt dat de Rand verjongt en diverser wordt, net als Brussel.

Naast de uitdagingen op het vlak van capaciteit in het onderwijs, kampt de Rand ook met een lerarentekort, zoals de rest van Vlaanderen. Waar Brussel goed bereikbaar is met een uitgebreid netwerk van openbaar vervoer, is het voor scholen in de Rand lastig om in een meertalige context en in combinatie met de slechte verbinding, leerkrachten te vinden. Daarover heb ik u ook al een aantal

vragen gesteld. In tegenstelling tot Brussel kunnen scholen in de Rand niet rekenen op een kennisnetwerk en extra steun aan de leerlingen.

Directeur van de scholengroep Scoop, Kurt Meeus, pleit ervoor om het Onderwijscentrum Brussel (OCB) metropolitaan en grensoverschrijdend in te zetten, zodat het expertise over hoe je moet omgaan met diversiteit en meertaligheid ook in de Rand zou kunnen inzetten. Ook de middelen voor de CLB's in de Rand moeten volgens de directeur gelijkgeschakeld worden aan die van Brussel.

Daarom heb ik de volgende vragen, minister. Wat is uw reactie op het recente onderzoek van het Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum (BRIO) en de VUB? Erkent u dat de scholen in de Rand voor steeds meer uitdagingen, gelijkaardig aan die van Brussel, staan? Zult u de mogelijkheid bekijken om het Onderwijscentrum Brussel metropolitaan in te zetten? Wat natuurlijk ook betekent dat u ze zult moeten versterken. Welke verdere maatregelen zult u ondernemen om tegemoet te komen aan de uitdagingen voor het onderwijs in de Vlaamse Rand? Alvast bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het onderzoek van BRIO bevestigt natuurlijk wat wij vanuit de Vlaamse Rand ook al wat langer weten en aanvoelen. Namelijk ten eerste, dat de Vlaamse Rand verjongt, wat niet zo is voor andere regio's in dit land. Ten tweede neemt de diversiteit toe, met onder meer gevolgen voor de status van het Nederlands als gezinstaal, als schooltaal en als voertaal in onze samenleving.

Zes op de tien minderjarigen hebben een buitenlandse herkomst. Bijna de helft van de kinderen met leerplicht spreekt er thuis amper of geen Nederlands. In het basisonderwijs is dat ondertussen al 50 procent, 50 procent van onze kinderen in het basisonderwijs spreekt thuis amper of geen Nederlands.

Enerzijds hebben we wel wat structureel onderzoek om daar de vinger aan de pols te houden. We hebben enerzijds de capaciteitsmonitor om tekorten aan schoolplaatsen voor te zijn. Anderzijds hebben we de taalbarometer Vlaamse Rand vanuit mijn specifieke bevoegdheid als minister voor de Vlaamse Rand. Er is ook de evolutie van de leerlingenkenmerken. We hebben ook de nuttige informatie via de KOALA-testen (Kleuteronderwijs Luistervaardigheid), die ons een zicht geven op de kennis van het Nederlands bij kleuters in de derde kleuterklas. Daarbovenop komen in de toekomst ook nog eens de resultaten van de Vlaamse toetsen.

Dus aan data is er geen gebrek, daar moet natuurlijk een beleid op geënt worden. Daarom heb ik in deze regeerperiode denk ik toch wel fors ingezet op extra onderwijscapaciteit in de Vlaamse Rand. Van de in totaal 155 miljoen euro voor het gewoon onderwijs is er 11 miljoen euro voor de periode 2022-2024 gegaan naar capaciteitsmiddelen voor het basisonderwijs in de Vlaamse Rand, en iets meer dan 21 miljoen euro voor het secundair onderwijs in de Vlaamse Rand, wat 21 procent van het budget is. 21 procent van het budget gaat naar de Vlaamse Rand.

Dat komt overeen met 870 plaatsen in het basisonderwijs en 1805 plaatsen in het secundair onderwijs. Dat zijn dus meer dan 2600 plaatsen extra. Ook zorg ik soms ook nog additioneel voor een extra financiering via het Randfonds, bijvoorbeeld voor een nieuwe school in Grimbergen.

Dus het aandeel van de middelen dat naar de Vlaamse Rand gaat, stijgt ook van 9 procent tijdens de vorige regeringen, naar 15 procent tussen 2019 en 2022, en nu naar 21 procent. Dus van 9 procent naar 21 procent, dat is een kwantumsprong.

Zoals gezegd, staat het Nederlands in de Vlaamse Rand onder sterke druk, veel meer dan in de andere regio's. Daarom gaf ik aan vzw 'de Rand' de bijkomende

taak en corresponderende middelen om de secundaire scholen bij te staan rond taalbeleid Nederlands, ouderbetrokkenheid en Nederlands buiten de schooluren. Dit schooljaar hebben wij al 17 van de 35 secundaire scholen daarmee ondersteund. Vanaf september 2023 komen de resterende 18 scholen aan bod. Er gaat in de periode 2022-2024 nog eens 3 miljoen euro van het Vlaamse Randfonds naar ondersteuning van vzw 'de Rand' voor die taakstelling.

Er zijn ook initiatieven om anderstaligen aan te zetten om Nederlands te leren of te oefenen, en dan vooral buiten de schooluren. Momenteel loopt er samen met de scholen een evaluatie van deze nieuwe werking. Tegen het einde van het schooljaar moet ze rond zijn en kunnen we op grond van de eerste resultaten lering trekken en desgevallend bijstellen.

Er zijn ook de taalintegratietrajecten, de middelen voor nascholing, de projecten rond taalstimulerende activiteiten tijdens buitenschoolse activiteiten en de leesbevorderingsprojecten die we vatten onder de noemer 'Lezen op School'.

De uitdagingen in de Vlaamse Rand op het vlak van diversiteit en lerarentekort kunnen we natuurlijk niet loskoppelen van dezelfde uitdagingen in de rest van Vlaanderen. Ik ben dan ook van mening dat we initiatieven moeten nemen die alle leerlingen en scholen ten goede komen en waar de scholen in de Vlaamse Rand dus mee van kunnen profiteren, zeker als je weet dat de Vlaamse Rand een migratie-intensiteit heeft die hoger is dan het Vlaamse gemiddelde. Op dat vlak zijn instrumenten zoals de KOALA-testen zeer zinvol.

Dat neemt niet weg dat we ook op andere vlakken binnen Onderwijs specifieke maatregelen nemen ten voordele van de Vlaamse Rand. Ik denk aan het Inschrijvingsdecreet, waarbij misschien de mogelijkheden ter zake nog wat meer bekendheid zouden mogen genieten in hoofde van directeurs en lokale overlegplatforms (LOP's) en lokale besturen. Daarbij moeten we het mogelijk maken dat je voor het basisonderwijs het criterium afstand kunt beperken tot binnen de gemeente. Er is nog werk aan om dat toe te passen. Dat scheelt in de praktijk wel een serieuze slok op de borrel. Je moet voorrang kunnen geven op grond van het criterium afstand, maar binnen de gemeentegrenzen. In sommige gevallen word je op grond van het criterium afstand benadeeld ten opzichte van mensen die buiten de gemeentegrenzen wonen. Dat zien we in de praktijk hier en daar gebeuren. Voor de Vlaamse Rand is het mogelijk om specifiek dat voorrangscriterium te hanteren, en om voor het secundair onderwijs voorrang te geven aan diegenen die al een heel curriculum hebben doorlopen in het Nederlandstalige onderwijs vanaf de kleuterklas.

De concrete vraag om het OCB breder te laten werken en zo ook in de Vlaamse Rand actief te laten worden, doet mij de vraag stellen waarom we het OCB ook in de Vlaamse Rand actief zouden laten worden op een moment dat ik vzw 'de Rand' op dat vlak een specifieke taak heb gegeven. Dat zou dubbelop zijn, nog los van het signaal dat je geeft met betrekking tot de uitbreiding van Brussel. Bovendien is de situatie in de Vlaamse Rand en Brussel toch wel verschillend. Gelukkig maar, zou ik zeggen. Er zijn ongetwijfeld gelijkenissen, maar net zo goed verschillen. Het Vlaamse onderwijs in Brussel heeft bovendien ook niet meteen een tekort aan uitdagingen. Daar capaciteit en mensen en middelen wegtrekken is misschien niet het beste idee omdat we vandaag met een acute situatie zitten. Op het terrein zien we bovendien dat vzw 'de Rand' en het OCB overleg plegen. Er wordt dus wel expertise uitgewisseld, mocht dat een bijkomernis zijn. Er is dus wel een samenwerking tussen het OCB en vzw 'de Rand'.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister, eerst voor de opsomming van alles wat u al investeert in de Vlaamse Rand. Dat is iets wat we niet gaan ontkennen,

maar waarvan we ook weten dat het voorlopig niet genoeg is, zeker naar capaciteit toe. U hebt het over investeringen voor middelen en infrastructuur, maar die scholen staan daar allemaal nog niet.

De Rand heeft u de taak gegeven om inderdaad rond taalbeleid te werken. Dat zijn allemaal belangrijke zaken, maar de cijfers uit de laatste studie van BRIO kun je niet negeren. In gemeenten zoals Machelen en Vilvoorde heb je in de scholen eigenlijk nog maar 20 procent kinderen met een Belgische herkomst, wat ongelooflijke uitdagingen stelt op het vlak van diversiteit, taalverwerving en zo verder. Wat wel duidelijk is, is dat de demografische beweging die we in de Rand zien, dezelfde is als in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest: het aantal jongeren stijgt, terwijl het proportioneel in de rest van ons Vlaamse Gewest daalt. Er is vooral de toenemende diversiteit en dat zorgt natuurlijk voor onwezenlijke uitdagingen op het vlak van onderwijs, maar ook op het vlak van vrije tijd, inzake inclusiviteit.

Daarom concluderen de onderzoekers heel duidelijk: wat we nu zien gebeuren in de Rand is al gebeurd in Brussel. Nu is het moment om eigenlijk te anticiperen. We kunnen daar aangepast beleid maken dat anticipeert op de ontwikkelingen die in Brussel zijn gebeurd, namelijk dat het een bonte mix van leerlingen is die we daar in onze scholen hebben. Ik denk dus dat het heel goed zou zijn om te leren van Brussel. U blokt onmiddellijk de suggestie af om het OCB ook in de Rand actief te laten zijn, maar daar zijn al ongelooflijk veel competentie en ervaringen verzameld, die ook de werking binnen vzw 'de Rand' ten goede zou komen.

Voor mij lijkt dat dus een evidentie, dat het OCB en vzw 'de Rand' zich samen zetten, samenwerken en samen praktijken ontwikkelen, zodat vzw 'de Rand' ook kan leren van de ontwikkelingen die volop gebeuren in Brussel. Ik pleit er dus opnieuw voor – en ik vind het heel jammer dat u dat idee afblokt – om precies samen te werken. U bent minister van Onderwijs, u bent minister van de Rand. Laat die twee samenwerken, om de problematiek nog veel fijnmaziger te kunnen aanpakken.

Ten tweede, minister, – u weet dat ik er opnieuw over ga beginnen –, de kaartjes en de cijfers in het onderzoek van BRIO hebben betrekking op de negentien gemeenten, maar we weten allemaal dat de gemeenten in de bredere rand rond Brussel eigenlijk zeer gelijkaardige cijfers vertonen. Dus opnieuw, als u er werk van maakt, doe dat dan voor de bredere rand en niet alleen voor de negentien gemeenten.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik wilde even inpikken op wat u daar aangeeft, minister, over het Inschrijvingsdecreet en dat we dat beter bekend moeten maken. Ik vermoed dat het dan gaat over de gemeenten in de rand rond Brussel. Blijkbaar worden een aantal mogelijkheden niet benut. Het kan natuurlijk zijn dat gemeenten niet genoeg op de hoogte waren. Het is uiteraard de eerste keer, het gaat over volgend schooljaar. Kunt u een beetje verduidelijken wat u daarmee bedoelt en waar het schoentje knelt?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik ben er niet van overtuigd dat de Brusselse succesrecepten om met de migratiedruk om te gaan, tot voorbeeld strekken voor de Vlaamse Rand. Ik denk dat de uitdagingen waar we mee geconfronteerd worden, wel gelijkaardig zijn, maar dat de aanpak toch best wel verschilt en dat we in eerste instantie volop moeten inzetten op het Nederlands als basis voor het overeind houden van die gemeenschap in de Vlaamse Rand, zowel binnen als buiten de school. Ik denk dat het goed is dat de vzw 'de Rand' daartoe de opdracht heeft

gekregen en ook de middelen heeft gekregen om daarrond te werken, hopelijk met een andere uitkomst dan de situatie die we in Brussel zien.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: U zegt dat ze moeten leren van elkaar, maar dat gebeurt al. Er is al samenwerking tussen het OCB en vzw 'de Rand' en die contacten verlopen prima. Maar ik denk dat de realiteit in Brussel op het terrein en de Vlaamse Rand toch nog enigszins verschillend is en dat het zinvol is dat beide op het terrein werken dat ze zelf heel goed kennen.

U maakt zich zorgen over het aandeel van kinderen met een Belgische of niet-Belgische herkomst. Mij maakt dat zelfs niet uit in deze discussie. Het gaat over Nederlands, ongeacht de herkomst, en dat men thuis, buiten de schooluren, ook met het Nederlands in contact komt. Dat is essentieel. Op die nagel moeten wij blijven kloppen, want gelet op de orde-grootte van de problematiek, moeten wij erkennen dat de scholen het alleen niet redden. Er geldt hier ook zoiets als een ouderlijke verantwoordelijkheid, en die van de brede samenleving.

Op grond van de PISA-onderzoeken (Programme for International Student Assessment) blijkt bijvoorbeeld dat er, wat betreft de schoolresultaten, een grote kloof is tussen enerzijds kinderen van autochtone afkomst en anderzijds kinderen van allochtone afkomst. Uit die onderzoeken blijkt ook dat die kloof voor de helft wordt gedicht bij kinderen van allochtone afkomst die thuis ook regelmatig in contact komen met het Nederlands. Dus dan weet je toch als ouder, als je het goed voorhebt met de toekomst van je kinderen, dat je ervoor moet zorgen dat ze ook na half vier in contact komen met het Nederlands, thuis of al dan niet in het verenigingsleven. En dat je ter zake zelf een inspanning moet doen.

Daarom is het ook mijn voorstel om, wanneer je vaststelt dat ouders wel kunnen genieten van extra middelen, bijvoorbeeld via de schooltoelagen, maar de facto hun ouderlijke verantwoordelijkheid ontlopen door op het vlak van contact met het Nederlands buiten de schooluren geen enkele inspanning te doen, op zijn minst na te denken over een zekere sanctionering. Want de scholen alleen redden het niet.

Uw partij was daar aanvankelijk tegen op grond van karikaturen die werden gemaakt, alsof wij thuis zouden gaan kijken welke taal er wordt gesproken. Daar gaat het niet over, net zoals het niet gaat over de koppeling aan de uitslagen van de KOALA-test. Het gaat wel over het gegeven dat scholen en leerkrachten soms met de handen in het haar zitten, dat ze hun uiterste stinkende best doen om die kinderen Nederlands te leren, maar dan moeten vaststellen dat elke vakantie, elk weekend en elke avond de deur naar het Nederlands dichtgaat en dat ze quasi elke dag opnieuw moeten beginnen om de kennis van het Nederlands bij de kinderen bij te spijkeren. Ik denk dus dat zo'n weg te bewandelen is, maar ik heb begrepen dat u ondertussen ook wel voorstander bent. Het mag geen voorstel van ons genoemd worden, maar het is wel een voorstel van uzelf. Mij maakt het niet uit. Het is wel die weg die we zullen moeten bewandelen, want de scholen alleen zullen het niet redden.

Ik stel gewoon met betrekking tot het Inschrijvingsdecreet vast dat nog te weinig gemeenten de mogelijkheid benutten om dat afstandscriterium effectief binnen de gemeentelijke grenzen te hanteren als voorrangscriterium, terwijl we die mogelijkheid hebben gecreëerd. Lokale besturen moeten daartoe het initiatief nemen. Ik doe de spijtige vaststelling dat in gemeenten, bijvoorbeeld in de mijne, op grond van de gewone voorrang, via de aanmelding, wel plaats is voor kinderen van buiten de gemeenten, maar niet van binnen de gemeenten.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, u weet dat ook voor Vooruit de kennis van het Nederlands een heel belangrijke zaak is als motor voor vooruitgang in het onderwijs en integratie. Wij herhalen dat geregeld. U zegt dat het OCB en vzw 'De Rand' al samenwerken, maar ik denk dat die samenwerking veel structureler kan en moet. Het OCB heeft ook heel veel geleerd van de studie die een tijdje geleden is afgerond en bekeken heeft op welke manier er ook in Brussel veel beter gewerkt kan worden aan het beter omgaan met die diversiteit in het onderwijs en het jeugdwerk. We zien dat wat er in Brussel gebeurt, een paar jaar later in de Vlaamse Rand gebeurt en weer een paar jaar later in de brede rand. Dus laat ons daarvan leren. Ik denk dat het absoluut mogelijk is om op de grootstedelijke dynamieken te anticiperen in de Vlaamse Rand en een aangepast beleid te voeren. En opnieuw, Ik ben er in mijn repliek op teruggekomen, maar u hebt er niet op geantwoord, wat er gebeurt in de negentien gemeenten van de Rand, gebeurt ook in de gemeenten van de bredere rand, en we gaan daar echt evenveel op moeten inzetten, en het is jammer dat u dat vandaag niet wilt doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toenemende druk op de graduaatsopleidingen
– 2475 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Kristof Slagmulder aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijgende druk binnen de graduaatsopleidingen wegens een te geringe financiering ten opzichte van de stijgende studentenaantallen
– 2524 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de financiering van de graduaatsopleidingen
– 2526 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Onze graduaatsopleidingen kennen inderdaad een zeer groot succes. Sinds de inkanteling van deze opleidingen in de hogescholen zien we een enorme toename van hun populariteit. Deze opleidingen zijn essentieel voor het versterken van onze welvaart. Zij bieden een unieke kans aan meer technische profielen om zich bij te scholen. Dirk Van Damme, u welbekend, noemde dit ooit de missing link in ons hogeronderwijsstelsel.

Minister, die opleidingen staan onder druk. We zien een enorme stijging van het aantal studenten, ook vanuit kansengroepen. Het probleem waarmee de instellingen worden geconfronteerd heeft alles te maken met financiering. Uit een interne analyse van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) blijkt dat de organisatie van de graduaatsopleidingen onder enorme druk staat. Er is sprake van een zeer grote kloof tussen de realiteit en de financiering. Dat heeft natuurlijk alles te maken met de beslissing van de Vlaamse Regering om het engagement bij de inkanteling niet blijvend te honoreren en om de facto te besparen. De financiering volgt de groei van het aantal studenten niet. Verschillende directeurs van hogescholen en ook van de VLHORA kaarten dit recent aan in een artikel in De Standaard.

'Leren van, met en in het werkveld' is het motto van de graduaatsopleidingen. Zij zijn zeer sterk gericht op leren op het terrein, praktijkgericht dus. Dat is een enorme meerwaarde. Dat maakt hen natuurlijk qua organisatie en begeleiding personeelsintensief. Ze zijn ook – en dat is hun grote troef – laagdrempelig en regionaal verspreid. Bij de inkanteling was dat de grootste zorg van mijn fractie: zullen we ervoor kunnen zorgen dat we het brede aanbod en de laagdrempeligheid kunnen behouden als de financiering niet volgt? Helaas lijken die woorden waarheid te worden want verschillende hogeronderwijsinstellingen geven aan dat ze het huidige aanbod niet zullen kunnen volhouden met een beperkte financiering, in het licht van de stijging van het aantal studenten.

Minister, wat is uw reactie op het feit dat hogeronderwijsinstellingen aangeven dat de financiële situatie van de graduaatsopleidingen onhoudbaar is?

Zult u bijkomende middelen vrijmaken opdat hogeronderwijsinstellingen de graduaatsopleidingen kwalitatief en toegankelijk zouden kunnen blijven aanbieden?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, recent weerklonken er vanuit de hogescholen verontrustende signalen omtrent de inrichting en financiering van hun graduaatsopleidingen. Uit een analyse van de VLHORA blijkt immers dat, ondanks de grote vraag van zowel studenten als de arbeidsmarkt, de organisatie van die graduaten een enorme druk op de hogescholen zet. Sinds de inkanteling is het aantal studenten er fors gestegen. Het probleem is dat de financiering jammer genoeg niet mee volgt.

De hogescholen wijzen naar de besparingen die de Vlaamse overheid doorvoerde. Hierbij werd in de shoot van de begrotingsopmaak 2022 onder andere beslist om de geplande hervorming van de financiering van de graduaten in het hoger onderwijs te versnellen, wat voor de begrotingsjaren 2022, 2023 en 2024 een besparing van respectievelijk 6, 12,3 en 19,5 miljoen euro moest opbrengen.

Sinds september 2022 wordt de groei binnen graduaten afgetopt op 2 procent per jaar. Die aanpassing zou normaal gezien pas in 2023 worden doorgevoerd, maar werd vervroegd naar september 2022. De hogescholen spreken nog steeds van een contractbreuk en stellen terecht dat de regering zomaar onderweg de spelregels veranderde nadat de hogescholen de hele organisatie al hadden opgezet.

Volgens hogeschooldirecteuren valt deze situatie niet te rijmen met de hoge verwachtingen die het beleid heeft ten aanzien van de graduaatsopleidingen. Er wordt verwacht dat ze inspelen op de noden van de arbeidsmarkt en kansen geven aan jonge mensen die anders niet of moeilijker de weg naar het hoger onderwijs zouden vinden. Het gaat om een erg diverse groep: heroriënteerders uit de bachelor, jongeren uit arbeidsmarktgerichte opleidingen in het secundair onderwijs, werkstudenten, cursisten in het kader van levenslang leren, enzoverder. De gebrekkige middelen leiden bovendien tot een pervers effect. Bijna iedere hogeschool past het gebrek nu bij hun graduaten mede te financieren met inkomsten van de professionele bachelors, wat dan weer negatieve gevolgen heeft op het personeelsbestand en de omkadering jegens studenten in die bachelors.

De hogescholen erkennen wel dat er investeringen zijn gebeurd in het hoger onderwijs, zoals het Voorsprongfonds Hoger Onderwijs, maar dat gaat veelal over tijdelijke incentives. Ad-hocmiddelen zijn goed, maar de hogescholen hebben vooral nood aan een structurele investering en een duidelijk toekomstperspectief omtrent de financiering en de beleidsverwachtingen.

Minister, hoe evalueert u de grieven vanuit de hogescholen omtrent de steeds grotere druk op de graduaatsopleidingen en de te geringe stijging van hun middelen?

Erkent u dat de besparingsmaatregelen de hoofdoorzaak vormen van de moeilijke situatie binnen de graduaatsopleidingen?

De regering zou de gevolgen van de inkanteling van de graduaten monitoren, vooral met het oog op de financiële gevolgen van de overgangsfase, waarin er nog een openendfinanciering was bij graduaatsopleidingen met stijgende studenten-aantallen. Voert de regering op dit moment ook een monitoring in verband met de doorgevoerde besparingen op de financiële situatie van de graduaatsopleidingen, alsook op het personeelsbestand, de kwaliteit van het aanbod en de beschikbaarheid van een adequate studentenbegeleiding jegens het diverse studentenpubliek binnen deze opleidingen?

Hebt u hieromtrent recent nog overleg gepleegd binnen de VLHORA?

Welke maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat de graduaatsopleidingen effectief structureel en voldoende worden ondersteund om hun aanbod rijk en kwaliteitsvol te houden? Zult u werk maken van een toekomstvisie en extra investeringen voor deze opleidingen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het is bekend dat sinds september 2019 alle hbo5-opleidingen, met uitzondering van de hbo5-opleiding Verpleegkunde, onderdeel zijn geworden van het hoger onderwijs. Deze graduaatsopleidingen, de nieuwe naam voor de hbo5-opleidingen, worden niet meer aangeboden via de centra voor volwassenenonderwijs. Sinds de inkanteling – en dat is wel belangrijk – van deze opleidingen in de hogescholen is het aantal studenten fors gestegen van een dikke tien-duizend in het academiejaar 2019-2020 naar bijna twintigduizend studenten in het academiejaar 2020-2021. Dat is dus een gigantische stijging. De hogescholen dreigen het slachtoffer te worden van hun eigen succes. Terwijl het aantal studenten met 75 procent is gestegen, is het budget met slechts 11 procent gestegen.

U reageert op de kritiek door te stellen dat de graduaten voortaan deel uitmaken van het hoger onderwijs, en dat ze dus op dezelfde manier zullen worden gefinancierd. Verder laat u weten dat er deze legislatuur 200 miljoen euro extra werd vrijgemaakt voor het hoger onderwijs. Nader bekeken, is deze 200 miljoen euro extra het nettoresultaat van het verschil tussen de 390 miljoen euro die extra in het hoger onderwijs wordt geïnvesteerd, en de 190 miljoen euro die bespaard zal worden. Op welke wijze de besparing tot stand is gekomen, lichtte u toe in oktober 2021. Naast het schrappen of uitstellen van de geplande uitgaven, werd de geplande hervorming van de financiering van de graduaten in het hoger onderwijs versneld, waardoor de financiering van de graduaatsopleidingen voortaan beperkt zullen worden tot 2 procent. Voorheen was de financiering zonder beperking gekoppeld aan de groei. Dat is toch wel een heel belangrijk verschil.

Naast de financiering, die het aantal ingeschreven studenten niet volgt, is er nog een bijkomend aspect. Graduaatsopleidingen behoren tot het hoger beroeps-onderwijs, en zijn praktijkgericht. Dat maakt dat het organiseren van deze opleidingen duur is. Die graduaatsopleidingen dreigen slachtoffer te worden van hun eigen succes. Door het stijgend aantal ingeschreven studenten moeten de hogescholen besparen om de begroting op orde te houden, omdat de financiering het aantal inschrijvingen niet volgt. Momenteel wordt het tekort opgevangen door de inkomsten die gegenereerd worden vanuit de professionele bachelors aan te spreken. Hoe staat u tegenover deze praktijk?

Het doel van de hervorming van de hbo5-opleiding was onder andere om een besparing door te voeren. Was deze grote mismatch tussen de sterke stijging van het aantal studenten en de beperkte financiering tot 2 procent voorzien?

Zult u stappen nemen om dit financiële tekort weg te werken?

Hebt u al signalen gekregen van hogescholen die overwegen om bepaalde graduaatsopleidingen stop te zetten om financiële redenen? Zo ja, aan welke graduaatsopleidingen wordt dan doorgaans gedacht?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De graduaatsopleidingen kennen inderdaad een sterke groei nu ze zijn ingebed en ingekanteld in het hoger onderwijs. We zien dat het nu is aangegroeid tot een twintigduizendtal ingeschreven studenten. Die beroepsgerichte opleidingen vormen een derde toegangspoort. U noemt het correct een missing link. Het is een goede keuze die gemaakt werd, omdat die opleiding kansen biedt aan studenten die de drempel naar een bacheloropleiding te hoog achten, voor studenten die liever een praktische hogeronderwijsopleiding willen volgen, maar ook voor werkenden die zich willen heroriënteren of willen bijscholen. Je ziet ook, naast een algemene toename van het aantal studenten, dat er een toename is van het aantal generatiestudenten. Dat toont aan dat nieuwe doelgroepen worden aangetrokken die voordien de weg misschien niet vonden naar het hoger onderwijs.

Bij de inbedding van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen, werd een openendfinanciering toegekend tot en met het begrotingsjaar 2022. Dat betekent dat voor die opleidingen de groei van het aantal opgenomen studiepunten in een bepaald academiejaar ten opzichte van het vorige academiejaar volledig meegenomen wordt in de financieringsberekening. Van het begin af aan is de afspraak gemaakt – dat was ook duidelijk voor de hogescholen – dat die openendfinanciering tijdelijk en zeer ongewoon was voor het hoger onderwijs. De hogescholen wisten dat ze in de eerste jaren een aanzienlijk betere financiering gingen krijgen dan de centra voor volwassenonderwijs (CVO's) ooit kregen, maar dat ze uiteindelijk gewoon in het systeem van het hoger onderwijs zouden inkantelen. Het is ook evident dat, wanneer je in het hoger onderwijs inkantelt, je ook aansluit op de financiering van het hoger onderwijs.

De hogescholen zijn vrij om te bepalen hoeveel graduaatsopleidingen ze wensen in te richten. Ze dienen er natuurlijk over te waken dat die opleidingen op lange termijn door de instellingen gefinancierd kunnen worden. De overheidsfinanciering werd trouwens op korte tijd meer dan verdubbeld. We zijn van een financiering van 39 miljoen euro in het academiejaar 2017-2018, naar een financiering van 87 miljoen euro in het begrotingsjaar 2022 gegaan. Daarom hebben we beslist om vanaf september 2022 het budget voor de graduaatsopleidingen te behandelen volgens de logica van de andere opleidingen in het hoger onderwijs, en conform de eerder gemaakte afspraken.

Ik heb van de hogescholen niet het signaal gekregen dat ze de graduaatsopleidingen zouden willen afbouwen, integendeel zelfs. In de recente aanvraag-ronde voor nieuwe opleidingen bij de Commissie Hoger Onderwijs (CHO), zaten dertien aanvragen voor nieuwe graduaatsopleidingen.

Ik beschik niet over de detailanalyses van de Vlaamse Hogescholenraad, maar begrijp dat een sterke toename van het aantal studenten de hogescholen natuurlijk voor uitdagingen kan plaatsen. Dat zou ook zo zijn bij een plotse daling van het aantal studenten. Ons financieringsmechanisme van het hoger onderwijs voorziet natuurlijk ook in een soort de-bluts-met-de-builprincipe, waarbij men schokken en de gevolgen daarvan budgettair wat tracht uit te vlakken.

Ik wees er ook op dat we in het hoger onderwijs werken met een enveloppefinanciering, en die wordt berekend op basis van parameters die licht anders zijn afhankelijk van de opleiding, of de kenmerken van de studenten. Op basis daarvan

komen we tot een bedrag per instelling, maar de instelling is volledig vrij om die middelen te besteden. Dat is een keuze die men maakt, en dat is hun autonomie.

Alle jaarrekeningen van de hogescholen van 2022 werden ondertussen ingediend. En een bevraging bij de regeringscommissarissen leert mij dat alle instellingen financieel in evenwicht zijn.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, u stelt dat de hogeronderwijsinstellingen, de hogescholen, wisten dat dit zou gebeuren. Ik herinner me – en collega's die toen in het Vlaams parlement zaten herinneren zich dat ook – de hoorzitting rond de inkanteling. De hogescholen hebben toen letterlijk gezegd dat, als de financiering onvoldoende volgt, dit op termijn tot een daling van het aanbod zal leiden. Zij hebben toen gezegd dat ze gedwongen zouden worden om het brede aanbod aan opleidingen dat vandaag door heel Vlaanderen bestaat in de CVO's, niet zouden kunnen volhouden op alle specifieke campussen. Die signalen waren er dus al van dag één.

Vervolgens worden die instellingen natuurlijk geconfronteerd, wat ze niet konden weten, met een enorme stijging aan inschrijvingen. Zoals u terecht aangeeft, is de populariteit zeer groot. Er is in Vlaanderen duidelijk nood aan dit soort opleidingen. Dat u als minister dan gewoon zegt dat ze het wisten, en er niets aan te doen is, vind ik toch wel bijzonder pijnlijk, vooral omdat het komt van een minister die beweert het praktijkgericht onderwijs in Vlaanderen te willen versterken en op de kaart te willen zetten. Wel, we hebben hier de kans om dat praktijkgericht onderwijs in de kijker te zetten en te gaan versterken, om jongeren die – u hebt het inderdaad zelf aangegeven – in het verleden niet de stap zetten naar hoger onderwijs, naar het hoger onderwijs te brengen. En u zegt dan dat jullie dat niet gaan doen, dat jullie er niets aan gaan doen, dat de hogeronderwijsinstellingen, de hogescholen, hun plan maar moeten trekken. En u zegt dat ze naar het regulier stelsel gaan, maar u weet dat u ook in het hoger onderwijs zelf natuurlijk besparingen doorvoert. U straft hen dus eigenlijk twee keer. Dat vind ik toch bijzonder jammer voor een regering die beweerde onderwijs hoog op de agenda te hebben, en die beweert iets te willen doen aan ons praktijkgericht onderwijs.

Minister, ik denk dat als u het echt meent met dat praktijkgericht onderwijs, u moet beseffen dat er bijkomende middelen nodig zijn, gezien de specificiteit van de opleiding met heel veel technische, praktijkgerichte input, want die vraagt meer organisatie en omkadering. U zegt dus dat u vanuit de hoger onderwijsinstellingen geen enkel signaal krijgt dat er een probleem zou zijn, dat ze dat aanbod zouden afbouwen. Ik weet niet met wie u gesproken hebt, want in de krant hebben ze letterlijk iets anders gezegd.

Mijn vraag aan u is dus: wanneer hebt u voor het laatst met hen samengezeten? Welke signalen hebben ze daar heel expliciet gegeven? Hoe verklaart u dat dat in tegenspraak is met wat er in de krant wordt gesteld? En ten slotte, overweegt u alsnog om bij de begrotingsaanpassing bijkomende middelen te voorzien, specifiek voor de graduaatsopleidingen?

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, de hogescholen wisten dat ze financieel moesten inkantelen in de regels van het hoger onderwijs, maar niet dat dat zo vroeg zou zijn. Dus als je een overgangsmaatregel voorziet voor vier academiejaren na de inkanteling, en je kort dat dan in zodanig dat het er maar drie zijn, dan is dat eigenlijk een botte besparing en eigenlijk een contractbreuk. Ik begrijp niet hoe je op termijn de kwaliteit van die graduaatsopleiding zult blijven garanderen zonder dat daar toch structurele financiering tegenover zal blijven

staan. Vanuit het werkveld zijn daar toch wel wat reacties op gekomen, en ik denk dat die toch niet zomaar genegeerd kunnen worden.

Er is een financiering, maar bij de inkanteling van de graduaten in 2019 werd ook gesteld dat die inkanteling richting het hoger onderwijs geen extra drempels zou mogen opwerpen in het kader van levenslang leren, maar dat de inkanteling een opstap moest zijn om net meer opportuniteit en kwaliteit te genereren voor levenslang leren. Maar vanuit de Monitor graduaatsopleiding die in maart werd gepubliceerd, blijkt dat de graduaatsopleidingen er niet in slagen om aantrekkelijk te zijn voor oudere studenten, studenten ouder dan 25 jaar.

Uiteraard was er ook corona, waardoor er zich minder studenten ouder dan 25 jaar hebben ingeschreven, maar dat rapport stelt dat er door die inkanteling toch ook mogelijk structurele drempels opgeworpen zijn voor oudere leeftijdsgroepen, drempels die blijkbaar nog niet aangepakt konden worden in het kader van het Voorsprongfonds voor hogescholen en universiteiten. En zo moet bijvoorbeeld een derde van de studieomvang ingevuld worden door werkplekleren. Maar heel veel werkstudenten in de graduaten kunnen dat niet invullen bij hun huidige werkgever. Dus bent u van plan, minister, om deze en andere mogelijke drempels voor levenslang leren verder te onderzoeken? Dank u wel.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik maak me toch wat zorgen, omdat die aftopping van 2 procent geen realistisch model is, want veel graduaatsopleidingen fluctueren ook qua studentenaantallen. Sommigen zijn natuurlijk heel modegevoelig; het ene jaar stijgen ze met 20 of 30 procent, het andere jaar dalen ze. De daling wordt wel volop meegenomen, heb ik begrepen. Maar de stijging wordt afgetopt.

Ik vind het een vreemd model, maar vooral omdat op die manier het langetermijnperspectief van die hoge scholen en opleidingen voor een stukje in het gedrang komt. Dat voelt dus aan alsof u terugkomt op eerder gemaakte afspraken, of ten minste toch het idee dat u eerder hebt gelanceerd rond de financiering.

Vandaag staat de arbeidsmarkt nog steeds onder druk. We stellen vast dat heel wat afgestudeerden vanuit graduaatsopleidingen heel vlot werk vinden, vooral vanwege de arbeidsgerichte benadering. Dus we moeten onze hoge scholen stimuleren om maximaal te blijven inzetten op graduaatsopleidingen, en misschien nog wel meer dan vandaag, in plaats van de financiering te beperken.

Ten slotte, u weet ook dat een aantal graduaatsopleidingen leiden tot lerarenopleidingen, de educatieve graduaatsopleidingen dus. Ook zij worden gevat binnen dit streng financiële kader. Ik begrijp niet dat u op die manier de flessenhals binnen de lerarenopleiding voor een stukje mee organiseert.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil toch een paar zaken aanbrengen, ook in het licht van de geschiedenis. De graduaatsopleiding zijn inderdaad gekomen uit de CVO's. De instellingen hoger onderwijs wilden die heel, heel, heel graag hebben en op zich ben ik daar niet tegen. Maar natuurlijk, op het moment dat je die vraag stelt en je daarin wilt instappen, weet je ook dat daar een bepaald engagement tegenover staat. Op het moment dat de overstap gebeurde, de integratie, de inkanteling, was het financiële plaatje gekend. Iedereen wist hoe dat eruit zou zien, wat de toekomst was, dat dat met eenmalige middelen was en dergelijke meer, en dat het dan ging inkantelen in de gewone financiering. Dat was ook geweten. Ik geef die twee zaken gewoon mee omdat het niet zo is dat er nu plots een ingreep gebeurt. Dat is gekend, dat was gekend.

Ik stel inderdaad vast – en dat is toch een bekommernis die ik namens onze fractie wil uiten, minister – dat graduaatsopleidingen interessant zijn, zowel qua profiel als qua aansluiting op de arbeidsmarkt. Maar het is in dezen toch een oproep die ik wil doen naar instellingen hoger onderwijs, om ook goed na te denken over nieuwe graduaatsopleidingen. Want ik zie daar de kans bestaan op een vorm van wildgroei die we hier ook een aantal keren hebben besproken, die we ook namens de N-VA-fractie naar voren hebben gebracht. Dat men bepaalde opleidingen uniek in Vlaanderen aan de gevel wil hangen, die dan ook inspelen op een emotionaliteit van 18- en 19-jarigen, om op die manier studenten aan te trekken. De vraag die gesteld moet worden is of die nadien kans hebben op aanstelling, en of het beroep en profiel bestaan in een hbo5. Als je iets studeert waarvoor het veld nadien geen vragende partij is, dan ben je middelen – zowel van de instellingen zelf, die inderdaad op dit moment aangeven dat het krap is, als van ouders, als van de gemeenschap – aan het gebruiken voor iets wat denk ik niet altijd de beste investering is.

Daarnaast staat het instellingen natuurlijk ook vrij om afspraken te maken, over associaties heen, over wie wat doet, en eventueel te zeggen dat zij iets niet meer inrichten, maar een andere instelling wel. Dat kan en dat mag. Ook dat is een beleid dat niet onzinnig kan zijn, ook in het kader van de budgettaire middelen.

Collega Verbeurgt, sta me toe te zeggen dat ik hier opnieuw streepjes aan het trekken was. Het woord 'gratis' hebt u niet laten vallen, maar de woorden 'meer, meer, meer' hebt u wel ettelijke keren laten vallen. Als ik de afgelopen week optel wat zowel u als uw partijvoorzitter en andere mensen van uw partij aan 'meer, meer, meer' en extra's en gratis hebben opgesomd, dan kom je er natuurlijk niet. Ik weet niet waar uw partijvoorzitter het geld gaat halen. Ik geef het u gewoon maar mee. *(Opmerkingen van Thijs Verbeurgt)*

Ja, ik heb heel goed geluisterd. Uw partijvoorzitter zei over studierichtingen in het secundair dat we groepen van minder dan tien leerlingen niet meer gaan doen. Dat wil dus ook zeggen dat hij de leerlingen schrappt, want u weet dat het model in het secundair onderwijs gefinancierd wordt op basis van leerlingen. Het is niet omdat je een richting schrappt, dat de leerling dan weg is.

Ik wil ook nog meegeven – dan kunt u het hem misschien uitleggen – dat een school met duizend leerlingen en duizend studierichtingen evenveel geld krijgt als een school met duizend leerlingen en één studierichting. Daar gaat het al volledig de mist in. Maar dat drijft ons te ver. Ik denk dat die realiteit ook vandaag moet worden meegegeven. Dus mijn vraag is om daarover te waken, minister, dat nieuwe opleidingen effectief iets om handen hebben, iets inhouden en betaalbaar zijn.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Bedankt voor de vragen. Ik kom even tussen namens onze fractie, want collega Warnez kon er vandaag niet bij zijn. Maar als vier collega's een vraag stellen over de financiering van de graduaatsopleidingen, dan moet er toch een signaal gekomen zijn vanuit het veld, minister. Wat mij betreft hoor ik vooral van hogescholen die een zeer groot aanbod van graduaatsopleidingen hebben, en daar eigenlijk van in het begin al altijd in geloofd hebben, dat die nu zeker ook aan de alarmbel trekken. Zij geven aan dat dit toch wel een groot probleem aan het worden is.

U draagt met ons allen de kwaliteit van het onderwijs hoog in het vaandel. En net vandaag lanceert u samen met collega Brouns het 'Jaar van de Vaardigheden'. Dan denk ik, of hoop ik dat het verhaal van de graduaten daar ook in is meegenomen. Ik ben benieuwd naar de plannen binnen het Jaar van de Vaardigheden, ook naar de graduaten toe. Misschien zit daar wel een extra pot of extra ondersteuning, wie

weet. In elk geval voer ik ook het pleidooi om onze graduaatsopleidingen niet uit het oog te verliezen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb vanzelfsprekend op regelmatige basis contact met de VLHORA. Wat de financiering van de graduaten betreft: dat staat niet meer op de agenda omdat we daar afspraken rond hebben gemaakt, en die afspraken zijn nagekomen. Als elk antwoord op elke probleemstelling is om meer geld te geven, dan komen we er niet, denk ik. Dat staat trouwens nog los van het verstorend effect dat dat zou hebben op het volledige hogeronderwijsveld. Als je specifieke opleidingen binnen het hoger onderwijs dan totaal anders zou gaan financieren dan andere opleidingen, dan heeft dat navenant een effect op keuzes en op het aanbod.

U zei dat u vreesde voor een daling van het aanbod, mijnheer Verbeurgt. Wel, ik heb u net geïllustreerd dat het aanbod niet bepaald gedaald is, integendeel. Je ziet een toename van het aantal studenten, en een toename van het aantal opleidingen en aanvragen ter zake. Dus binnen het bestaande, gekende financieringsmodel zijn er nu nog dertien extra opleidingen aangevraagd. Men weet binnen welk kader dat is, en toch worden er nog opleidingen aangeboden, wat ook goed is. Die worden dan beoordeeld volgens de gekende procedure.

Er is ook, heb ik geschetst, een toename geweest van de middelen van 39 miljoen euro naar 87 miljoen euro. En ik ben dan nog vergeten te zeggen dat ik in deze regeerperiode, bij de overgang van het financieringssysteem – van open-end naar het financieel kader zoals binnen het hoger onderwijs – ook nog eens 11 miljoen euro extra heb toegekend. Ook dat was ik nog even vergeten.

Dan was er de problematiek van de werkstudenten. Het is inderdaad geen evidentie. Want je ziet anderzijds wel een toename. Niet alleen het aantal generatiestudenten neemt toe, ook het aantal werkstudenten neemt toe. Maar in de praktijk stelt zich wel regelmatig een probleem om die combinatie tussen werken en werkplekleren gestalte te geven. Dat is in de praktijk inderdaad nog moeilijk, maar we proberen daar wel wat mouwen aan te passen. Maar daar hebben de instellingen zelf hun volledige autonomie en flexibiliteit.

Wel is het zo dat we blijven vasthouden aan de nota dat er ook binnen de opleiding ook op de werkplek moet worden geleerd. En de verhouding van een derde blijven we wel vooropstellen. De vraag is natuurlijk of daar iets flexibeler mee kan worden omgesprongen, in die zin dat je mogelijk ook die uren kunt presteren op de werkplek waar je zelf al zit. Maar goed, ook op dat vlak denk ik dat we vandaag wel de nodige ruimte bieden aan de hogeronderwijsinstellingen om daar met een bepaalde mate van flexibiliteit mee om te springen.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, ik zal mijn best doen om in de beperkte tijd van mijn repliek alle – met alle respect – onzin die er verteld is, te beantwoorden.

U zegt ten eerste, minister, dat het toch vreemd zou zijn, mochten we bepaalde opleidingen anders gaan financieren. U weet toch dat er in de financieringsmodellen van het hoger onderwijs nu al wegingen zitten. Het is dus niet zo vreemd dat we opleidingen die meer inspanningen vragen, meer financieren. Dat is het eerste.

Ten tweede zegt u dat meer geld niet het antwoord is op elk probleem. Wat u een probleem noemt, minister, dat heet in de normale wereld 'meer studenten'. Ik vind meer studenten geen probleem, ik vind dat net iets goeds.

Mijnheer Daniëls, u zegt terecht dat Vooruit meer geld vraagt. Ja, wij hebben inderdaad altijd heel consequent een heel simpele regel toegepast als wij de financiering bepalen: meer studenten betekent meer middelen. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Altijd. Meer studenten betekent meer middelen. Wij hebben de open-endfinanciering ingevoerd, wij hebben de 'clicks' ingevoerd en dus de basisregel ... *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

De basisregel is altijd: meer studenten, meer middelen. En dat honoreert u hier niet. Dat is heel simpel. Dus wat u een probleem noemt ... Ik vind dat eigenlijk veelzeggend, dat de N-VA duidelijk niet voor een systeem is waarbij instellingen, zoals we dat ook in het leerplichtonderwijs altijd hebben gewild, meer middelen krijgen als er meer studenten zijn. Dat is veelzeggend, ik heb daar akte van genomen.

Mijnheer Daniëls, u zegt ook dat het niet is alsof er een beslissing over is gevallen. De collega's hebben ernaar verwezen: u hebt zelf woordbreuk gepleegd. U hebt de overgangsmaatregel vervroegd beëindigd. Dat is toch een nieuwe beslissing, die u hebt genomen, terwijl u al wist dat de hogeronderwijsinstellingen zeiden dat het sowieso lastig ging worden. Met alle respect, maar ik vind toch dat er hier naar de hogeronderwijsinstellingen wat vreemde bewoordingen worden gebruikt.

En natuurlijk vragen zij nieuwe opleidingen aan. Zij voelen ook dat er een nood is in het veld. Maar hun analyse is duidelijk: ze vinden dat ze worden gestraft als ze een antwoord geven op de noden in het veld. Als ze meer studenten een kans geven op het hoger onderwijs, worden ze vandaag gestraft. Als ze een antwoord geven op de noden uit het veld, dan worden ze gestraft. De heer Daniëls zegt dan dat we goed moeten nadenken. Ook dat hebt u in de hand, mijnheer Daniëls. U hebt als overheid de mogelijkheid om opleidingen al dan niet te erkennen. Dus gebruik die mogelijkheid. Wijs niet meteen met de vinger, neem uw verantwoordelijkheid.

Zorg dat instellingen voor elke student die ze erbij krijgen, de nodige middelen krijgen. Zorg er ook voor dat die middelen zinvol worden ingezet. Voor ons, voor Vooruit, is het alvast heel helder: elke euro extra geïnvesteerd in die graduaatsopleidingen is een investering in de welvaart en in de toekomst van Vlaanderen. Ik kan alleen maar betreuren dat anderen dat niet zo zien. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

De voorzitter: De heer Slagmulder heeft het woord.

Kristof Slagmulder (Vlaams Belang): Minister, ik denk dat het tijd wordt dat deze Vlaamse Regering ter zake eens een duidelijke visie uittekent, want er zijn toch wel wat problemen binnen die graduaatsopleidingen die om een oplossing vragen. Het is niet alleen de financiering, maar die graduaatsopleidingen krijgen bijvoorbeeld ook heel wat studenten binnen met bepaalde zorgnoden en hebben ook te kampen met een watervaleffect in het hoger onderwijs, omdat ze wel wat studenten binnenkrijgen uit de bacheloropleidingen. Deze studenten kunnen dan ook niet kwaliteitsvol begeleid worden zonder dat daar de nodige financiering tegenover staat. Ik mag daar allemaal niet blind voor zijn, minister, en daarom roep ik u op om bepaalde beslissingen zoals de financiering toch te heroverwegen en om andere en betere keuzes te maken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het lijkt soms alsof we in twee parallelle werelden leven: de regering aan de ene kant en het parlement aan de andere kant. Van het parlement hoor ik dat er een aantal manifeste hiaten naar voren geschoven worden binnen de financiering en de problemen waar de hogescholen vandaag mee

kampen in de organisatie van graduaatsopleidingen. En u zegt, minister, dat alles zowat gelopen is zoals afgesproken. Ik denk niet dat dat helemaal klopt, vooral omdat we vanuit het hoger onderwijs toch ook wel heel vaak de stem horen van directeurs en andere betrokkenen, die zeggen dat de Vlaamse Regering terugkomt op eerder gemaakte afspraken. Ik denk dat we moeten voorkomen dat men met dat gevoel achterblijft. Meer nog, de uitdagingen binnen de graduaatsopleidingen worden steeds groter. Zoals u zelf al zei: wat met werkstudenten? Vroeger werden heel wat graduaatsopleidingen ook 's avonds aangeboden, vandaag veel meer overdag, zodanig dat die groep van mensen die werkt, minder aan bod kan komen. Wel, ik denk dat er meer in plaats van minder geld nodig is om onze graduaatsopleidingen optimaal te kunnen organiseren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de problemen in de B-stroom – 2479 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het nijpende capaciteitstekort in de B-stroom van het secundair onderwijs – 2499 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de overgang van lager onderwijs naar de eerste graad B-stroom in het secundair onderwijs op basis van leeftijd – 2506 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, we moeten het echt nog eens over de B-stroom hebben, want wie met leerkrachten en directies spreekt – en ook de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) gaf het onlangs aan – weet dat we daar toch echt met een probleem zitten. Ze trekken ook op alle mogelijke manieren aan de alarmbel.

De B-stroom verdient denk ik echt extra aandacht, ook op beleidsniveau, omdat het aantal problemen alleen maar toeneemt. We zitten natuurlijk met een plaatstekort, dat weten we al langer dan vandaag. Maar je ziet gewoon in de B-stroom ook een heel aantal problematieken bij elkaar samenkomen. Daar zit vaak een heel gemengd publiek, het gaat over leerlingen die inderdaad hun getuigschrift basisonderwijs niet gehaald hebben, vaak om verschillende redenen. Maar je zit met leerlingen die soms een armoedeproblematiek hebben, die een leerproblematiek hebben, die familiale problemen hebben, die financiële problemen hebben.

Je hebt ook natuurlijk de mechanismen waarbij kinderen sowieso mogen overgaan op twaalf jaar op basis van leeftijd. Maar dat betekent in de praktijk dat je soms met leerlingen in de B-stroom zit die rechtstreeks vanuit het vierde leerjaar in het eerste leerjaar B zitten. Daar komt nog bij dat heel wat OKAN-leerlingen (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers) natuurlijk in de B-stroom terechtkomen.

Dat is een ongelofelijk uitdagende groep. Het feit dat we er vandaag niet in slagen om al die leerlingen met heel verschillende niveaus mee te krijgen, is ook iets wat

zich in de latere jaren vertaalt, want natuurlijk mag je daarna ook overgaan op leeftijd, op veertien jaar naar het tweede leerjaar B en op vijftien jaar naar de tweede graad, wat dan ook vaak in de praktijk onze arbeidsmarktgerichte richtingen – want daar komen veel van die leerlingen dan terecht – heel erg onder druk zet.

Om u een idee te geven: op het einde van de eerste graad haalt tussen de 82 en 96 procent van de leerlingen uit de B-stroom zelfs de basiscompetenties Nederlands en wiskunde niet. Voor leerkrachten in de tweede graad stelde hen dat natuurlijk ook in de arbeidsmarktgerichte richtingen voor ongelofelijke uitdagingen om die leerlingen mee te krijgen, opnieuw in heel gemengde groepen, met heel verschillende noden.

Dus wat de OVSG zegt, en wat ook heel veel directies zeggen, is dat er inderdaad een soort van structuurfout zit in ons onderwijs, omdat het ook helemaal niet duidelijk is waar die B-stroom nu precies voor is bedoeld. Is dat een remediëringstraject? Of is dat ook heel specifiek al een voorbereiding voor de arbeidsmarktgerichte richtingen?

Nu, ik denk dat het sowieso duidelijk is en dat we het erover eens zijn dat er in het basisonderwijs echt veel werk is, dat er echt extra in moet worden geïnvesteerd, omdat we natuurlijk in eerste instantie moeten voorkomen dat zoveel leerlingen zonder getuigschrift en zonder de nodige competenties in die B-stroom terechtkomen. Ik denk dat we de discussie moeten voeren, omdat het echt niet verder kan zoals het nu loopt. Moeten we bijvoorbeeld eens niet kijken naar het overgaan op leeftijd, en daar opnieuw een grotere rol geven aan de klassenraad?

Ik denk echt dat we opnieuw meer mogelijkheden moeten scheppen om op maat te werken, want als ik daarnaar kijk, denk ik dat we sowieso moeten streven om leerlingen de basiscompetenties te laten halen tegen het einde van de eerste graad. Dus daar moet geremedieerd worden, daar kunnen we niet buiten.

Maar als je leerlingen jarenlang vasthoudt in die B-stroom, ben je schoolmoeheid aan het organiseren. Dat zijn vaak leerlingen die misschien wel een praktisch talent hebben of daarop willen inzetten, en dus moet je ook manieren voorzien om hun de kans te geven om wel al praktisch bij te leren, en daar ten minste beroepskwalificaties te halen.

Ik kijk er zelf naar. Ik moet toegeven dat we zelf ook nog aan het nadenken zijn over wat dan het beste model is. Maar ik kijk natuurlijk naar u, minister, om daar zelf uw analyse rond te maken. U hebt de beleidsverantwoordelijkheid op dit moment. Dus ik ben niet alleen benieuwd naar uw analyse, waar de knelpunten zitten, maar natuurlijk ook wat u eraan wilt doen.

De voorzitter: Mevrouw Yalçın heeft het woord.

Hilâl Yalçın (cd&v): Minister, elke leerling een plaats aanbieden in de school van zijn of haar keuze, is voor onze fractie erg belangrijk. Als vanzelfsprekend geldt dat ook voor leerlingen die instromen in de B-stroom van de eerste graad van het secundair onderwijs. Ook vorig jaar vestigde ik hier de aandacht op in de commissie. De zorg die ik toen verwoordde, is onlangs nog versterkt toen vanuit het werkveld en de mediasignalen kwamen dat de capaciteitsdruk in de B-stroom niet is afgenomen, en nog zou zijn vergroot. We weten dat leerlingen in de B-stroom kwetsbaar zijn, en vaak een of meerdere SES-kenmerken (socio-economische status) aantikken. Het is dus belangrijk dat deze klasgroepen klein blijven en er voldoende infrastructuur en leerkrachten, die kunnen rekenen op de nodige professionaliseringsmogelijkheden, voorhanden zijn om alle leerlingen kwalitatief onderwijs aan te bieden. Zeker voor deze leerlingen is een capaciteitstekort bijgevolg nefast.

Ook de OVSG heeft het in haar persbericht van begin mei over de B-stroom. De bedoeling van de B-stroom is goed, vindt de OVSG, namelijk het aanbieden van kwalitatief onderwijs aan een kleine groep leerlingen met leervertraging die geen getuigschrift basisonderwijs heeft behaald. Vandaag geeft de OVSG echter aan dat het aantal leerlingen in de B-stroom tussen 2016 en 2021 met 14 procent is toegenomen, dit in verhouding tot een stijging van 8 procent bij het totaal aantal leerlingen in het secundair onderwijs. Dat is toch wel een opvallend verschil.

Ook is het niet evident om deze leerlingen aan het eind van de eerste graad hetzelfde niveau te laten bereiken. De algemene directeur, Walentina Cools, verwoordt het als volgt, ik citeer: "Scholen worden voor een catch-22 gesteld. Het tekort aan basisgeletterdheid door de vingers zien, of de leerling een C-attest geven, terwijl hij of zij wel voldoende technische vaardigheden heeft." De vraag naar plaatsen in de B-stroom is momenteel groter dan het aanbod, de scholen kunnen amper volgen. De capaciteitsmonitor toont dat de capaciteitstekorten naar de toekomst toe nog zullen toenemen. Ook in Het Belang van Limburg van 27 april schrijft men dat er over vijf jaar maar liefst 45.000 plaatsen te weinig zullen zijn in het secundair onderwijs. Dat is de grote uitdaging waarmee we vandaag aan de slag moeten gaan, in het bijzonder met betrekking tot de B-stroom. We kennen de voorspellingen. Laten we hier dan ook op anticiperen. Ik ben dus ook benieuwd naar uw analyse, minister.

Welke initiatieven hebt u het voorbije jaren genomen om de capaciteitsdruk in de B-stroom van de eerste graad van het secundair onderwijs te milderen en weg te werken?

Plant u naar aanleiding van de recente signalen over een stijgende capaciteitsdruk in de B-stroom, nieuwe initiatieven om samen met de onderwijsverstrekkers bijkomende inspanningen te leveren om ook aan leerlingen voor wie de B-stroom de aangewezen leerweg is, een plaats te garanderen en zo hun leerrecht te verzekeren?

Zult u daarbij ook ingaan op het voorstel van de OVSG om in overleg te gaan, om samen oplossingen te vinden voor wat de OVSG een constructiefout noemt, die de toekomstkansen van leerlingen in de B-stroom dreigt aan te tasten?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, minister, de kwestie van de B-stroom is iets wat we al langer kennen. Dat heeft eigenlijk een lange geschiedenis. Vroeger was het zo dat leerlingen op het eind van het zesde leerjaar lager onderwijs, ongeacht getuigschrift en resultaat, konden kiezen voor de A-stroom of de B-stroom. We hadden toen heel wat leerlingen die, met een getuigschrift basisonderwijs, toch kozen voor de B-stroom. Daarvan is de definitie eigenlijk dat je niet de nodige competenties hebt verworven om een getuigschrift basisonderwijs te behalen.

In die tijden kwam de idee dat een getuigschrift basisonderwijs iets zegt: dat getuigt dat je alle doelen van het basisonderwijs hebt verworven, en dat je daarom een getuigschrift krijgt. Wie een getuigschrift heeft, moet dus naar de A-stroom. En zonder getuigschrift, of als je op leeftijd bent, kun je naar de B-stroom.

Ik ben blij dat de partij die er in het verleden op hamerde dat je automatisch naar de A-stroom moest met een getuigschrift, heeft ingezien dat dat toch niet het beste idee was. En er is dus toch een ventiel gekomen dat je, ondanks een A-attest – dat hebben we ondertussen gewijzigd – toch naar de B-stroom zou kunnen indien de klassenraad, het CLB en de ouders dat verzoeken. Ik denk dat het een goede zaak is dat die bijsturing is gebeurd. Maar natuurlijk wil dat zeggen dat er iets meer leerlingen naar de B-stroom kunnen gaan. Dat is een eerste punt.

Een tweede punt is de vaststelling dat de instroom zeer divers is. Er zijn leerlingen die er puur op basis van leeftijd terechtkomen, er zijn leerlingen die effectief naar de B-stroom worden georiënteerd, en leerlingen die ondanks een A-attest, ondanks een getuigschrift, toch naar de B-stroom gaan mits het ventiel dat ik daarnet beschreven heb. Collega's, dat is de diversiteit die inderdaad in die B-stroom binnenkomt.

Daarom kunnen we het denk ik niet met één maatregel – collega Goeman vraagt ernaar – oplossen, net vanwege de diversiteit in die B-stroom. Want we hebben ook nog de instroom van de OKAN-leerlingen. Dat is de totale groep die zich daar aandient en dat is meteen ook de moeilijkheid voor de leerkrachten die lesgeven in de B-stroom, collega's: de spreidstand waarin we komen te staan, tussen leerlingen die een aantal doelstellingen wel, en leerlingen die een aantal doelstellingen niet hebben bereikt, en ook op het vlak van de kennis van het Nederlands zijn er verschillen. En dan zijn er nog leerlingen die al dan niet in het buitengewoon onderwijs terechtkomen en voor wie dit een tussenstap is, daar moeten we niet flauw over doen. Dat zijn de verschillende startniveaus die zich aandienen. Ik denk dus ook dat we daar met enige voorzichtigheid over moeten spreken.

Vanuit de N-VA-fractie, minister, zijn we de idee niet ongenegen om daar ook hetzelfde toe te passen wat we bij de overgang van de eerste naar de tweede graad al hebben bepleit: dat je niet zomaar op basis van leeftijd mag overgaan. Want ik stel vandaag vast dat er ouders zijn die kinderen niet naar school sturen, omdat ze zeggen dat ze toch op basis van leeftijd naar de B-stroom zullen gaan. Of we stellen vast dat er scholen in het lager onderwijs zijn die zeggen dat het niet meer gaat, dat de leerling naar de B-stroom moet.

Ik heb hierrond dus de volgende vragen.

Ten eerste hoe staat u tegenover de reactie van de OVSG over die zogenaamde 'structuurfout' in de B-stroom?

Ten tweede, op welke manier kan er in het lager onderwijs op ingezet worden – want dat is toch wel de kern, collega's – dat zoveel mogelijk leerlingen wel de basiskennis verwerven? In de B-stroom is de doelstelling om alsnog het niveau basisonderwijs te bereiken, maar we moeten er net voor zorgen dat er zoveel mogelijk leerlingen dat niveau bereiken in het basisonderwijs. Hoe kunnen we daar nog sterker op inzetten, en ervoor zorgen dat de spreiding van de capaciteiten van de leerlingen in de B-stroom, in termen van bereikte doelstellingen, wat vermindert?

Ten derde, kunnen korte zomercursussen eventueel een hulpmiddel zijn om leerlingen die nodige basiskennis die ze missen, alsnog mee te geven?

Ten vierde, minister, bent u ervoor gewonnen om de van rechtswege overgang die er nu is op basis van leeftijd, te evalueren en desgevallend bij te sturen, al dan niet geïnspireerd op wat u hebt aangegeven te willen bijsturen, op vraag van uzelf en onze N-VA-fractie, tussen de eerste en de tweede graad?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Eerst wil ik correct duiden dat het niet klopt dat er een toestroom is naar de B-stroom. Die is er wel in absolute aantallen, maar niet wat betreft het aandeel. Er is dus een stijging tussen het schooljaar 2016-2017 en 2021-2022, maar de verhouding tussen de A-stroom en de B-stroom is ongewijzigd: ongeveer 15 procent van het aantal leerlingen in de eerste graad is ingeschreven in de B-stroom. de stijging is vooral gebaseerd op demografische groei.

Het klopt ook niet dat een klassenraad in de B-stroom geen beslissing kan nemen om leerlingen uit te sluiten van bepaalde studierichtingen, of leerlingen te laten

zittenblijven. Dat hoor je ook wel eens, maar dat is niet zo. In de volledige eerste graad kan een C-attest gegeven worden als de klassenraad die mening is toegevoegd, dus dat het een goede maatregel is om leerlingen te laten zitten, dat kan ook in de B-stroom. Ook uitsluiting van bepaalde richtingen is voorzien, ook in het eerste jaar een A-attest met clausulering geven – men noemde het daarvoor een B-attest – kan dus ook. Delibererende klassenraden hebben dus wel wat mogelijkheden om voor elke leerling een passende uitspraak te doen, en daar ook een vervolgtraject op maat aan te koppelen. Uiteindelijk is het altijd de klassenraad die het laatste woord heeft, en dat wordt nu zelfs versterkt door de invoering van het vermoeden van deskundigheid – maar daar hebben we het straks over.

Er is meermaals overlegd met de sociale partners, dus ook met de onderwijskoepels, over de toelatingsvoorwaarden in de A-stroom en in de B-stroom. Het behalen van een getuigschrift basisonderwijs is dé toelatingsvoorwaarde om te kunnen inschrijven in 1A. Dat heeft ongetwijfeld heel wat scholen ertoe aangezet om toch goed na te denken over de toekenning van dat getuigschrift.

Het klopt in theorie dat je vandaag in 2B nog altijd op 15-jarige leeftijd kunt instromen in 3BSO, zonder dat je geslaagd bent. Dat vinden wij nogal een verkeerd signaal. Het heeft een pervers effect: leerlingen gaan hun best niet meer doen, omdat ze sowieso kunnen overgaan naar de tweede graad. Daarom zal vanaf 1 september van dit jaar een extra voorwaarde worden ingebouwd, die wil zeggen dat naast de vereiste leeftijd van 15 jaar, ook de toelating nodig is van de klassenraad. Daarbij willen we natuurlijk vermijden dat bij voorbaat vaststaat dat voor sommige leerlingen de tweede graad toch te hoog gemikt is, en dat dat op een fiasco uitdraait voor sommige leerlingen. Voor alle duidelijkheid: ik heb dat geregeld via een besluit.

Wat betreft het aanbod, is het in het kader van de vrijheid van onderwijs natuurlijk de keuze van de onderwijsverstrekkers welk onderwijsaanbod zij organiseren, afgestemd op de lokale noden. We hebben er wel voor gezorgd dat de B-stroom vrij programmeerbaar is. De scholen moeten daarvoor geen aanvraag indienen die dan ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd. Dat is eigenlijk een 'fast lane'-procedure. Men moet het gewoon melden bij de administratie. We hebben dat dus vereenvoudigd. In totaal zijn er in de capaciteitsmiddelen van de afgelopen periode, de periode 2019-2024, de huidige regeerperiode dus, tot op vandaag 250 capaciteitsprojecten goedgekeurd om extra plaatsen te voorzien in het gewoon secundair onderwijs. Bij de selecties werd aan de lokale onderwijsverstrekkers steeds gevraagd om ook oog te hebben voor een evenwichtige spreiding van de bijkomende plaatsen over de A-stroom en de B-stroom op basis van de lokale behoeften. In de periode 2019-2022 werden capaciteitsmiddelen goedgekeurd waarmee iets meer dan tweeduizend plaatsen kunnen worden voorzien in de B-stroom in de eerste graad, 2031 om precies te zijn. Voor de periode 2022-2024 zijn er opnieuw projecten goedgekeurd, waarmee we nog eens een 650-tal extra plaatsen kunnen voorzien. Daardoor loopt het aantal dus op tot meer dan 2600 bijkomende plaatsen in de B-stroom.

We voorzien dus in de noden, proberen ook om een zekere stimulus te geven om dat aanbod te organiseren, maar kijken ook vooruit. In het kader van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OPBWO) hebben we ook een thema toegevoegd, en op basis daarvan ondertussen ook al een onderzoek gegund, aan de KULeuven, de Vrije Universiteit Brussel (VUB), Thomas More en Hogeschool PXL om de effectieve leeromgevingen in de B-stroom in kaart te brengen. Dat is ondertussen opgestart, dat onderzoek loopt.

Dat onderzoek heeft vier doelen: ten eerste, inzichten uit de wetenschappelijke literatuur in kaart brengen inzake de diverse compilaties voor de B-stroom; ten tweede, de huidige situatie in de B-stroom in kaart brengen; ten derde, de toegepaste praktijken aftoetsen aan de effectieve principes, zoals ze blijken uit de

literatuur; ten vierde, een selectie van praktijken kritisch analyseren wat betreft hun effectiviteit en voorwaarden. De resultaten van die vier luiken worden gebundeld. Het is de bedoeling dat dit in een professionaliseringstraject wordt ingebracht.

Verder wordt er ook voorzien in een professionaliseringsinitiatief voor leerkrachten wiskunde en beeldende en architecturale vorming (BAV) in de eerste graad A- en B-stroom van ons secundair onderwijs, waarvoor we ook nog eens extra middelen hebben uitgetrokken. Dat is ondertussen ook opgestart en lopende.

Uit de laatste peilingsresultaten bleek nog maar eens het belang van de leerkracht. Het maakt echt wel een verschil uit wanneer leerlingen les hebben gekregen van leerkrachten die hoge verwachtingen durven te stellen, dan wel van leerkrachten die al lang voor de klas staan. Toch zien we dat leerkrachten in de B-stroom gemiddeld genomen minder ervaring hebben. Dat is dus echt wel een aandachtspunt.

Het spreekt voor zich dat we leerkrachten in de B-stroom moeten versterken. Vandaar dat onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, dat ter zake concrete handvatten kan aanreiken. Maar ook het Leerpunt moet leraren versterken om onderwijskwaliteit te realiseren, om leervertraging te remediëren en om de focus te leggen op de B-stroom.

Tot slot geef ik nog eens mee dat dit toch wel cruciaal is. Daarom heb ik die maatregelen genomen met betrekking tot de graadevaluatie, om deze aan te vatten in het gewoon secundair onderwijs. Ik vind het belangrijk om het signaal te geven dat elk jaar telt en dat elke toets telt, dat je niet zomaar kunt overgaan naar het tweede jaar en dat we meer vertrouwen en autonomie geven aan de klassenraad, die ter zake zelf beslissingen kan nemen, ook met betrekking tot clausulering of tot het geven van een C-attest.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw interessante antwoord. Er is nog veel werk. Ik kan mij wel vinden in een aantal dingen die u zegt.

Ten eerste, er is echt veel werk in het basisonderwijs. Dat moet versterkt worden, er moet meer in worden geïnvesteerd. Daar zijn we het allemaal over eens, het moet allemaal nog gebeuren. Ik geloof dat leerkrachten vandaag niet de middelen hebben om leerlingen met grote uitdagingen echt op niveau te krijgen. Het begint natuurlijk wel met het leggen van de basis in het basisonderwijs, wat je achtergrond of leeftijd ook is.

De hele toelatingsvoorwaarde en het ventiel om toch naar 1B te kunnen gaan, zoals de heer Daniëls het daarnet beschreef, vinden wij ook een goed gegeven. Wij vinden ook dat je op leeftijd moet kunnen overgaan, tenminste naar de 1B. Maar het eerste jaar in de B-stroom is volgens mij echt wel een cruciaal jaar. Je gaat daar niets aan veranderen als je daar een heel diverse groep binnenkrijgt. Zeker in het eerste jaar dat leerlingen, wat hun achtergrond ook is, in een B-stroom zitten, is volgens mij cruciaal. Er moet heel hard worden ingezet op remediëring voor de leerlingen die, om welke reden dan ook, de basiscompetenties niet halen. Dat betekent inderdaad, zoals u zei, minister, dat je daar sterke leerkrachten voor nodig hebt, het liefst leerkrachten met ervaring, maar het is niet evident om die daar te krijgen. Het moeten ook leerkrachten zijn die daar een goede opleiding voor hebben gevolgd. Het vergt immers een zeer specifieke didactiek om leerlingen met soms een ongelooflijke leerachterstand een aantal basiscompetenties te leren, zoals Nederlands en wiskunde, maar ook breder.

Wij vragen dat er eens wordt bekeken hoe daarvoor meer aandacht kan worden opgebracht in de lerarenopleiding. Kunnen daar heel specifieke bijscholingstrajecten voor worden voorzien? Worden daar financiële middelen voor voorzien?

Minister, ik volg uw analyse dat we daarna de klassenraad meer zeggenschap moeten geven, meer een regierol moeten geven, en meer modulaire trajecten mogelijk moeten maken, waarbij niet iedereen inderdaad gewoon kan overgaan op leeftijd. Ik heb begrepen dat dat de bedoeling zal zijn. Als ik het goed begrepen heb, zou dit wel alleen maar tussen de eerste graad en de tweede graad mogelijk zijn. De klassenraad kan daar een bijkomende rol spelen, om te zeggen of je kunt overgaan of niet. Minister, kunt u mij zeggen wanneer dat besluit zal worden gecommuniceerd? Is het al genomen? De scholen zijn zich daar op dit moment nog totaal niet van bewust. Ik blijf de verhalen horen over hoe gefrustreerd ze zijn dat leerlingen zonder basiscompetenties gewoon overgaan naar – vaak – beroepsrichtingen.

Hoe zien we die modulaire trajecten dan, wat mij betreft vanaf het tweede jaar dat een leerling in de eerste graad in de B-stroom zit? We zullen een deel van de groep gewoon verder moeten blijven remediëren. Maar laat de klassenraad daarover beslissen. Je kunt ze echter niet eeuwig in de eerste graad laten zitten. We moeten durven nadenken over hoe we leerlingen die duidelijk niet het basisoniveau halen op een bepaald moment toch kunnen laten overgaan naar de tweede graad. De klassenraad beslist daarover, uiteraard in overleg met de ouders en de leerling zelf. We moeten in die gevallen durven denken aan het onderwijsniveau opleidingsvorm 2 (OV2) of opleidingsvorm 3 (OV3). Altijd maar laten doorstromen in het reguliere onderwijs, zonder dat ze ooit de basiscompetenties zullen halen, lijkt mij geen goed idee.

Anderzijds geldt dat ook voor de leerlingen die wel vooruitgang hebben geboekt, maar die nog werk hebben op het vlak van de basiscompetenties, maar die wel heel erg duidelijk leergoesting hebben op praktisch niveau. De klassenraad moet hen daar oriënteren naar een soort van traject dat voorbereidt op de arbeidsmarkt, ook al in het tweede jaar van de eerste graad B-stroom, zodat ze dan met de nodige vaardigheden naar het beroepsonderwijs in de tweede graad kunnen doorstromen. Ze moeten ook in de eerste graad al wat praktijkervaring kunnen opdoen, zodat dat een voorbereidend traject wordt voor de arbeidsmarkt.

Mijn vragen gaan vooral over hoe we leerkrachten gaan opleiden, maar ik ben ondertussen luidop aan het nadenken over hoe we dat hele traject zouden kunnen organiseren. Ik hoor daar graag ook uw feedback over.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik volg de redenering dat er zeker meer aandacht moet zijn voor het eerste jaar van de B-stroom omdat het natuurlijk zo is dat het voor een bepaalde groep leerlingen de juiste plaats is. Maar je moet er natuurlijk binnen kunnen geraken. Dat was ook wat de focus van mijn vraag, het capaciteitstekort, misschien iets meer dan bij de twee andere collega's. Want ik heb het gevoel, zeker inzake het capaciteitstekort dat het dossier muurvast blijkt te zitten en dat iedereen zowat naar elkaar aan het kijken is. Op het veld is de realiteit echt wel dat er heel wat leerlingen niet terechtkunnen in 1B in hun buurt. Het gaat inderdaad om kwetsbare leerlingen. Als maatschappij zijn we het onszelf verschuldigd om die leerlingen inderdaad op de juiste plaats te krijgen. We moeten het leerrecht van al deze leerlingen kunnen garanderen.

Minister, er zijn regio's waar sommige scholen hun capaciteiten van 1B aan het afbouwen zijn. Er zijn scholen die het volledig stopgezet hebben. Dat maakt dat de druk op de ene of die twee scholen in de regio natuurlijk zeer groot aan het worden is. Dit behoort uiteraard tot de autonomie van de scholen. Ik kan u daar niet direct iets verwijten, dat besef ik zelf ook zeer goed. Maar er is wel een rol voor de scholen en de lokale overlegplatforms (LOP's) om inderdaad de capaciteit te voorzien die lokaal nodig is.

Ik heb een paar vragen over de LOP's. De goede werking van een LOP is natuurlijk zeer belangrijk om te kunnen voorzien in een echt platform waarin alle scholen uit het LOP open met elkaar kunnen spreken over de lokale noden. Kunnen scholen het ergens melden wanneer de werking van het LOP toch moeilijk blijkt te zijn? Voor zover mijn opzoekingswerk gegaan is, heb ik dat niet kunnen terugvinden. Indien het juist is dat de scholen dit nergens kunnen melden, waarom is dit zo? Indien het niet klopt, wat ook mogelijk is – maar ik wil de vraag aan u stellen – dan hoor ik graag hoe het wel kan.

Over de werking van de LOP's heb ik ook een aantal schriftelijke vragen gesteld, onder andere over de evaluatie van de LOP's. Uit uw antwoord bleek dat de LOP's niet geëvalueerd worden op dit moment. Waarom niet? Dat is een vraag die me toch wat boeit. Zeker in het kader van alles rond het Inschrijvingsdecreet waar u gisteren ook in het antwoord op een vraag van collega Vandromme de focus op de LOP's gelegd hebt, denk ik dat dat toch twee belangrijke vragen zijn: de evaluatie en of er ergens een meldingspunt voor scholen is waarmee ze verder kunnen gaan.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is een interessante vraag, niet het minst omdat collega Goeman een aantal pistes opent en maar één keer het woord 'meer investeren' heeft gebruikt. Dat geeft perspectief om inderdaad inhoudelijk na te denken hoe we hiermee omgaan.

Minister, ik vermeld een paar zaken. Een, dat we de klassenraad inderdaad weer de kansen en de sterktes geven die hij moet hebben. Onder andere het vermoeden van deskundigheid – er is straks nog een vraag over van onder andere collega Grosemans – is een sterkte, maar dan moeten we die ook volledig geven. Als we inderdaad de klassenraad de autonomie geven om te kunnen zeggen dat iemand met een getuigschrift ook kan starten in de A-stroom, dan moeten we ook zeggen dat het niet is omdat je de leeftijd hebt, dat je mag starten in de B-stroom. We moeten de opportuniteit geven om daar voor bepaalde leerlingen op in te grijpen, zoals u inderdaad al hebt aangekondigd. Collega Goeman, dat is een decretale wijziging, die komt er nog aan, want dat is een bevoegdheid van de klassenraad dat ze niet op leeftijd overgaan naar 3 bso.

Twee, wat betreft het Nederlands, als we kijken in de B-stroom: daar zitten heel veel leerlingen die al de kleuteronderwijs en lagere school in het Nederlands genoten hebben, maar alsnog te weinig Nederlands beheersen om alles goed te kennen. Ik kan maar één ding vaststellen. Aan al diegenen die altijd door het plafond gaan wanneer we met de N-VA zeggen dat Nederlands de kern is: nee, Nederlands! Aan al diegenen die hier zeggen dat je iets moet doen aan de toestroom in 1B: je kunt niet zeggen dat je dan niet keihard wilt inzetten op Nederlands. Dat gaat niet. Dat spreekt zichzelf tegen. Ik ben dus blij dat iedereen die hier gekomen is, over de toestroom in 1B ook mee het beleid en vooral het Nederlands mee op de barricade zal verdedigen. Dat is alvast één hobbel die we hier samen genomen hebben. Indien niet, dan hoor ik het graag.

En dan kom ik bij het basisonderwijs. Het woord zegt het zelf. Als je in het basisonderwijs de basis niet hebt, dan wordt het secundair onderwijs, dat daarop verder bouwt, een moeilijkheid. Dan wordt de spreiding groter. Het basisonderwijs zet in op cruciale elementen om verder te kunnen. En daarvan zijn er twee, tot spijt van wie het benijdt, die ik naar voren moet schuiven: dat is Nederlands – ik val in herhaling – en wiskunde. Dat zijn de vakken waarvan men aangeeft dat als de spreiding te groot is, de volgende stappen ook te groot worden. Dit weekend heb ik nog scholen bezocht die dat aanhalen.

Ik hoor collega Goeman zeggen dat we dan misschien naar buitengewoon onderwijs moeten kijken, OV2 en OV3, maar we moeten goed afwegen wie we naar daar

gaan doorsturen. Gaat dat inderdaad over leerlingen met een leerprobleem, of gaat het om leerlingen die zo'n grote achterstand hebben opgebouwd, dat we die niet meer dichtgefietsd krijgen? Daar gaat het dan over. Hoe moeten we daar die achterstand verminderen? Dan komen we bij de programmatie van de B-stroom.

Minister, ik stel voor om een goede communicatie te doen, zodat scholen dat weten. Maar ik weet dat ze enigszins op extra B-stroom remmen, omdat ze weten dat als een leerling in 1B zit, daarna 2B komt, en dan geeft dat natuurlijk ook druk op de studierichtingen die er nadien zijn. Ik denk soms dat we de relatieve aandelen die we hebben in 1B, veel vroeger moeten remediëren en voorkomen dat die groep zo groot en gedifferentieerd is. Dus zeg ik om in het basisonderwijs in te zetten op Nederlands, en de leerkrachten de kans te geven om te zeggen dat het niet op basis van leeftijd gaat, zoals u ook al voorbereidt voor de eerste en tweede graad.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Er is al heel veel gezegd en er werden al heel veel interessante suggesties gedaan. Wij stellen ook vast dat die spreidstand in 1B veel te groot is geworden. Dat heeft natuurlijk ook te maken met het feit dat men het beroepsvoorbereidend leren heeft weggedaan en dat men overgeschakeld is naar 1B als remediëringstraject. Ik vind die finaliteit daarvan toch belangrijk, want die loopt te veel uit elkaar. We moeten heel veel remediëren, dan is dat een andere groep dan diegene die echt op een rustiger tempo aan beroepsvoorbereiding willen doen en die we ook nodig hebben later. Minister, kunt u een datum plakken op wanneer dat lopende onderzoek afgelopen zou zijn? En of dat er ook toe zou kunnen leiden dat we de structuur van die 1B gaan herbekijken, want ik denk dat dit, zoals het nu loopt, niet houdbaar is.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dat onderzoekt loopt ondertussen al meer dan een jaar, maar de opleveringstermijn moet ik u schuldig blijven. Nog even voor de duidelijkheid: de regeling omtrent het starten met getuigschriften in het basisonderwijs in B-stroom is al goedgekeurd. Mijn bedoeling is wel om in te grijpen wat betreft de instroom in 3bso en om daar, zoals geschetst, een initiatief in te nemen. Het is inderdaad zo dat er binnen de lokale overlegplatforms een discussie over de capaciteit plaatsvindt, en dat we appelleren aan eenieders verantwoordelijkheid.

Maar we moeten ook vaststellen dat sommigen terughoudend zijn tegenover de organisatie van de B-stroom. We zien ook in globo dat er zich Vlaanderenbreed geen tekort stelt aan plaatsen in de B-stroom, maar dat dat wel het geval is in de centrumsteden. Daarover gaat de discussie binnen het LOP, maar desnoods kan dat ook escaleren naar het overleg tussen en met de onderwijskoepels, want ik denk dat we toch met z'n allen op een bepaald moment moeten kunnen ingrijpen. Maar goed, ik kan natuurlijk niemand verplichten. Ik weet wel dat er voorstellen waren om de organisatie van een B-stroom te verplichten, maar dan denk ik dat je helemaal in een negatieve teneur zou terechtkomen. Dan spreek je over dwang, voor zover je dat binnen het kader van de vrijheid van onderwijs wettelijk zou kunnen gaan opleggen. Ik vind dat dus een minder idee, maar ik vind wel dat, wanneer we vaststellen dat in bepaalde gebieden de verantwoordelijkheid wordt ontlopen, we daar met de koepels een mouw aan moeten kunnen passen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, ik ben blij dat u zelf een initiatief hebt genomen, of gaat nemen, om inderdaad die overgang op basis van leeftijd in de toekomst in te perken. Ik denk echt dat dat nodig is. Het is me nu niet helemaal duidelijk of dat nog in een decreet gegoten moet worden of dat dat inderdaad ook al in een besluit had kunnen worden gestipuleerd. Er is een verzamelbesluit

geweest op 21 maart. Dus dat had daarin kunnen zitten. Maar ik heb het gevoel dat dat nog maar een heel recente evolutie in uw denken is. Maar bon, zolang het maar gebeurt, prima.

Los van de capaciteit moet ik wel zeggen dat ik – maar ik wil daar geen te aanvallend discours over voeren omdat ik zelf ook nog aan het nadenken ben – nog het gevoel heb – en u bent de bevoegde minister – dat het nog altijd ontbreekt aan een globalere visie over waar we naartoe willen met die B-stroom. Het is niet evident, want je moet een evenwicht zoeken tussen het verwerven van basisvaardigheden bij leerlingen die een achterstand hebben, om welke reden dan ook.

Ik wil nog eens benadrukken hoe belangrijk wij dat ook vinden. Of het nu gaat over Nederlands, wiskunde of andere basiscompetenties, ons onderwijs dient ervoor om te zorgen dat leerlingen kunnen functioneren in de maatschappij. Zonder een basisniveau Nederlands en wiskunde zul je gewoon niet ver geraken.

In tegenstelling tot de N-VA vinden wij wel dat het leren van Nederlands gewoon het doel moet zijn. Over de manier waarop zijn wij veel opener, omdat ik denk dat, puur didactisch, als ik zie wat er gebeurt rond software waarbij je Nederlands leert terwijl je de mogelijkheid hebt om ook te kijken wat dat woord dan in uw thuistaal is, je gewoon sneller Nederlands leert. Daar zijn we veel opener in. Dat is een heel ander verhaal.

In een B-stroom moet er gewerkt worden aan basisvaardigheden, maar anderzijds moet je op een bepaald moment inderdaad wel beginnen na te denken, en de klassenraad is voor ons de instantie die de regierol krijgt over welke leerlingen we in een remediërend traject houden, ook in het tweede leerjaar B, om te kijken wie daarna op niveau van de tweede graad zit, en waar die op hun plaats zitten.

Dan denk ik dat je soms moet durven zeggen dat dat misschien eerder onderwijs op niveau OV2 of OV3 is. Maar anderzijds moeten we ook veel duidelijker inzetten op een praktijkonderwijsvoorbereidend traject in de B-stroom, waarbij je ook al in de eerste graad leerlingen modulair praktijkervaring laat opdoen om ze te laten proeven, en om ze zeker niet schoolmoe te maken.

Dus, dit is ook een oproep om daar vanuit de regering over te blijven nadenken. Wij gaan dat zeker ook doen, want ik denk echt dat de B-stroom een aantal structuurproblemen heeft die niet gewoon met maatregelen over het niet-overgaan op leeftijd zijn opgelost.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, bedankt voor uw antwoord. Ik heb niet echt een antwoord gehad op mijn specifieke vragen rond het LOP, maar die zal ik dan op nieuw stellen als vraag om uitleg; die komen zeker nog eens terug.

Uw focus lag echt vooral op de uitdagingen op het vlak van capaciteit binnen 1B, omdat die inderdaad, in een aantal regio's, toch wel vrij confronterend is. Regio's waarbij er een vijftig- of zestigtal leerlingen nu al weten dat ze waarschijnlijk niet binnen geraken op de enige school in een omtrek van twintig of dertig kilometer waar een B-stroom wordt ingericht. Dat is natuurlijk moeilijk voor die leerlingen omdat ze juist wel op de juiste plaats willen zitten in die B-stroom.

Dus ik denk dat in sommige regio's de nood echt wel vrij hoog gaat worden. Eenmaal de aanmeldingsprocedure volledig rond is, gaan we echt wel met een beeld geconfronteerd worden dat toch niet heel positief gaat zijn. Dus ik ben al blij om te horen dat u zegt dat dat misschien zeker meegenomen moet worden naar het overleg met de koepels, want er zijn natuurlijk geen dwingende maatregelen die we vanuit dit huis kunnen nemen, en dat is ook niet de bedoeling, want dat zit

inderdaad in de vrijheid van onderwijs. Maar misschien is het goed om toch nog eens de aandacht te vestigen op deze problematiek hier in deze commissie, dat zal misschien wat kunnen laten bewegen op het veld.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Inderdaad, dit is een debat dat niet af is. Het houdt lager onderwijs scholen bezig, het houdt secundaire onderwijs scholen bezig, het houdt ons bezig en het houdt ouders bezig. Dus iedereen is daar wel mee bezig. (*Opmerkingen van Hannelore Goeman*)

Het is een open deur, dat is een goede analyse. Dank u wel, collega Goeman.

Ten tweede, en dat vind ik niet minder belangrijk, hoor ik nu op alle banken geen protest meer over wat er ooit is ingeschreven, over dat als je geen getuigschrift behaalt, je dan naar de B-stroom moet. Ook op de afwezige banken is daar geen kritiek meer op. Ik hoop dat dat is bijgesteld.

Ten derde moet er ook worden gekeken naar de eindtermen, het belang van Nederlands, maar ook het pedagogisch handelen in het basisonderwijs. De kern is dat we ervoor moeten zorgen dat leerlingen voldoende basis hebben zodat die groep in de B-stroom zo klein mogelijk is en zoveel mogelijk leerlingen inderdaad de basis Nederlands en wiskunde hebben om in het secundair onderwijs verder te kunnen gaan.

Het overleg en de niet-evenwijdige spreiding van de nood aan B-stroom in Vlaanderen is een feit. Dan denk ik dat we daar inderdaad een oproep moeten doen om dat zoveel mogelijk te organiseren. Maar mijn oproep is ook om het zoveel mogelijk te voorkomen, wat Nederlands en een goede basis betreft.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karolien Grosemans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het herstellen van het vertrouwen in de klassenraad
– 2489 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het 'vermoeden van deskundigheid' voor leerkrachten
– 2532 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, leerlingen die een B- of C-attest krijgen in het secundair onderwijs, kunnen in beroep gaan tegen die beslissing. In de meeste gevallen komt de klassenraad dan opnieuw samen om het attest te bevestigen of te herzien. Indien ouders niet akkoord gaan met deze nieuwe beslissing van de klassenraad, kunnen ze via een verzoekschrift beroep aantekenen bij een beroepscommissie op school. Tegen deze beslissing kan ook nog in beroep worden gegaan.

Jaarlijks trekken tussen de tien en twintig ouders van leerlingen tegen deze beslissing naar de Raad van State. U introduceert nu het wettelijke 'vermoeden van deskundigheid', waardoor de bewijslast volledig verschuift naar de leerlingen of ouders die het oneens zijn met een beslissing over een B- of C-attest. De klassenraad moet dus niet bewijzen dat de beslissing terecht is, maar leerlingen of

ouders moeten bewijzen dat de beslissing onterecht is. Dit vermoeden van deskundigheid bestaat al in andere beroepen zoals politieagenten en treinconducteurs.

Om scholen bij te staan bij de juridische kosten, richt u daarom een juridisch fonds op, dat tot een bedrag van 10.000 euro zal bijspringen als scholen voor de rechter worden gedaagd vanwege van een evaluatiebeslissing of een beslissing rond schorsing of uitsluiting. Scholen kunnen ook een beroep doen op het juridisch fonds als een leerkracht of een ander personeelslid het slachtoffer werd van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag. Met deze maatregel versterkt u het vertrouwen in de leerkracht en de klassenraad en kunnen we de nutteloze papierberg en planlast hopelijk een stukje verlagen.

Minister, welke decreetwijziging of decreetwijzigingen zijn er concreet nodig om het vermoeden van deskundigheid te introduceren?

Welk budget voorziet u voor het juridisch fonds?

Welke andere manieren ziet u om juridisering in te dijken?

Ik dank u alvast voor uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, leerlingen en hun ouders die een B- of C-atteest willen aanvechten, zullen binnenkort zelf bewijzen moeten aandragen als ze juridische stappen zetten. Het zogenaamde vermoeden van deskundigheid voor leerkrachten en directies wordt verankerd in een decreet. Beslissingen van leerkrachten kunnen wel nog altijd worden betwist, maar leerkrachten moeten zich niet meer bewijzen.

Jaarlijks gaat het over een twintigtal leerlingen die naar de Raad van State stappen om een B- of C-atteest juridisch aan te vechten. We spreken dus over zeer kleine aantallen.

In een reactie van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) lezen we begrip voor de maatregel. "We weten dat de administratie voor leerkrachten zwaar doorweegt, maar het is wel belangrijk dat leerlingen feedback blijven krijgen zodat ze weten wat ze fout hebben gedaan," zegt voorzitter Mauro Michielsens. Het geven van feedback zodat leerlingen hun fouten corrigeren en tot leren komen, is inderdaad een belangrijk pedagogisch principe.

Minister, erkent u de opmerking van de Vlaamse Scholierenkoepel waarbij feedback in het pedagogisch leerproces nog altijd een van de belangrijkste stappen is om te kunnen leren?

Wat moeten leerkrachten wel nog en wat moeten ze niet meer bijhouden of staven naar aanleiding van deze maatregel?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel voor de vragen. Ik dacht dat we het verleden week al enigszins hadden getackeld.

Het wettelijk vermoeden van deskundigheid van de klassenraad bij evaluatie wordt opgenomen in Onderwijsdecreet (OD) XXXIII en zal zowel gelden voor het basisonderwijs als voor het secundair onderwijs.

Dat ontwerp van decreet werd principieel goedgekeurd door de regering en ligt momenteel ter advies voor bij de Raad van State. Het komt terug naar het Vlaams Parlement en dan kunnen we het nog eens bespreken.

In eerste instantie is het de bedoeling om de leerkrachten een signaal van waardering, van respect en dus ook respect voor hun oordeel te geven. In afgeleide orde is het de bedoeling om zo ook voor minder planlast te zorgen die wordt veroorzaakt door de juridisering of alleszins de vrees voor juridisering. Want je kunt wel vaststellen dat er veel interne procedures worden gevoerd, betwistingen van het oordeel van de klassenraad via een interne procedure. Bij de externe procedure via de Raad van State zijn er jaarlijks maar een twintigtal gevallen, maar die werpen dan wel nogal een schaduw op de werking van heel wat scholen. Want niettegenstaande het gaat over een beperkt aantal gevallen, moet je vaststellen dat ze zich willen indekken tegen eventuele juridische procedures, met als gevolg dat ze heel veel gaan noteren, bijhouden en verantwoorden waarom ze een bepaalde of geen evaluatie hebben gegeven, ook doorheen het jaar. Dat is het effect op het vlak van de administratieve last.

Ik wil er dus voor zorgen dat bij een betwisting van een beslissing van de klassenraad, en of het nu gaat om deliberatie of tucht, er vanuit wordt gegaan dat de klassenraad een doordachte beslissing heeft genomen en we de bewijslast om het tegendeel aan te tonen, bij de ouders of de leerlingen leggen die de beslissingen van de klassenraad willen aanvechten. We geven daarbij aan leerkrachten en klassenraden het duidelijke signaal dat we ze steunen bij het nemen van beslissingen in de klassenraad en vertrouwen hebben in hun expertise en oordeel.

Dat betekent niet dat een beslissing van de klassenraad niet gemotiveerd moet zijn, zeker als het gaat over een B-attest of een C-attest. Ik zou ook niet weten wie er vragende partij is om van die motivatieplicht af te stappen. Ik denk dat niemand dat vraagt. Maar door te vertrekken van het principe van vertrouwen in die beslissingen, nemen we de druk weg om die verantwoording in extreme mate te gaan uitwerken, waardoor het aanleiding zou geven tot een onredelijke vorm van planlast. De verantwoording die moet worden opgenomen, is geregeld in een omzendbrief. Dat is SO64 wat betreft het secundair onderwijs. Men kan daar nog aanvullingen op maken in het kader van het schoolreglement. Dat is de vrijheid en autonomie van de school, maar wel met de duidelijke lijn dat je op voorhand afspraken maakt.

Er is inderdaad ook een juridisch fonds, want als je 'I got your back' zegt, betekent dat enerzijds de introductie van het vermoeden van deskundigheid, maar ook het geven van nog meer rust en zekerheid. Dus voor scholen die dan toch gevat worden door juridische procedures, voorzien we een juridisch fonds dat kan tussenkomen in de kosten. De budgettaire impact zal beperkt zijn, gezien het aantal dossiers bij de Raad van State. Ook daar denk ik dat het gaat om het consequent doortrekken van een lijn, namelijk dat wij de leerkracht en diens oordeel respecteren en dat, wanneer dat wordt aangevochten, wij er zijn om leerkrachten daarin te ondersteunen. Rechtszaken zijn altijd het allerlaatste middel om een conflict op te lossen, en we blijven altijd motiveren tot een oplossing in der minne en in onderling overleg. Een goede dienstverlening en samenwerking kunnen een beroep op rechten vermijden, en er zijn natuurlijk de interne beroepsprocedures die moeten verhinderen dat de externe procedure uiteindelijk in gang wordt gezet.

Ik zou de meerwaarde van die maatregelen absoluut niet in twijfel trekken. Als ik mijn mailbox bekijk, zie ik toch heel veel reacties van appreciatie, ook al erkent men soms dat men ten volle beseft dat er soms een overreactie is op een beperkt aantal juridische geschillen. Het is maar een vaststelling op het terrein dat er soms zo wordt gereageerd of dat sommige directies hun leerkrachten dan toch wel enige administratieve last opleggen. Met deze maatregelen willen we daaraan tegemoetkomen.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Dat vermoeden van deskundigheid, komt ook voor in het boekje 'Een schooljaar in rechtsregels' van Karen Weis, dat ik aan het lezen ben. Zij werkt als diensthoofd van de studentenadministratie van Hogeschool PXL. Het is niet zo goed als de 'Canon van Vlaanderen', maar het is ook een zeer goed boek. Ik kan het niet zo enthousiast aanprijzen als mijn collega Kathleen Krekels gisteren in de plenaire vergadering deed, maar dit is echt een aanrader voor alle leerkrachten en schooldirecties, omdat ze het ook in zo'n menselijke taal brengt.

Zij duidt ook dat vermoeden van deskundigheid heel goed. Zij zegt dat, als je als leerkracht de vereiste leerstof volledig en bekwaam onderwijst, de vorderingen van de leerlingen correct evalueert, als je examens representatief zijn naar leerinhoud en moeilijkheidsgraad, en als je je examens vakkundig verbetert, je dan als leerkracht wordt vermoed deskundig te zijn. Het is dan inderdaad aan de leerling om iets anders te bewijzen, en dat moet dan ook op een zeer precieze manier en met heel concrete gegevens.

Ik wil nog even citeren uit de laatste zin in haar conclusie: "Wanneer men de spelregels kent, hoeft men geen angst te hebben voor betwistingen. De enige reflex die handig is om te hebben, is het denken als een jurist. Wanneer men een beslissing neemt, zorg ervoor dat deze gedragen is door het dossier en de stukken. Maak stukken, maar tegelijk, overdrijf niet. Het is niet nodig om van elke gebeurtenis een uitgebreid verslag te maken, noch om halve boeken te schrijven over een leerling. Beknopt, maar vooral to the point motiveren en bijhouden." Ik kijk in ieder geval uit naar OD XXXIII, waar u het ook wettelijk zult verankeren. In de tussentijd kan iedereen dit boek lezen. Het zal zeker meer rust brengen en minder planlast, hoop ik.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Dank u wel, collega, voor de toelichting over het vermoeden van deskundigheid. Ik had ook een stukje voorbereid, maar eigenlijk hoef ik het niet meer te herhalen, want het is zeer duidelijk. Ik wil benadrukken dat er vanuit onze fractie altijd al is geweest op de autonomie van de klassenraad.

Minister, ik heb heel veel vragen gekregen over wat er nu precies verandert. Ik verwijs graag naar wat er in de memorie van toelichting van OD XXXIII staat, dat nu al twee keer werd goedgekeurd door de regering. Daarin staat letterlijk: "In de rechtspraak van de Raad van State bestaat reeds het vermoeden van de deskundigheid van de klassenraad bij evaluatiebeslissingen. Dit betekent dat de Raad van State ervan uitgaat dat de klassenraad steeds deskundig handelt en dat de maatregel ook geen afbreuk doet aan de motiveringsplicht van de klassenraad bij de evaluatiebeslissingen."

Wat er in OD XXXIII wordt beslist, is een krachtig signaal, maar de facto verandert er niets. Ik blijf het belangrijk vinden dat leerkrachten nog altijd de evaluatie van de leerlingen maken. We moeten ervoor opletten dat evalueren niet als planlast wordt beschouwd. Leerlingen moeten hiermee op de goede weg worden gezet.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Op zich ben ik heel blij met de aandacht voor de problematiek van de juridisering. Dat is inderdaad een veelgehoorde klacht bij leerkrachten.

Soms vind ik het wel lastig dat we als parlementsleden en beleidsmakers weinig zicht hebben op hoe groot het probleem concreet is. De minister verwees er zelf al naar. Ja, we zien natuurlijk de dossiers die op het niveau van de beroepscommissie

komen, maar we hebben niet echt een idee van de hoeveelheid dossiers in de interne beroepsprocedures.

Het fenomeen waarbij leerkrachten druk ervaren en zich willen indekken voor het geval dat er een beroepsprocedure zou worden opgestart, intern of extern, is heel reëel. Minister, in die zin vind ik het signaal dat u wilt geven wel interessant. U gaat uit van de deskundigheid van leerkrachten en de klassenraad en in die zin wilt u de bewijslast omdraaien, waarbij ouders en leerlingen zelf moeten aantonen dat er een probleem is in plaats van omgekeerd. Dat vind ik interessant, al stel ik mij eerlijk gezegd wel vragen bij wat dat in de praktijk dan zal betekenen.

Ik geef een voorbeeld. Stel dat een ouder vindt dat zijn kind ten onrechte een B- of C-attest heeft gekregen vanwege tekorten en dat de leerkracht niet genoeg heeft geremedieerd voor wiskunde. Hoe moet je als ouder bewijzen dat de leerkracht niet genoeg heeft geremedieerd? Dan moet je bewijzen dat iets niet is gebeurd. Als je dat op tafel legt, zul je de leerkracht toch nog altijd vragen om te bewijzen dat die wél genoeg heeft geremedieerd? Dan zal die leerkracht dus toch nog altijd bewijzen op tafel moeten leggen om die vraag van ouders te weerleggen?

Ik snap het signaal, maar ik zie niet zo goed hoe dat ook in de praktijk het werk voor leerkrachten zal verminderen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ga in op de juridische discussie. Wat verandert er in vergelijking met de huidige juridische regeling?

Ten eerste, vandaag bestaat er in de praktijk – en dan word ik wat technisch – een gerechtelijk vermoeden van deskundigheid, en wij maken daar nu een wettelijk vermoeden van. Wat is het verschil? De Raad van State hanteert dat momenteel, maar kan daar morgen ook anders over beslissen en zeggen dat hij dat niet meer doet. Nu zorgen we ervoor dat de Raad van State voor het heden en de toekomst dat beginsel móét respecteren en daarvan móét vertrekken.

Ten tweede is er ook een uitbreiding van het principe. Terwijl het nu in de praktijk enkel van toepassing was voor de Raad van State, zal dat nu gelden voor de volledige procedure, ook in het kader van interne procedures. En dat is ook een serieus verschil.

Ten derde, als je dan een concrete discussie hebt, zul je de bewijslast bij remediëring moeten omdraaien. Als ouder zul je inderdaad moeten aantonen dat je in de loop van het schooljaar regelmatig hebt gevraagd naar remediëring en nul op het rekest hebt gekregen. Dat is heel concreet een omkering van de bewijslast.

De voorzitter: Mevrouw Grosemans heeft het woord.

Karolien Grosemans (N-VA): Minister, ik verwijs nog even naar een onderzoeker die meerdere werken heeft geschreven over planlast, Jolien Muylaert van de Universiteit Gent. Zij zegt dat leerkrachten verschillende oorzaken zien van planlast, maar dat de juridisering, met die verantwoordingsdrang, erg hoog scoort.

Alleen al doordat dit nu zo onder de aandacht wordt gebracht, zal hier hopelijk meer naar worden gehandeld: beknopt en to the point rapporteren. Dat zal hopelijk de planlast doen dalen, waardoor we leerkrachten gemakkelijker binnen ons onderwijs kunnen houden en het lerarentekort kunnen tegengaan. Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik wil u nog persoonlijk aanspreken. U hebt op uw rapport altijd goede punten voor communicatie en bent steeds bereid om

over zelfs heel kleine dingen te communiceren, en dat is uw goed recht. Maar weet dat, als u communiceert, heel wat mensen hun oren spitsen en dat er op die manier soms onrust wordt gecreëerd waar die er niet hoeft te zijn. Ik verwijs naar de A-, B- en C-attesten, maar ook naar dit verhaal, waarbij ongelooflijk veel mensen zich plots vragen gingen stellen over wat ze moesten veranderen en of ze hun manier van werken moeten aanpassen. Zij kwamen tot de constatacie dat de onrust voor niets was, omdat er in se niets verandert.

Vanuit onze fractie blijven we vertrouwen in de klassenraad en in de gedegen deskundigheid van alle leerkrachten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de sectorale proeven voor studenten in elektrotechnische richtingen en de herwaardering van het tso en bso – 2513 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

– Karolien Grosemans treedt als voorzitter op.

Arnout Coel (N-VA): Tussen 30 januari en 28 april vonden er op verschillende tijdstippen en locaties in Vlaanderen sectorale proeven plaats die georganiseerd werden vanuit de sectororganisatie voor elektrotechniek Volta. De zogenaamde 'Electro Brain'-proeven laten toe om competenties inzake elektrotechniek te testen van leerlingen in elektrotechnische richtingen uit het secundair onderwijs, het duaal leren en het volwassenenonderwijs, maar evengoed van werkzoekenden in opleiding en andere geïnteresseerden. De deelnemers hebben de keuze tussen een proef voor elektrotechnisch installateur of elektrotechnicus.

Elke proef bestaat uit een theoretisch en praktisch gedeelte, waarna de kandidaten geëvalueerd worden op hun prestaties en ze een beter zicht krijgen op hun sterke en minder sterke punten. Jongeren worden zo uitgedaagd om hun reeds verworven kennis te etaleren, maar krijgen ook de kans nog verder bij te leren. Ook de leerkrachten van de deelnemende leerlingen ontvangen feedback over de resultaten, en krijgen zo bijkomend inzicht in de verworven competenties van hun leerlingen. Dit initiatief wordt door de sector zelf gefinancierd en bereikt na zeven jaar volgehouden inspanning ongeveer 20 procent van de scholen die deze richtingen aanbieden. De sector houdt zo de vinger aan de pols van de kwaliteit van de elektrotechnische opleidingen, maar wil tegelijkertijd ook jongeren die vakwerk afleveren, op een positieve manier in de kijker zetten. Ze willen zo hun steentje bijdragen aan de herwaardering van bso en tso-opleidingen. Dat laatste mag ook letterlijk genomen worden, want Volta biedt ook materiaal aan ter waarde van 25 euro per deelnemende leerling aan de scholen die zich inschrijven.

Ook u, minister, bent een groot voorstander van een aanmoediging van de excellentie in het tso en bso. U richtte hiervoor het Excellentiefonds op. Dat fonds moet het – aanvullend op de bestaande initiatieven die eerder aso-gericht zijn – mogelijk maken om ook wedstrijden en olympiades te organiseren voor opleidingen met een dubbele finaliteit of arbeidsmarktfinaliteit. Schoolbesturen, vzw's, beroepsfederaties en bedrijven kunnen hiertoe financiële ondersteuning ontvangen.

Hoe evalueert u die sectorale proeven van Volta en het deelnamepercentage van 20 procent van de scholen?

Wat kunt u in de toekomst ondernemen om zulke initiatieven in de toekomst te promoten en te ondersteunen? Ziet u daar een rol in voor het Excellëntiefonds?

De aanvraagperiode voor financiële ondersteuning via het Excellëntiefonds loopt nog tot 21 mei. Hebt u al zicht op het aantal organisaties dat reeds heeft ingetekend? Plant u voor de periode die er nog rest, bijkomende reclame om het fonds sterker in de markt te zetten?

Hoe zult u de samenwerking tussen onderwijsinstellingen, regionale technologische centra (RTC's) en sectorale organisaties verder verbeteren? Hoe kunnen we de brugfuncties van de RTC's nog versterken?

Bij onze Franstalige zuiderburen krijgen deelnemers die slagen voor de 'Electro Brain'-proeven, een Electropass. Het garandeert dat de jongere klaar is voor een job als elektrotechniker. Voor werkgevers biedt de Electropass een bewijs dat de laatstejaars de vereiste competenties bezitten. Voor geslaagde deelnemers uit Vlaanderen wordt deze pas al enkele jaren niet meer uitgereikt. Bent u er als minister voorstander van om deze Electropass ook in Vlaanderen in te voeren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De elektrotechnische proeven van Volta tonen duidelijk het engagement, zowel richting de leerlingen, leerkrachten als de scholen. Ik vind het goed dat men op excellentie focust en daarop inzet. Dat draagt bij tot de uitstraling en de vakkennis van de STEM-profielen (Science, Technology, Engineering and Mathematics). We kunnen dat alleen maar toejuichen, gelet op de grote nood en de vraag die bestaat naar STEM-profielen. Het sluit eigenlijk perfect aan bij onze STEM-agenda.

We laten de scholen natuurlijk vrij om deel te nemen aan die proeven. Het is aan hen om te bepalen of zo'n deelname past in hun evaluatiebeleid, maar ik zie niet in in welke gevallen dat niet zo zou zijn. Een verplichting inzake het uitreiken van zo'n Electropass bijvoorbeeld, zo ver zou ik nu nog niet gaan. Ik juich het alleen maar toe dat scholen deelnemen aan dergelijke proeven. Daarom heb ik het ook mogelijk gemaakt dat federaties een project kunnen indienen in het kader van het Excellëntiefonds. Dat gebeurt ook ten volle. Je kunt nog tot 21 mei indienen, en de ervaring leert dat er in de laatste week heel veel projecten worden ingediend. Ik kan u daar dus nog geen concreet zicht op geven. Het is wel duidelijk dat er een heel ruime belangstelling voor is. Ik word daar ook heel veel op aangesproken, vanuit sectoren, partners, federaties, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Ik denk dat we 'l'embarras du choix' zullen hebben wat het Excellëntiefonds betreft.

Wat de samenwerking tussen onderwijsinstellingen, regionale technologische centra en sectorale organisaties betreft, denk ik dat die absoluut verbeterd kan worden. Daarom wil ik nog meer inzetten op die RTC's, zodat die nog veel meer de matchmaker worden tussen scholen en bedrijven, zodat het opleidingsaanbod, de richtingen die scholen aanbieden, meer is afgestemd op de lokale wensen en noden en dus ook de kansen. Daardoor kunnen de scholen de ouders en leerlingen uitleggen dat die opleiding tot een job dicht in de buurt leidt, want er zijn heel veel vragende bedrijven ter zake.

Anderzijds wil ik dat ook de bedrijven mee de Rubicon oversteken, en meer aanwezig kunnen zijn op de klasvloer in de vorm van het ter beschikking stellen van materialen, van technieken, van opleidingen, van machines, en zelfs – als het even kan – van personeel. Die figuur van de gastleraar maakt dat net ook mogelijk. Ik vind dat bedrijven die kans moeten aangrijpen om effectief te investeren in scholen die uiteindelijk zorgen voor de opleiding van hun toekomstige werknemers.

Maar ook als het gaat – dat ligt in het verlengde – over het duaal leren, wil ik de RTC's een extra rol geven. Ik bekijk hoe ik hen daar financieel voor kan ondersteunen, zodat ze de mogelijkheden tot werkplekleren, inclusief duaal leren, ook verder faciliteren tussen onderwijsinstellingen en ondernemingen. Ook de nieuwe Vlaamse RTC-stuurgroep kan ervoor zorgen dat de RTC's nog versterkt worden in die brugfunctie tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Wat ik nog liever zou zien, is dat ze die rol als matchmaker ten volle te kunnen spelen, zodat de schaal van die RTC's in een volgende fase naar beneden toe wordt bijgesteld. Vandaag is dat namelijk georganiseerd op provinciale schaal, maar dat strookt niet met de realiteit van de arbeidsmarkt. In mijn eigen provincie is er toch een heel groot verschil tussen bijvoorbeeld Leuven en Halle-Vilvoorde. Dat zijn totaal andere arbeidsmarkten met totaal andere scholen, het zou zinvol zijn mochten we dat kunnen downscalen en zodoende de RTC's de rol als matchmaker voldoende kunnen uitspelen.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Bedankt, minister, voor uw antwoord. Vooral bedankt voor uw initiatieven om de wisselwerking tussen de sectoren en het onderwijs verder gestalte te geven. Ik denk dat het inderdaad in het belang is van zowel de leerlingen als de bedrijven, die een competente instroom nodig hebben. Het lijkt mij een goede zaak dat de RTC's daar een versterkte rol in krijgen.

Toen ik met collega Daniëls bij een van die sectorale proeven op bezoek was, hebben wij daar een zaal vol gemotiveerde jongeren aangetroffen die heel gedreven die test aan het afwerken waren. Ze wilden duidelijk laten zien wat ze in hun mars hadden. Dat was een heel aangename sfeer. Ik denk dat die participatiegraad zeker nog verbeterd kan worden; we zitten nu aan 20 procent. Een van de elementen die de organisatie aangaf waarom dat nog groeiende was, is dat er eerst een wedstrijdelement gekoppeld was aan de proeven die ze organiseerden. Ze kregen dan vanuit bepaalde onderwijskoepels het signaal dat ze hun scholen gingen vragen om niet deel te nemen zolang het in wedstrijdvorm was. Ik weet niet vanuit welke reflex dat juist is, misschien een angst voor rangschikkingen. Ik denk dat we dat moeten omdraaien, zodat het eerder een kans is om appreciatie uit te drukken voor leerlingen die excelleren en uitblinken en om dat positief te benaderen.

Ik denk dat we die Electropass in datzelfde licht moeten zien. Niet als een verplicht attest dat je moet halen om aan de slag te kunnen op de arbeidsmarkt, maar als een soort extra bewijs van bekwaamheid of motivatie om aan die test deel te nemen.

U hebt zelf aangekondigd dat u vanuit het beleid een aantal wedstrijden en olympiades voor het tso en bso wilt organiseren. Gegeven de ervaring van de sectororganisatie met die vorm van aanbod, wat zijn de reacties uit uw onderwijsclub? Hebt u al feedback gekregen over hoe zij kijken tegenover die olympiades voor tso- en bso-richtingen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Als ik het goed bekijk, zie ik dat de leerlingen ook een evaluatiedocument krijgen in de oefeningen of wedstrijden die voorgesteld worden. Ik vind dat zeer interessant omdat op die manier de leerlingen nog tips krijgen over hoe ze verder kunnen groeien tot aan het einde van het schooljaar.

Bij de Electropass krijgen ze al een pas waarin duidelijk staat dat ze klaar zijn voor de arbeidsmarkt, terwijl ze eigenlijk nog een aantal maanden op school moeten blijven. De vraag is daar misschien hoe we hen dan kunnen motiveren om hun

schooljaar effectief af te werken en hun diploma te halen. Voor leerlingen is dat niet altijd het belangrijkste op dat moment, maar eigenlijk moeten we daar wel naar streven. Dat is hoe ik het verschil tussen die twee gelezen en begrepen heb. In elk geval is het belangrijk dat de klassenraad daar nog altijd het vertrouwen krijgt.

Minister, de link werd gelegd met de RTC's. Is er een link met wat we in het RTC-decreet hebben vastgelegd om hun meer houvast te geven om werk te maken van de voorstellen die gedaan worden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil wel nog wat stappen zetten om die RTC's te versterken. Ook budgettair liggen er nog voorstellen van mij op tafel, ook met betrekking tot de versterking van hun rol op het vlak van duaal leren.

Wat die Electropass betreft, en dat die misschien wat vroegtijdig wordt afgeleverd. Ik denk eerlijk gezegd niet dat er leerlingen de keuze zouden maken om voor die enkele laatste maanden alles te laten vallen omdat ze een pseudodiploma hebben. Mocht dat ergens worden vastgesteld, dan zou ik daarop ingrijpen. Ik heb alleszins nog niet gehoord dat zoiets zich voordoet. Mocht dat zich voordoen, dan zou ik het wel horen van de onderwijsinstellingen. Die zouden dan ook niet meer geneigd zijn om daaraan mee te werken.

Wat de reactie op het Excellentiefonds betreft, vanop het terrein en vanuit de sectorfederaties zijn er heel enthousiaste reacties van de koepels. Ik denk niet dat er heel veel reclame rond gemaakt is, daarom is het misschien wel een goede suggestie om daar in de laatste periode die ons nu nog rest, hen nog wat aan te porren. Ik denk wel dat de scholen zelf, vooral in het tso en bso, op de hoogte zijn. Als ik op het terrein ga, word ik er door de scholen zelf vaak op aangesproken.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Dank u, minister, ik denk dat het inderdaad een goede zaak is om de scholen daar actief bij te betrekken en om hen – voor zover dat nodig zou zijn – ervan te overtuigen dat ze geen schrik hoeven te hebben van excellentie, en om dat op een positieve manier onder de aandacht te brengen.

Wat die Electropass betreft, zie ik het uiteraard niet als een vervanging van of een alternatief voor het diploma. Er zijn altijd pragmatische oplossingen voor. Desnoods reik je die pas uit op het moment dat de leerlingen afstuderen, maar het is een soort extra prikkel of beloning. Wanneer je hebt deelgenomen aan die test, word je daarmee positief beloond. Ik denk dat het toch nog kansen biedt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.